

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,

ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»)

ΕΤΟΣ Β' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΑΥΓ. — 15 ΣΕΠΤ. 1953 | ΑΡΙΘ. 14—16

Θ ΛΙΒΕΡΟΤΗΤΗΣ!...

Δὲν νομίζομεν, ὅτι χρειάζεται νὰ ὑπενθυμίσωμεν εἰς κανένα τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεώς μας. Αὐτὸν τὸν γνωρίζουν ὅλοι· ὁ δὲ Ἐφημεριακὸς μας Κλήρως—μαζὶ μὲ ὄλους, ὅσοι πραγματικὰ τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν πονοῦν—ἔχει ἐνθουσιωδῶς ἐπικροτήσῃ τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ τὸν ἔχει ἐκτιμήσῃ βαθύτατα. Δὲν θὰ εἶχεν, ἐπομένως, δι' ἡμᾶς καμμίαν σημασίαν τὸ ὅτι θὰ ὑπῆρχαν καὶ ἄνθρωποι, ποὺ θὰ ἀδιαφοροῦσαν δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν· ἐκεῖνοι ποὺ δὲν ἔχουν κανὲν πραγματικὸν ὑπὲρ τοῦ Κλήρου μας ἐνδιαφέρον. Θὰ ἦτο αὐτὸ πολὺ φυσικόν. Ὅπως δὲν μᾶς ἦτο—καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεώς μας ἀκόμη—ἄγνωστον, ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν καὶ μερικοί, ποὺ θὰ ἐθίγοντο, ἴσως, (χωρὶς νὰ τὸ θέλωμεν ἡμεῖς) ἀπὸ τὴν προσπάθειάν μας.

Μᾶς ἦτο καὶ μᾶς εἶναι ἀδιάφορον καὶ αὐτό.

Μόνον ἓνα πράγμα μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ μᾶς λυπεῖ:

Μεταξὺ ἐκείνων, διὰ τοὺς ὁποίους ποιοῦμεν με ὄλην μας τὴν ψυχὴν, ὑπάρχουν κάπου—κάπου καὶ μερικοί, ποὺ δὲν τοὺς ἀρέσει ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ εἰλικρινὴς ἀντιμετώπισίς της, με τὴν ὁποίαν καὶ μόνην εἶναι δυνατὸν ν' ἀπελευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν σημερινὴν κατάστασιν! Καὶ αὐτὸ συμβαίνει, φυσικά, διότι οἱ ἄνθρωποι πονοῦν νὰ βάλουν τὸ δάκτυλον εἰς τὴν πληγὴν των, διὰ νὰ τὴν καθαρίσουν.

Τρεῖς-τέσσαρα γράμματα, ποὺ ἐπήραμεν εἰς τὸ διάστημα αὐτῆς τῆς πρώτης dietias τῆς κυκλοφορίας μας, μᾶς ἔδειξαν ὀλοφάνερα αὐτὴν τὴν πικρὰν πραγματικότητά, ποὺ ἀποτελεῖ οἰκτρὰν παραφωνίαν μέσα εἰς τὰς ἑκατοντάδας τῶν ἄλλων ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσιν καθημερινῶς τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

«Μάθετε ὑποτάσσεσθαι, ἀποθέμενοι τὴν ἀλαζόνα
καὶ ὑπερήφανον τῆς γλώσσης ὑμῶν αὐθάδειαν».
(Κλήμης Ρώμης)

Ἴδου δὲ τί μᾶς ἀποκαλύπτουν αὐτὰ τὰ 3-4 γράμματα, εἰς ὕψος μάλιστα τόσον χυδαίως ἀγοραῖον, κάποτε, καὶ ὑβριστικόν, ποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ παρουσιάσωμεν αὐτούσιον εἰς αὐτὰς τὰς στήλας :

1. Βλέπουν τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἀπαραίτητον δι' αὐτὴν ἀγῶνα μὲ πρῖσμα καθαρῶς ὕλιστικόν, καὶ τὴν ἱερατικὴν διακονίαν ἐκλαμβάνουν ὡς ἐν ἀπλοῦν βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα.

2. Θεωροῦν περιττὴν κάθε ἐργασίαν, ποῦ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν πνευματικὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐφημερίων.

3. Θεωροῦν ἐχθρὸν κάθε ἕνα, ποῦ ζητεῖ νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐξύψωσιν αὐτῆν, καὶ τοῦ ἀποδίδουν ἀντιχριστιανικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰς βιοτικὰς ἀνάγκας τῶν πασχόντων.

4. Ἐκδηλώνουν βαθεῖαν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν μάθησιν καὶ ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνωνται δεκτὰ καὶ τὰ παραλογώτερα προϊόντα τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας.

5. Ἀντικρίζουν, ἐπὶ πλέον, μὲ μῖσος κάθε ἕνα, ποῦ δὲν συμφωνεῖ μαζί των, καὶ δὲν δυσκολεύονται νὰ τὸν περιλούσουν μὲ τὰς χυδαιοτέρας ὕβρεις.

6. Θεωροῦν ἐχθρικὴν τὴν Σεπτὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ εἶναι πρόθυμοι ν' ἀποδεχθῶν καὶ νὰ υἱοθετήσωσιν ὅ,τι συνειδητοὶ ἢ ἀσυνειδητοὶ ἐχθροὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἔκστομίζουσαν ἐναντίον Τῆς «ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας» των.

7. Καταφέρονται ἐναντίον ὀργανισμῶν καὶ προσώπων, τῶν ὁποίων ἀγνοοῦν τοὺς σκοποὺς καὶ τὴν δρᾶσιν.

Αὐτὰς τὰς θλιβερότητας, καὶ ἄλλας ἀκόμη δευτερευούσης σημασίας, μᾶς ἀπεκάλυψαν τὰ 3-4 γράμματα, ποῦ ἀπετέλεσαν —ἐπαναλαμβάνομεν— θλιβεράν ἐξαιρέσιν μέσα εἰς τὰς ἑκατοντάδας τῶν ἐνθουσιωδῶν ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἔχουν κατακλύσει τὰ γραφεῖά μας καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξάγεται μὲ πόσῃ διαύγειαν κρίσεως ἀντιμετωπίζει τὰ προβλήματα τῆς ἡ συντριπτικωτάτης πλειοψηφίας τῶν ἐφημερίων μας.

Ἐντελῶς ἀντίθετα πρὸς τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα αὐτῆς τῆς πλειοψηφίας, ποῦ φθάνειεις τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν μελῶν τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας Κλήρου, εἶναι τὰ γραφόμενα τῶν 3-4 Κληρικῶν, ποῦ δὲν ἔχουν καὶ τὸ θάρρος νὰ ὑπογράψουν τὰ γραπτὰ των.

Ἐφ' ὅσον ὁμως περιῆλθον εἰς τὴν ἀντίληψίν μας αἱ θλιβερότητες αὐταί, εἴχομεν ὑποχρέωσιν νὰ τὰς φέρωμεν εἰς φῶς,

«Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες...» (Α' Κορ. 1,10)

καὶ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνώστῶν μας, νὰ φυλάγωνται ἀπὸ τὰς ἰδέας, ποὺ ἐκφράζονται μὲ αὐτάς. Δὲν θεωροῦμεν δὲ περιττὸν νὰ ἐπισημάνωμεν καὶ τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον πρῶτίστα πάντων διατρέχουν οἱ ὑπὸ τοιούτων διαθέσεων κατεχόμενοι «Κληρικοί», ἂν πράγματι εἶναι Κληρικοὶ οἱ τοιαῦτα ἐπιστέλλοντες. Ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ προσώπων ξένων παντελῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ συστήματος ὑποσκαπτόντων αὐτήν, ποὺ θέλουν νὰ κρύπτονται ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ «Κληρικοῦ» καὶ τοῦ «Ἐφημερίου». Διότι καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι πολὺ πιθανόν.

Ἀρμοδιότητα διὰ τὴν ἀναζήτησιν τῶν αἰτίων αὐτῶν τῶν θλιβεροτήτων δὲν νομίζομεν ὅτι ἔχομεν ἡμεῖς.

Ἄλλοις ἀπόκειται τοῦτο...

«Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Η ΑΝΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΩΣ ΚΑΘΗΚΟΝ

Τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Παρὰ τ' ἀλλαχοῦ ἀναγραφέντα περὶ τῶν δυσχερειῶν καὶ εὐθυνῶν καὶ μεγάλων δοκιμασιῶν τῆς ἱερατικῆς διακονίας αὐτῆ, οὐχ ἦττον, ἐπιβάλλεται ὡς καθῆκον εἰς ὄρισμένους τινὰς ἀνθρώπους. Διότι εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι «ὅσα μέγα τὸ ἀξίωμα τοσοῦτω μείζονες καὶ οἱ κίνδυνοι τῷ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντι» (62,667), ὡς εἶπεν ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἀλλ' αὐτὸς πάλιν ἔλεγεν «εἴ τις αἵρεσίν μοι προὔτιθει ποῦ μᾶλλον βουλοίμην εὐδοκίμειν, ἐν τῇ τῆς Ἐκκλησίας προστασίᾳ ἢ κατὰ τὸν τῶν μοναχῶν βίον, μυριοὶς ἂν ψήφοις τὸ πρότερον ἐδεξάμην ἔγωγε. Οὐ γὰρ διέλειπον μακαρίζειν τοὺς ἐκείνης τῆς διακονίας προστήναι δυνηθέντας. Ὅτι δὲ ὅπερ ἐμακάριζον οὐκ ἂν ἔφυγον ἱκανῶς ἔχων μετελθεῖν, οὐδεὶς ἀντερεῖ» (48,680). Ἡ ἱερατικὴ διακονία δέον νὰ ἐπιτελεσθῇ δι' ἀνθρώπων, ἀναδεχομένων τὰς εὐθύνas αὐτῆς, ἅρα παρίσταται αὕτη δι' αὐτοὺς ὡς καθῆκον ἀφυκτον· διότι δι' αὐτοὺς ὁ Θεὸς καθορίζει τὴν ὄρισμένην αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ δρασίαν. Ὡστε ἡ μεγάλη αὐτῆς εὐθύνη ἀλλὰ καὶ ἡ ἔκτακτος αὐτῆς εὐεργετικὴ σημασία διὰ τὸν θρησκευτικὸν ἡμῶν βίον, μὴ ἐξερχόμεναι τῶν ὁρίων

«... Καὶ μὴ ἦ ἐν ἡμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ».
(Α' Κορ. 1,10)

τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ὡς καθήκοντος, δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ ὑπολάβῃ τις, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἐκκληροῖ τι πλεόν τοῦ καθήκοντος ἢ ὅτι δικαιούται ν' ἀποφύγῃ τὸ καθήκον τοῦτο, ἕνεκα τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐθυνῶν καὶ κινδύνων, ὁ ὁφείλων αὐτὸ νὰ πράξῃ. Ἐξηγῶν ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος τοῦτο ἔλεγε πρὸς τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ ποιμνιον «πάντα ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἴσα καὶ αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν, οὐ μετὰ πλείονος μὲν ἐγὼ δαυφιλείας, ὑμεῖς δὲ μετὰ ἐλάττονος μετέχομεν τῆς ἱεραῆς τραπέζης, ἀλλ' ὁμοίως ἑκάτεροι ταύτης ἐφαπτόμεθα, εἰ δὲ ἐγὼ πρότερος, οὐδὲν τοῦτο μέγα, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς παισὶν ὁ πρεσβύτερος πρότερος ἐκτείνει τὴν χεῖρα εἰς τὴν ἐστίασιν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν πλεόν παρὰ τοῦτο γίνεται ἀλλὰ πάντα ἡμῖν ἴσα. Ἡ σωτήριος καὶ συνέχουσα τὰς ψυχὰς ἡμῶν ζωὴ μετὰ τῆς αὐτῆς τιμῆς ἑκατέρους δίδοται... τὸ βάπτισμα τὸ αὐτὸ ἔχομεν ἑκάτεροι. Πνεύματος ἠξιώθημεν ἑνός, ἐπὶ τὴν αὐτὴν βασιλείαν σπεύδομεν ἑκάτεροι, ἀδελφοὶ ὁμοίως ἐσμὲν τοῦ Χριστοῦ, πάντα ἡμῖν κοινά. Ποῦ οὖν τὸ πλεόν ἐμοῦ; ἐν ταῖς φροντίσιν, ἐν τοῖς πόνοις, ἐν ταῖς μερίμναις, ἐν τῷ ἀλγεῖν ὑπὲρ ὑμῶν; Ἀλλ' οὐδὲν ταύτης τῆς ἀλγηδόνης ἡδίων, ἐπεὶ καὶ μήτηρ ἀλγοῦσα ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἡδεται τῇ ἀλγηδόνι, φροντίζει ὑπὲρ τῶν τεχθέντων καὶ εὐφραίνεται ἐπὶ ταῖς φροντίσιν». Θέλων δὲ νὰ δείξῃ, ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀναγεννήσεως ἐπιτελεῖται ὑπὸ τῶν ποιμένων διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἱεροσύνης, ἐπάγεται «οὐδὲν γὰρ ἐξ ἑαυτῶν γεννῶμεν, ἀλλὰ τῆς χάριτός ἐστι τοῦ Θεοῦ τὸ πᾶν» (62, 492).

Εἶνε λοιπὸν ἡ Ἱερωσύνη καθήκον ὠρισμένων τῆς Ἐκκλησίας μελῶν, τασσομένων ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς ἁγιασμὸν τῶν λοιπῶν πιστῶν καὶ χειραγωγίαν αὐτῶν, ὡς τοιαύτη δὲ ἀνήκει εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πιστοὺς ἐκείνους, οἵτινες πληροῦσι τοὺς ὄρους, ὑφ' οὓς δύνανται αὐτὴν ν' ἀναλάβωσιν, οἵτινες δηλονότι ἔχουσιν τὴν ἀρτίαν σωματικὴν, πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν, δι' ἧς καθίστανται ἱκανοὶ πρὸς ἐπιτέλειαν τῆς ὑψίστης ταύτης ἐν τῷ κόσμῳ διακονίας. Ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδεὶς δικαιούται ν' ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦτο, μὴ ἔχων τὰς ἀπαιτουμένας δυνάμεις, οὐδεὶς ἀνάξιος δέον νὰ προσέλθῃ πρὸς αὐτό, «ἵτω δ' οὖν αὐτόμολος μηδεὶς εἰς τὸ ἱεραῖσθαι· ὁ γοῦν ἀρπάζει ἐπιχειρῶν, ὃ μὴ τὰς ἀνωθεν ἔχει ψήφους, τὴν Δαθὰν καὶ Ἀβειρῶν ὑφέξει δίκην» (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Πατέρων εἰς τὴν Ὀκτάτευχον ἐκδ. Θεοτόκη Β. 865). Ἀπαιτεῖται ἡ ψήφος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπ' αὐτοῦ κλήσις τοῦ μέλλοντος ποιμένος «το

«Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐκ ἵσχυροὶ ἐστε κατὰ ἄνθρωπον».
(Α' Κορ. 3,3)

τῆς διδασκαλίας καὶ τὸ τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα μέγα ἐστὶ καὶ θαυμαστόν, λέγει πατὴρ τις, καὶ ὄντως τῆς τοῦ Θεοῦ δεόμενον ψήφου, ὥστε τὸν ἄξιον εἰς μέσον ἀγαγεῖν» (Π. 62,525). Καλοῦνται δὲ οἱ ἄξιοι πρὸς τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀρχὴν εἴτε διὰ τῆς ἐνδομύχου κλίσεως, τάσεως καὶ ἀγάπης πρὸν τὸν ἀγῶνα τῆς ποιμαντικῆς διακονίας, αἰσθανόμενοι ἰδιαιτέρους τινὰς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν ἱεροὺς πόθους ὀλοψύχου ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἴτε διὰ τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ βίου περιστάσεων, τῆς καταγωγῆς, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς παιδείσεως, δι' ἧς ἡ Ἐκκλησία παρασκευάζει αὐτοὺς πρὸς τὴν διακονίαν ταύτην (Π. 35,481). Οὗτοι οἱ ὄροι, ὅταν παρά τινι ὑπάρχωσιν, ὑποδηλοῦσι δι' αὐτὸν τὴν ἱερatican διακονίαν ὡς καθήκον, ἀποβαίνοντες οἰονε φωνῇ καὶ κλήσις τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ μεγίστη δυσχερεία καὶ ἡ ἔτι μείζων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εὐθύνη οὐδαμῶς δύνανται νὰ ὦσιν ἀπορρηπτικαὶ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς· διότι οὐδέποτε ἀπὸ ἠθικῆς ἐπόψεως ἐπιτρέπεται ἡ ἀποφυγὴ καθήκοντος ἕνεκα τῆς δυσχερείας αὐτοῦ καὶ μεγάλης εὐθύνης. «Ὅθεν οὐδεὶς μὲν δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ καὶ ἀναλάβῃ τὴν διακονίαν ταύτην, ἐπειδὴ «τῶν χαρισμάτων ἡ διανομὴ οὐκ ἐν τῇ τοῦ λαμβάνοντος κεῖται προαιρέσει, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ παρέχοντος κρίσει» (Π. 48,559) καὶ οὐδεὶς, ἀκατάλληλος ὢν, δικαιούται νὰ εἰσπηδήσῃ εἰς αὐτὴν ἀνίπτους χερσὶ, τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ ἀμύτητῳ ψυχῇ τοῖς ἀγιωτάτοις αὐτὸν ἐπεισάγων, «ἄλλους ἰατρνεῖν ἐπιχειρῶν αὐτὸς ἔλκεσι βρύων» (Π. 35,416. 425), «ψυχρὸν γὰρ καὶ ἄχαρι καὶ γελοῖον ἄλλους πειραῖσθαι ἰᾶσθαι ἑαυτὸν δὲ παρορᾶν ἀσθενοῦντα» (Π. 78,404), ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς κατάλληλος ὢν πρὸς αὐτὴν δικαιούται ν' ἀποφύγῃ αὐτὴν ἵνα συναποφύγῃ τὰς δυσχερείας, τοὺς κινδύνους καὶ τὰς εὐθύνas τῆς θείας ταύτης διακονίας καὶ λειτουργίας. «Υπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες ἐξαιρετικὰ θεῖα χαρίσματα προφανῶς ἀνώτεροι ὄντες τῶν λοιπῶν διὰ τῶν ἱκανοτήτων αὐτῶν, ἄνθρωποι καθαρὸι καὶ ἀκατηγόρητοι, ἕνεκα τῆς σῶφροσύνης αὐτῶν, ἰσχυροὶ ἐν τῇ ἐγκρατεῖα, ἐμπεποτισμένοι τὴν ἀληθῆ διδασκαλίαν, συνηθισμένοι μεθ' ὑπομονῆς νὰ ὑποφέρωσι τὰ παθήματα, ἔχοντες, οὕτως εἰπεῖν, ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν τὴν σφραγίδα τῆς ἐξουσίας, εὐμενεῖς πρὸς πάντας, πρᾶοι μὲν ἀλλὰ καὶ αὐστηροὶ ἐν τῇ πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἀγάπῃ αὐτῶν. Ἐὰν τοιοῦτοι ἄνθρωποι, καλούμενοι εἰς τὴν ποιμαντικὴν διακονίαν ἀρνοῦνται, τότε αὐτοὶ τὰ ἑαυτῶν ἀφανίζουσι χαρίσματα, ἅτινα ἔλαβον οὐχὶ δι' ἑαυτοὺς ἀλλὰ διὰ τοὺς

«Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλου, ἕτερος δὲ ἐγὼ Ἀπολλῶ· οὐχὶ σαρκικοί ἐστε ;»
(Α' Κορ. 3,4)

ἄλλους. Ἐπιζητοῦντες τὴν ἰδίαν μόνον ἡσυχίαν καὶ μὴ μεριμνῶντες περὶ τῆς ὀφελείας τοῦ πλησίον, στεροῦνται τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα νομίζουσιν ὅτι θὰ εὐρωσιν ἐν τῇ ἀπράγμονι ζωῇ, καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν ἀγαπῶσι τὸν Ἀρχιποίμενα, ἀρνούμενοι νὰ διακονήσωσιν αὐτῷ» (Π. λ. 77,18.19). Δύναται τις βεβαίως ν' ἀμφιβάλλῃ καὶ διστάζῃ εὐσυνειδήτως ἀναμετρῶν τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος, μαρτυρῶν διὰ τούτου, ὅτι βαθέως συναισθάνεται τὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν καλεῖται ν' ἀποδυθῇ καὶ δι' ὃν θεωρεῖ ἀνεπαρκεῖς τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις, ὀφείλει ὁμως νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, «ἀγαθὸν γὰρ καὶ ὑποχωρήσαι Θεῷ μικρόν τι ὡς Μωϋσῆς ἐκεῖνος τὸ παλαιὸν καὶ Ἰερεμίας ὕστερον καὶ προσδραμεῖν ἑτοιμῶς καλοῦντι, ὡς Ἀαρῶν τε καὶ Ἡσαΐας, μόνον εὐσεβῶς ἀμφοτέρω, τὸ μὲν διὰ τὴν οἰκείαν ἀσθένειαν τὸ δὲ διὰ τὴν τοῦ καλοῦντος δύναμιν» (Π. 35,396).

Εὐδηλον ὅθεν ἐκ τούτων, ὅτι οὐδεὶς ἄξιός ὢν πρὸς τὴν ἱερατικὴν διακονίαν δικαιοῦται ν' ἀποφύγῃ αὐτήν, ὡς οὐδεὶς δικαιοῦται ν' ἀποφύγῃ οἰονδήποτε ἕτερον καθῆκον συνεπαγόμενον οὐ μόνον στερησεις καὶ θλίψεις, ἀλλὰ καὶ κίνδυνον τῆς ζωῆς. Ὑπόδειγμα κείσθωσαν οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, οἵτινες, βαθύτατα συναισθανόμενοι τὸ ὕψος καὶ τὰς εὐθύναις τῆς ἱερατικῆς διακονίας, ἀπέστεργον μὲν κατ' ἀρχὰς αὐτήν, εἶτα δ' ὁμως ἐδέχοντο. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὁ μέγας μαθητὴς μεγάλου διδασκάλου Γρηγόριος θαυματουργός, ἐνῶ ἐζητεῖτο ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ Φαιδίου Ἐπισκόπου Ἀμασειας, ἵνα χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, αὐτὸς ἔφευγεν εἰς τὰς ἐρήμους προσπαθῶν νὰ μὴ συναντηθῇ ποτὲ μετὰ τοῦ Φαιδίου. Ἀλλὰ συνέβη τι ὅπως ἀπροσδόκητον. Ὁ Φαίδιμος, μὴ δυναθεὶς νὰ συλλάβῃ αὐτόν, τὸν ἐχειροτόνησεν, οὕτως εἰπεῖν, ἐρήμην, εἰς διάστημα τριῶν ἡμερῶν εὐρισκόμενον μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ, «πρὸς τὸν Θεὸν ἀναβλέψας καὶ εἰπὼν ὁμοίως ἑαυτόν τε κἀκεῖνον ἐπὶ τῆς ὥρας ἐκείνης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καθορᾶσθαι, ἀντὶ χειρὸς ἐπάγει τῷ Γρηγορίῳ τὸν λόγον, ἀφιερῶσας τῷ Θεῷ τὸν σωματικῶς οὐ παρόντα καὶ ἀποκληρώσας αὐτῷ τὴν πόλιν ἐκείνην, ἣν συνέβη μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων οὕτω τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων κατέχεσθαι, ὥστε ἀπείρων ὄντων τῶν οἰκούντων αὐτήν τε τὴν πόλιν καὶ τὴν περιόικον, μὴ πλείους εὐρεθῆναι τῶν ἑπτακαίδεκα τοὺς παραδεδεγμένους τὸν λόγον τῆς πίστεως». Οὕτω λοιπὸν ὁ Γρηγόριος ὑπῆλθε τὸν ζυγόν, κατ' ἀνάγκην, πάντων μετὰ ταῦτα

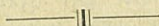
«Μεμέρισται ὁ Χριστός ;»

(Α' Κορ. 1,13)

τῶν νομίμων ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων (Π. 46,909). Ὁ τρόπος τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ὑπῆρξε μοναδικὸν ἐπισόδιον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλὰ καὶ πλείστοι ἄλλοι μεγάλοι αὐτῆς Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι διὰ τῆς βίας ἐχειροτονήθησαν. Περὶ ἑαυτοῦ ὁ ἅγ. Γρηγόριος Θεολόγος ἔλεγεν «ἐκαμνον ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς τὸ δέον ἀνερευνώμενος καὶ μέσος δύο φόβων ἰστάμενος τοῦ τε κατασπῶντος καὶ τοῦ ἀνάγοντος. Καὶ ἐπὶ πλείστον τοῦτους ἐναπορήσας καὶ ἀμφοτέρωθεν ἐμαυτὸν ταλαντεύσας ἢ ὥσπερ ρεύμασιν ἀστάτοις πνεύμασι τῆδε κακῆσε μεταλιθεῖς, τέλος ἐγενόμην τοῦ σφοδροτέρου καὶ με νικήσας ἔχει παρασύρας ὁ φόβος τῆς ἀπειθείας. Καὶ σκοπεῖτε ὡς δρθῶς καὶ δικαίως διαιτῶ τοὺς φόβους μήτε τῆς οὐ διδομένης, ἐφίεσθαι προστασίας, μήτε ἀπωθεῖσθαι τὴν διδομένην. Τὸ μὲν γὰρ θρασέων, τὸ δὲ ἀπειθῶν καὶ ἀπαιδευτῶν» (Π. 35,509). Ὅσον τὸ ὕψος καὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τοσοῦτος καὶ ὁ κίνδυνος (Π. 62,670), ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ἐδείχθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, δύναται νὰ λεχθῆ περὶ παντὸς καθόλου καθήκοντος, οὐτινος συναυξάνει ἢ εὐθύνη κατ' ἀναλογίαν τοῦ ὕψους αὐτοῦ καὶ τῆς σημασίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἱερατικὴ διακονία εἶναι τὸ ὕψιστον τῶν καθηκόντων καὶ τὸ ὕψιστον τῶν εὐεργετημάτων πρὸς τὸν πλησίον, οὐτινος ἀνώτερον ἀδύνατον νὰ ἐπιτελέσῃ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἐπαξίως πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν ὑπέροχον σπουδαιότητα αὐτοῦ μεγίστη εἶνε καὶ ἡ δυσχέρεια καὶ ἡ εὐθύνη αὐτοῦ. Ὡσαύτως, ὅπως τὸ ἀποτέλεσμα καθήκοντός τινος εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὸ ὕψος αὐτοῦ καὶ τὴν σπουδαιότητα, μεθ' ὧν συναυξάνει καὶ ἡ ἠθικὴ ἀμοιβὴ τοῦ εὐσυνειδήτως αὐτὸ ἐπιτελοῦντος, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἱερατικῇ διακονίᾳ ὁ καλὸς ποιμὴν, ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ Κύριος ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ (Ματθ. 24,25), ἀναλαμβάνων ἐξ αὐταπαρνήσεως καὶ ἀγάπης τὴν διακονίαν ταύτην (Π. 48,631.2) ἐν πλήρει καὶ βαθεῖᾳ ἐπιγνώσει τῶν εὐθυνῶν αὐτῆς, ἔτοιμος ὧν νὰ καταστῆ ἀνάθεμα ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καθίσταται ἄξιος μεγάλης παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβῆς διὰ τὴν θυσίαν ταύτην ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ὧν ἀποβαίνει μέγας καὶ αἰώνιος εὐεργέτης· «ὁ μὲν γὰρ ἑαυτὸν ἀσκῶν εἰς ἑαυτὸν μόνον περιέστησιν τὴν ὠφέλειαν τὸ δὲ τῆς ποιμαντικῆς κέρδος εἰς ἅπαντα διαβαίνει τὸν λαόν. Καὶ ὁ μὲν χρήματα διανέμων τοῖς δεομένοις ἢ καὶ ἐτέρως πως ἀδικουμένοις ἀμείνων, ὧνησε μὲν τι καὶ οὗτος τοὺς πλησίον τοσοῦτω δὲ ἔλαττον τοῦ ἱερέως, ὅσον τὸ

«Τίς οὖν ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλῶς, ἀλλ' ἡ διακονία δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν ;» (Α' Κορ. 3,5)

μέσον πνεύματος πρὸς ψυχὴν. Εἰκότως ἄρα τῆς εἰς αὐτὸν ἀγάπης τὴν περὶ τὸ ποιμνιον σπουδὴν ὁ Κύριος ἔφησεν εἶναι σημεῖον» (Π. 48,635). Οὐδεὶς βεβαίως ἄξιος εὖρηται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἴν' ἀναλάβῃ τοιοῦτο θεῖον ὑπόργημα, ἀλλ' ἠδύοκῃσεν ὁ Θεὸς ἴν' ἀναθέσῃ αὐτὸ εἰς ἀνθρώπους, αὐτὸς γινώσκων οὖς πρὸς αὐτὸ ἐξέλεξε (Ἰωάν. 13,18). Ὅθεν πᾶς ὁ κατὰ καθῆκον ἀναλαμβάνων αὐτὸ ἐχέτω πρῶτιστα καὶ μάλιστα πάντων ἀκράδαντον πίστιν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης, δι' οὗ τὴν ποιμαντικὴν ἀναδέχεται διακονίαν καὶ δι' οὗ τυγχάνει τῆς μυστηριώδους ποιμαντικῆς ἀναγεννήσεως, ἀναπληροῦσαν ἔχων πᾶσαν αὐτοῦ πνευματικὴν ἔλλειψιν καὶ θεραπεύουσαν πᾶσαν αὐτοῦ ἀσθενεῖαν καὶ ἀδυναμίαν τοῦ παναγίου Πνεύματος τὴν θείαν χάριν (Π. 35,510—512). Ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν διακονίαν ταύτην ἀσάλευτον ἐχέτω ἀπόφασιν «μηδὲν μετὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν...μηδὲν ἀνάξιον πράττειν τῆς δωρεᾶς ταύτης καὶ τοῦ δεδοκότος αὐτὴν Θεοῦ» (Π. 48,663), τὸ δὲ ἅγιον Πνεῦμα τὸ ὀρίζον τοὺς ποιμένας ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ αὐτὸ ἐνισχύει αὐτοὺς καὶ συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις αὐτῶν (Πράξ. 20,18. Ρωμ. 8,26)· ἀρκεῖ μόνον οὗτοι, ἀδιαλείπτως ἀγρυπνοῦντες καὶ ἀναζωπυροῦντες τὸ ἐν αὐτοῖς χάρισμα, ἐν συνειδήσει καθαρᾷ τὸ ἑαυτῶν νὰ ἐπιτελῶσι καθῆκον «εἰ μὲν γὰρ τὰ παρ' ἡμῶν ἀπαραλείπτως καὶ μετὰ πάσης σπουδῆς γίγνοιτο, τότε καὶ τὴν θείαν ροπὴν κλητέον εἰς συμμαχίαν ἧξει γὰρ παντὶ τρόπῳ πρυτανεύουσα τὴν νίκη» (Π. 78,1040), ἄλλως τε «ὁ μὲν τὴν ἀρετὴν ἀσκῶν δίκαιος ἂν εἴη καὶ τὴν θείαν εἰς βοήθειαν ἐπικαλεῖσθαι ροπὴν ὁ δὲ μηδὲν φροντίζων ἀρετῆς, οὐδ' ἂν καλεῖται, ἐπήκοον ἔξει τὸ θεῖον» (Π. 78,664. 1593).

Η ΤΕΛΕΣΙΣ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ

1. Κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν πρὸς τὴν Κυριακὴν ἢ Δεσποτικὴν, ἢ Θεομητορικὴν ἑορτὴν ἢ τοιαύτην Ἁγίου ἑορταζομένου: Μετὰ τὴν κροῦσιν τῶν κωδῶνων κατὰ τὴν ἐν τῷ προγράμματι καθοριζομένην ὥραν ὁ Ἱερεὺς ποιεῖ «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς» καὶ ἀναγνώσκει τὴ ἑνάτην ὥρα ἔξω τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, τῆς Ὁραίας Πύλης κεκλεισμένης, καὶ τοῦ Ἱεροῦ Ἰσταμένου ἔξω τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Μετὰ δὲ τὸ τέλος αὐτῆς ὁ Ἱερεὺς ἐξάγει τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ ποιῶν μετάνοιαν πρὸ τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου εἰσέρχεται ἐκ τῆς

«Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβάπτισθητε;»
(Α' Κορ. 1,13)

Ν. Πύλης εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα, ἀνάπτει τὰ δύο ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τραπεζῇ κηρία, ἀποσύρει τὸ λευκὸν κάλυμμα, δι' οὗ καλύπτονται τὰ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τραπεζῇ, ἀσπάζεται τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὸ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς ποιῶν μετανοίας, ἀνοίγει τὴν Ὁραϊαν Πύλην φορεῖ ἐπιτραχήλιον καὶ λέγει «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς» καὶ ἐπακολουθεῖ ὁ Προοιμιακός. Καθ' ὃν χρόνον ἀναγιγνώσκεται ὁ Προοιμιακός, ὁ Ἱερεὺς πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς ἱστάμενος, ἀναγιγνώσκει μυστικῶς τὰς εὐχὰς τοῦ Λυχνικοῦ. Καὶ ἂν μὲν ὑπάρχη Διάκονος, οὗτος προσέρχεται τῷ Ἱερεῖ κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ στιχάριον καὶ τὸ Ὁραϊον πρὸς εὐλογίαν, ἐνδύεται καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Προοιμιακοῦ ἐξέρχεται ἐκ τῆς Β. Θύρας καὶ ἱστάμενος πρὸ τῆς Ὁραϊᾶς Πύλης καὶ κάτωθι τῶν βαθμίδων, ἀπαγγέλλει τὰ Εἰρηνικά, ὡς ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἀναφέρονται χωρὶς προσθήκας ἢ ἀφαιρέσεις· ὅταν δὲ λέγῃ «Τῆς Παναγίας Ἀχράντου κτλ.» ὑποκλίνεται πρὸ τῆς ἐν τῷ Τέμπλῳ Μ. Εἰκόνας τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου καὶ εἰς τὸ «Χριστῷ τῷ Θεῷ παραδώμεθα» τὸ ἴδιον πρὸ τῆς Εἰκόνας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποιῶν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ κρατῶν εἰς τὰ τρία δάκτυλα τῆς δεξιᾶς χειρὸς του τὸ ἄκρον τοῦ Ὁραρίου. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ὑπὸ τοῦ Ἱερέως, τότε ὁ Διάκονος ποιῶν ὑπόκλισιν εἰσέρχεται διὰ τῆς Ν. Θύρας τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Ἄν δὲ ὑπάρχη Διάκονος, ὁ Ἱερεὺς ἀπαγγέλλει τὰ Εἰρηνικά ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς.

Ὁ ψάλτης ἀπαγγέλλει τὸ Κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, τηρουμένης αὐστηρῶς τῆς τυπικῆς διατάξεως καὶ μὴ παραλειπομένου μηδενός.

Ἐὰν ὑπάρχωσι πλείονες τοῦ ἐνὸς Ἐφημέριοι, δέον ὁ ἕτερος ν' ἀναγιγνώσκῃ τὸν Προοιμιακόν, Κάθισμα Ψαλτηρίου, «Φῶς ἱλαρὸν» καὶ «Καταξίωσον», ἱστάμενος εἰς τὸ παραθρόνιον.

Ὅταν ψάλληται τὸ «Κύριε ἐκέκραξα», ὁ Διάκονος λαμβάνει τὸ θυμιατήριον καὶ προτείνων εἰς τὸν ἐφημέριον λέγει «Εὐλόγησον δέσποτα τὸ θυμίαμα» ὁ δὲ Ἱερεὺς «εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κτλ.» καὶ θυμῷ τρις ἔμπροσθεν τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς ἅμα τῇ ἐνάραξαι τοῦ «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου», ἔπειτα γύρω τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, τὴν Ἱερὰν Πρόθεσιν, τοὺς Ἐφημερίους καὶ ἐξερχόμενος τοῦ Ἱεροῦ Βήματος διὰ τῆς Β. Πύλης ἱσταται πρὸ τοῦ Δεσποτικοῦ θρόνου, τὸν ὁποῖον θυμῷ τρις καὶ ἔπειτα θυμῷ ἀνά τρεῖς τὰς Εἰκόνας τὰς τέσσαρας τοῦ Τέμπλου, ἱστάμενος πρὸ τοῦ Ἱε-

«Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἤρξανεν».

(Α' Κορ. 3,6)

ροῦ Βήματος. Ἐπειτα στρέφεται καὶ θυμιᾷ τὸν δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν χορόν, ἔρχεται εἰς τὸ δεξιὸν τῷ εἰσερχομένῳ κλίτος τοῦ Ναοῦ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐσώθυραν τοῦ Ναοῦ, θυμιῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, διαπερᾷ εἰς τὸ ἀριστερὸν κλίτος τῶν γυναικῶν καὶ εἶτα διὰ τοῦ μέσου ἐκ τῶν ἄνω φθάνει εἰς τὸ Τέμπλον, θυμιᾷ ἄνα τρεῖς καὶ πάλιν τὰς Εἰκόνας τοῦ Τέμπλου καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς Ν. Πύλης τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, ἵσταται πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς θυμιᾷ τρεῖς, ὡς καὶ εἰς τὰς τρεῖς αὐτῆς πλευρᾶς, ἄνα τρεῖς τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ τὴν Ἁγίαν Πρόθεσιν ἄνα τρεῖς καὶ τοὺς Ἱερεῖς καὶ λοιποὺς ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι.

Ἄν δὲ δὲν ὑπάρχη Διάκονος, τὰ ἴδια πράττει ὁ Ἱερεὺς φέρον ἐπιτραχήλιον καὶ φελόνιον ἐξερχόμενος καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα, ὡς προαναφέραμεν, οὐδέποτε δὲ διὰ τῆς Ὠραίας Πύλης, ἐκ τῆς ὁποίας μόνον ὅταν λέγῃ «Εἰρήνη πᾶσι» καὶ «Ἔσται τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ» καὶ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν πρὸ τῆς Ἁγίας Εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅταν λειτουργὸς τυγχάνει Ἀρχιερεὺς, ὅτε ἐξέρχεται κατὰ τὴν Δοξολογίαν προηγουμένων τῶν Ἱερέων καὶ Διακόνων καὶ ἡ εἴσοδος διὰ τῆς Ὠραίας Πύλης μόνον κατὰ τὴν μικρὰν καὶ μεγάλην Εἴσοδον καί, ὅταν λειτουργῇ Ἀρχιερεὺς, λαμβάνων καιρὸν εἰς τὸν Δεσποτικὸν Θρόνον, εἰσέρχεται διὰ τῆς Ὠραίας Πύλης.

Κατὰ τὴν Εἴσοδον τοῦ Ἑσπερινοῦ ὁ Διάκονος λαμβάνων τὸ θυμιατήριον προτείνει τὴν εὐλογίαν ὑπὸ τοῦ Ἱερέως καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὡς ἀνωτέρω, θυμιᾷ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν καὶ τὴν Ἱερὰν Πρόθεσιν καὶ ἐξέρχονται μετὰ τοῦ Ἱερέως ἐκ τῆς Β. Πύλης μὲ βῆμα κανονικὸν ἵστανται δὲ πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ ἔναντι σχεδὸν τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου εἰς τὸ μέσον. Ὁ Διάκονος προτείνει τὴν εὐλογίαν καὶ ὁ Ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν Ἁγίαν Εἴσοδον, ἀπαγγέλλων τὴν εὐχὴν τῆς Εἰσόδου καὶ ὁ Διάκονος ἀφ' οὗ θυμιάσῃ τὰς ἐν τῷ Τέμπλῳ Ἁγίας Εἰκόνας, ἀπὸ τῆς θέσεώς τοῦ θυμιᾷ τοὺς χοροὺς τῶν ψαλτῶν καὶ τὸν λαὸν καὶ στρεφόμενος πρὸς ἀνατολὰς λέγει «Σοφία Ὁρθοί» καί, ἂν εἰσοδεύουν πλείονες τοῦ ἐνὸς Ἱερεῖς, ψάλλουν τὸ «Φῶς ἱλαρόν», ἂν ὄχι, τότε ἀπαγγέλλεται ὑπὸ τοῦ μὴ εἰσοδεύοντος Ἱερέως, ἢ τοῦ ψάλτου. Καὶ ὅταν ψάλληται «φωναῖς αἰσίαις», εἰσέρχονται διὰ τῆς Ὠραίας Πύλης εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα, θυμιῶντος τοῦ Διακόνου. Ὅταν δὲν ὑπάρχη Διάκονος, τὰ ἴδια κάμνει ὁ Ἱερεὺς. Ἐκεῖθεν δὲ βλέπων πρὸς τὸν λαὸν λέγει «Ἐσπέρας προκείμενον» καὶ ἀκολουθεῖ ἡ τὰ

«Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν...»

(Α' Κορ. 3,8)

ξις, ὡς εἰς τὴν φυλλάδα τῆς θείας λειτουργίας ἀναφέρεται. Εἰς τὸ τέλος ὁ Διάκονος ἔκφωνεῖ «Σοφία» καὶ ὁ Ἱερεὺς «Ὁ ὢν εὐλογη-
τὸς κτλ.» καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν καὶ καλύπτει τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν
ἀσπαζόμενος αὐτήν. Ἄν ὁ Ἑσπερινὸς εἶναι μέγας με ἀνοιξαντάρια
καὶ ἄρτοκλασίαν, τότε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὡς ἀνωτέρω θὰ
λέγονται με τὴν προσθήκην, ὅτι πρὸ τῶν ἀποστίχων ἐξέρχονται
Διάκονοι καὶ Ἱερεῖς, με στιχάριον καὶ ὠράριον οἱ πρῶτοι, ἐπιτρα-
χήλιον καὶ φελώνιον οἱ δεύτεροι, ἐκ τῆς Β. Πύλης, ἐνὸς τῶν Ἱε-
ρέων κρατοῦντος τὴν εἰκόνα τοῦ εορταζομένου Ἁγίου, κρατούν-
των τῶν λοιπῶν κηρία καὶ ψαλλόντων τὰ τῆς λιτῆς τροπάρια καὶ
διὰ τοῦ κλίτους τῶν γυναικῶν φθάνουν εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς
Εἰσόδου τοῦ Ναοῦ καὶ διὰ τοῦ κλίτους τῶν ἀνδρῶν, εἰς τὸ μέ-
σον τοῦ σολέα, ὅπου εἰς εὐπρεπὲς τραπεζάκι με καθαρὸν κάλυμμα
θὰ εὐρίσκονται οἱ πέντε ἄρτοι με δύο φιαλίδια ἐλαίου καὶ οἴνου
καὶ πέντε ἢ τρία κηρία. Θὰ προηγούμενοι οἱ λαμποδηφόροι παῖ-
δες. Φρονοῦμεν, ὅτι οἱ Διάκονοι καὶ οἱ Ἱερεῖς φέροντες τὰ ἱερά
των ἄμφια πρέπει νὰ εἶναι ἀσκεπεῖς. Ψάλλεται ἡ ἄρτοκλασία
κατὰ τὴν τάξιν τὴν καθιερωμένην εἰς τὴν τοιαύτην περίπτωσιν.

Κατὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀντὶ τοῦ «Σοφία»
καὶ «Ὁ ὢν εὐλογητὸς» λέγεται «Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν» καὶ «Εὐ-
λογία Κυρίου καὶ ἔλεος...», εἶτα ἀπόλυσις.

Εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ εἴσοδος καὶ
παραμονὴ οἰουδήποτε, ἐκτὸς τοῦ Κλήρου καὶ τῶν διὰ τὴν ὠρισμέ-
νην διακονίαν παιδῶν, οἵτινες δέον νὰ διδαχθῶσι νὰ εἶναι
φρόνιμοι καὶ νὰ μὴ συζητοῦν καὶ κινῶνται διαρκῶς καὶ
ἀσκόπως, πολὺ δὲ περισσότερον δὲν ἐπιτρέπεται οἱ Ἱερεῖς νὰ συ-
ζητοῦν, δίδοντες τὸ κακὸν παράδειγμα εἰς τὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα
παρακολουθοῦν.

Εἴσοδος μετὰ θυμιατοῦ γίνεται ἀφ' ἑσπέρας: α') εἰς πάσας
ἀνεξαιρέτως τὰς Κυριακὰς (Σάββατον ἑσπέρας), β') εἰς τὰς Δε-
σποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς εορτὰς καὶ τὰς ἀποδόσεις αὐτῶν καὶ
γ') εἰς μνήμας ἁγίων ὅπου δὲν ψάλλεται Παρακλητικὴ (Ἡ
Παρακλητικὴ, ὡς γνωστόν, καταλιμπάνεται εἰς ἐκείνας τὰς
ἀκολουθίας τῶν Ἁγίων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἐν τῷ Ἑσπερινῷ
ἀπόστιχα καὶ δύο δοξαστικά, Ἑσπερίων καὶ ἀποστίχων), δ') εἰς
τὸν πρῶτον μεθέορτον Ἑσπερινὸν ἐκάστης Δεσποτικῆς εορτῆς
(ἑσπέρας 14 Σεπτεμβρίου, 6 Αὐγούστου, Κυριακῆς τῶν Βαῖων,
Πέμπτης τῆς Ἀναλήψεως), ε') τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τῆς

«Ὡστε οὐτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, οὐτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ ἀξάνων Θεός»,
(Α' Κορ. 3,7)

Τυρινῆς καὶ τῶν πέντε Κυριακῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, διὰ τὰ κατὰ τοὺς Ἑσπερινούς αὐτοὺς ψαλλόμενα μεγάλα προκειμένα, στ') τὸ ἔσπερος τῆς 25 Μαρτίου, διὰ τὴν κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν αὐτὸν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ζ') κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ δεκαπενταυγούστου, ὁπότε ψάλλονται οἱ Παρακλητικοὶ Κανόνες τῆς Θεοτόκου.

2. Ὅταν πρόκειται νὰ χοροστατήσῃ Ἀρχιερεὺς εἰς Μ. Ἑσπερινόν, οἱ Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι ἀναμένουσιν αὐτὸν κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ὠρισμένην ὥραν εἰς τὸν νάρθηκα. Ἄμα τῇ ἀφίξει τοῦ Ἀρχιερέως κρούονται οἱ κώδωνες τοῦ ναοῦ καὶ ὑποδέχονται αὐτόν, τοῦ Διακόνου ἢ τοῦ Ἱερέως ἐνδύοντος αὐτὸν τὸν Ἀρχιερατικὸν μανδύαν καὶ τοῦ πρώτου τῇ τάξει Ἱερέως ἐπιδίδοντος Αὐτῷ τὴν ποιμαντικὴν ράβδον τὴν (πατερίτσαν), ἐνῶ οὗτος ὁ Ἱερεὺς λαμβάνει τὴν ράβδον (μπαστοῦνι) παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ εἰσέρχονται πάντες πρόπορευομένοι τοῦ Εὐταξίου, φοροῦντος ράσον καὶ κρατυῆτος μανουάλιον μὲ ἀνημμένην λαμπάδα, ἀκολουθούντων δὲ τῶν Ἱερέων κατὰ δυάδας καὶ τῶν Διακόνων, ἐνῶ εἰς Διάκονος, ἢ παιδί, ἐνδεδυμένον μὲ στιχάριον, ἀκολουθεῖ ὀπισθεν τοῦ Ἀρχιερέως, κρατῶν τὸ ἄκρον τοῦ μανδύου.

Ὅταν ὁ Ἀρχιερεὺς φθάσῃ ἔμπροσθεν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου λαμβάνοντος θέσιν ἔμπροσθεν τῶν χορῶν τῶν ψαλτῶν, καὶ τῶν ψαλτῶν εὐρισκομένων κάτωθι τῶν χορῶν καὶ φορούντων τὰ ράσα, ἀφ' οὗ ποιήσῃ τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὑποκλινόμενος εὐλογεῖ τοὺς ψάλτας καὶ τὸν λαόν, τῶν ψαλτῶν ψαλλόντων «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα» ἀργῶς· ὅτε ἀνέρχεται τὸν Δεσποτικὸν Θρόνον, προσέρχονται οἱ Ἱερεῖς κατὰ σειρὰν πρεσβείων, τοῦ πρώτου μεθ' ἐνὸς διακόνου ποιούντων μετάνοιαν καὶ ἀσπαζομένων τὴν χεῖρα τοῦ ἀρχιερέως καὶ οὕτω καθεξῆς.

Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ Ἑσπερινός, ὡς ἀνωτέρω· μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ὁ Διάκονος κρατῶν τὸ τρίκηρον ὑποκλίνεται πρὸ τοῦ Ἀρχιερέως εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν Εἰρηνικῶν καὶ τῶν ἄλλων αἰτήσεων. Ὅμοίως ἐνώπιον αὐτοῦ ἔρχεται κρατῶν τὸ τρίκηρον καὶ λαμβάνει τὴν εὐλογίαν τοῦ θυμιάματος εἰς τὸ «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου», λέγων προτείνει τὸ θυμιάμα «Εὐλόγησον Δέσποτα τὸ θυμιάμα»· ὁ Ἀρχιερεὺς τὸ εὐλογεῖ καὶ ἀμέσως οὗτος θυμιᾷ τρεῖς τὸν Ἀρχιερέα ὑποκλινόμενος καὶ, ἀφ' οὗ ἔλθῃ πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ θυμιάσῃ ὡς περιεγράψαμεν ἀνωτέρω, ἐπανέρχεται πρὸ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ θυμιᾷ αὐτὸν τρεῖς, ἀνά

«... Ἐκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον».
(Α' Κορ. 3,8)

τρεις φορές, εἶτα τοὺς χοροὺς καὶ τὸν λαὸν καὶ πάλιν τὸν Ἀρχιερέα τρεῖς, ἀνὰ τρεῖς φορές, καὶ ἔπειτα τὰς Ἁγίας Εἰκόνας, ὡς ἀνωτέρω, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα συνεχίζων.

Εἰς τὴν Εἰσοδὸν προσέρχονται κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν τάξιν Διάκονοι καὶ Ἱερεῖς, προηγουμένων τῶν λαμπαδηφόρων, ὑποκλινόμενοι πρὸ τοῦ εἰς τὸν Δεσποτικὸν Θρόνον Ἀρχιερέως καὶ λαμβάνουν θέσιν κατὰ πρεσβεία ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ Θρόνου. Ὁ διάκονος προτείνει τὸ θυμίαμα, λέγων «Εὐλόγησον Δέσποτα τὴν Ἁγίαν Εἰσοδὸν», τοῦ Ἀρχιερέως εἰπόντος τὴν εὐχὴν τῆς Εἰσόδου καὶ εὐλογοῦντος, ὅτε ὁ διάκονος θυμιᾷ τοὺς τὸν Ἀρχιερέα καὶ εἶτα προσέρχεται καὶ θυμιᾷ τὰς ἐν τῷ Τέμπλῳ μεγάλας Εἰκόνας, τοὺς χοροὺς τῶν ψαλτῶν καὶ τὸν λαὸν ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἴσταται, καὶ ἅμα τῷ πέρατι τοῦ «Καὶ νῦν», λέγει «Σοφία, ὀρθοί»· καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Κλήρου, ψάλλει τὸ «Φῶς ἰλαρόν». Εἰς τὸ τέλος δὲ αὐτοῦ, παραλαμβάνων τὰ δικηροτρίκηρα παρὰ τῶν Διακόνων, εὐλογεῖ τὸν λαόν, τοῦ χοροῦ ψάλλοντος «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα». Ἀφ' οὗ δὲ ψάλλον καὶ τὸ Προκείμενον, ὑποκλινόμενοι εἰσέρχονται διὰ τῆς Ὁραίας Πύλης κατὰ πρεσβεία εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα. Κατὰ δὲ τὴν Λιτήν, ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, θὰ φθάσῃ ὁ Κλήρος καὶ θὰ λάβῃ θέσιν ἐκατέρωθεν τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου καὶ θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ εὐλογία τῆς Ἀρτοκλασίας καὶ μετὰ τὸ «Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπεινασαν» εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἱ. Βῆμα. Μετὰ τὸ «Νῦν ἀπολύεις», ὡσάκις χοροστατεῖ Ἀρχιερεὺς, λέγει ὁ ἀπαγγέλλων τὸ τρισάγιον «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα» καὶ συνεχίζει τὸ «Ἅγιος ὁ Θεὸς» κτλ.

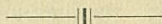
Εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν, γινομένην ὑπὸ τοῦ Ἱερέως ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης, ὁ Ἀρχιερεὺς εὐλογεῖ μὲ τὸν Τίμιον Σταυρὸν τὸ πλήρωμα, τοῦ ψάλτου ψάλλοντος «τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα κτλ.», τῶν κληρικῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ περιστοιχιζόντων αὐτόν, ὅτε οὗτος κατέρχεται τοῦ Δεσποτικοῦ θρόνου καὶ ὑποκλινόμενος πρὸ τοῦ Ἱ. Βήματος καὶ ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ βαδίζει πρὸς τὴν ἐξώθυραν προηγουμένων τῶν Διακόνων καὶ Ἱερέων, καὶ φθάσας εἰς αὐτὴν ἀπεκδύεται τὸν Ἀρχιερατικὸν μανδύαν, παραδίδει τὴν ράβδον (πατερίτσαν) εἰς τὸν πρῶτον τῆ τάξε Ἱερέα καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν ράβδον (μπαστοῦνι) καὶ ἀπέρχεται, ἐνῶ κρούονται οἱ κώδωνες τοῦ ναοῦ.

«Θεοῦ γὰρ ἔσμεν συνεργοί».

(Α' Κορ. 3,9)

3. Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῶν καθημερινῶν, ὅταν δὲν ἔχη εἴσοδον, ἢ τάξις εἶναι ὡς καθορίζεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατὰ τὰς περιόδους τῆς τεσσαρακοστῆς καὶ τῶν νηστειῶν, καθ' ἃς αἱ ἐξομολογήσεις σημειώνουν αἰσθητήν, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἄλλας περιόδους τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, αὔξησιν, ἐπιναλαμβάνομεν τὰς ἰδίας πάντοτε διαπιστώσεις, αἵτινες καλὸν εἶναι νὰ ἐπισύρουν ζωηρότερον τὴν προσοχὴν μας, διὰ νὰ ἐξαγάγωμεν ἐξ αὐτῶν χρῆσιμα διὰ τὸ ὅλον πνευματικόν μας ἔργον συμπεράσματα.

Δύο εἶναι αἱ βασικαὶ αὗται διαπιστώσεις :

1) Τὸ ποσοστὸν τῶν ἐξομολογουμένων πιστῶν σταθερῶς σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἀνέρχεται. Τοῦτο ἀσφαλῶς ὀφείλεται εἰς τὴν αὔξησιν τῆς ἐν τῷ ἄγρῳ τοῦ Κυρίου πνευματικῆς δραστηριότητος, διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ θ. Κηρύγματος, τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τῆς πυκνωθείσης κυκλοφορίας τοῦ θρησκευτικοῦ ἐντύπου. Ἄλλ' ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μὴ ἐξομολογουμένους πιστοὺς, τὸ ποσοστὸν τοῦτο δὲν εἶναι ἱκανοποιητικόν. Εἶναι ἀμφίβολον ἂν 3-5 τοῖς ἑκατὸν τοῦ συνόλου τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας προσέροχεται εἰς τὸ ψυχοσωτήριον μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολόγησεως. Συντριπτικὸς ἀριθμὸς χριστιανῶν παραμένει μακρὰν τοῦ ἐξομολογητηρίου. Εἰς πλείστους καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ θύρα του εἶναι ἄγνωστος μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὥρας τῆς ἐξόδου των ἀπὸ τῆς παρούσης ζωῆς.

2) Καὶ ἐξ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἐξομολογουμένων, ἐλάχιστοι γνωρίζουν τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς ἐξομολογήσεως, παρὰ πλείστοις μάλιστα ἀπουσιάζουν καὶ αὐτὰ τὰ στοιχειώδη συστατικὰ τοῦ Μυστηρίου, ἢ μετάνοια, ἢ συντριβὴ τῆς καρδίας ἐφ' οἷς ἡμαρτον καὶ ἢ σταθερὰ πρὸς ἐπιστροφὴν ἀπόφασις. Διὰ τοὺς πολλοὺς ἡ Ἐξομολόγησις εἶναι ἢ μηχανικὴ, ἄνευ συναισθήσεως βαθείας, διήγησις παραπτωμάτων ἢ εὐκαιρία περιγραφῆς τοῦ ἰδιωτικοῦ ἢ οἰκογενειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ βίου. Ὅταν μάλιστα οἱ ἐξομολογούμενοι εἶναι γυναῖκες, ἐκ φύσεως ῥέπουσαι εἰς τὴν πο-

«Ἐκαστος δὲ βλέπew πῶς ἐποικοδομεῖ».

(Α' Κορ. 3,10)

λυλογίαν καὶ τὰς ἀτέρμονας διηγήσεις, τότε τὸ ἔξομολογητήριον μεταβάλλεται εἰς τόπον ἀνωφελοῦς συζητήσεως, ἐντελῶς ἐνίοτε ἀσχετοῦ πρὸς τὴν διὰ τῆς Ἐξομολογήσεως θεραπείαν τῆς ἐκ τῆς ἁμαρτίας τετραυματισμένης ψυχῆς. Οὕτω χρόνος πολύτιμος καταναλίσκεται πολλάκις, χωρὶς οὐδεμίαν χρησιμότητα καὶ πνευματικὴν ὠφέλειαν. Εἰς τοιαύτας συνηθέστατα ἀπαντωμένας περιπτώσεις ἢ εἰς τὸ ἔξομολογητήριον προσεύλευσις γίνεται ἐξ ἀπλῆς συνηθείας ἄνευ ἐσωτερικῆς παρορμήσεως.

Ἀμφότεροι αἱ διαπιστώσεις αὗται δὲν εἶναι μικρᾶς σημασίας, δεδομένου ὅτι τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως ἐνέχει πρωταρχικὴν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σπουδαιότητα. Πᾶσα ἐπομένως προσπάθεια δέον νὰ καταβληθῇ ἐπὶ τῷ διπλῷ σκοπῷ τῆς πικνώσεως, ἀφ' ἑνός, τῶν τάξεων τῶν ἔξομολογουμένων καὶ τῆς κατὰ τὸν πρέποντα τρόπον, ἀφ' ἑτέρου, διεξαγωγῆς τῆς Ἐξομολογήσεως. Πρὸς τοῦτο πᾶσα πνευματικὴ δύναμις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρέπει νὰ τεθῇ εἰς κίνησιν.

Ἐν πρώτοις, ὁ ἄμβων εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν μεγάλων περιόδων τῆς νηστείας, ἀνεκτιμήτους δύναται νὰ προσφέρῃ καὶ ἐν προκειμένῳ ὑπηρεσίας. Δὲν σιγᾷ βεβαίως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ὅμιλεῖ. Ἀλλὰ πολλάκις κατὰ θεωρητικὸν τρόπον, ὁ ὁποῖος δὲν πείθει τοὺς ἀκροατὰς του, ἐνῶ ἐπιμελεστέρα καὶ πειστικὴ τοῦ θέματος διαπραγμάτευσις μετὰ συγκεκριμένα περιστατικὰ καθιστᾷ τοῦτο προσιτὸν καὶ δύναται νὰ ἔχη ἄμεσα ἀποτελέσματα. Ὁ ἱεροκήρυξ ἀσκεῖ ἀναμφισβητήτως ἰσχυρὰν ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου του ἐπίδρασιν καλῶς καὶ μεθοδικῶς προσφέρων τὸν εὐαγγελικὸν λόγον. Ἐπὶ τοῦ θέματος ὅμως τῆς μετανοίας συχνάκις οἱ ἀκροαταὶ του ἐν τῇ ψυχῇ των διαχωρίζουν τὴν μετάνοιαν ἀπὸ τῆς Ἐξομολογήσεως ἀποδεχόμενοι μὲν εὐκόλως τὴν πρώτην, μὴ στέργοντες δὲ τὴν δευτέραν. Διὰ τοὺς περισσοτέρους ἡ Ἐξομολογήσις δὲν εἶναι ὅσον ἢ μετάνοια ἀναγκαῖα διὰ τὴν σωτηρίαν. Ὁ διαχωρισμὸς οὗτος ἔχει βεβαίως βαθύτερα αἷτια, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κόσμῳ ἐκάστου ἔχων τὰς ρίζας. Ὁ ἐγωϊσμὸς, ὁ φόβος, ἢ ὑποψία ὅτι θὰ ἐκθέσουν ἑαυτοὺς καὶ ἄλλα εἶναι τὰ αἷτια τοῦ φαινομένου τούτου. Ἐπ' αὐτῶν κυρίως τῶν σημείων ὀφείλει νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τοῦ ἄμβωνος, ὥστε νὰ ἄρῃ τὰς ἐν τῇ ψυχῇ των ἀκροατῶν του ἐπιφυλάξεις διὰ τὴν Ἐξομολογήσιν. Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ θὰ συντελέσῃ μεγάλως, οὕτω κηρύττων, εἰς τὴν πύκνω-

«Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός».
(Α' Κορ. 3,11)

σιν τῶν ἔξομολογουμένων πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας μας τέκνων.

Διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ τρόπου τῆς Ἐξομολογήσεως, ἣτις τόσον ταιλαιπωρεῖ τοὺς πνευματικούς μας πατέρας, ὁ ἄμβων ἐπίσης δύναται καὶ πρέπει νὰ ἀσχοληθῇ. Τὸ θεωρητικὸν κήρυγμα ὀφείλει ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του εἰς τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν.

Τὸ ὅλον βεβαίως βάρος διὰ τὴν ἐκρίζωσιν τῶν κατὰ τὴν Ἐξομολόγησιν ἀτόπων δὲν πίπτει ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Πρὸ παντὸς ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἔχει τὰς περισσοτέρας εὐθύνas. Ἡ ἐνάρετος καὶ εὐσεβὴς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς προσωπικότης ἀποτελεῖ ἰσχυρὸν μαγνήτην ἔλκοντα πρὸς τὸ ἔξομολογητήριον τὰς εἰς τὰς τριβούους τῆς ἁμαρτολοῦ ζωῆς περιπλανωμένας ψυχάς. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναγεννητικὴ δύναμις. Ἐν τῷ προσώπῳ ὁμοῦ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ὁ λόγος οὗτος προσλαμβάνει συγκεκριμένην μορφήν, ὑλοποιεῖται τρόπον τινὰ καὶ ἐμποιεῖ ἰσχυροτέραν ἐντύπωσιν καὶ ἐντονώτερον διδάσκει. Ἐξ ἄλλου ὁ ἄμβων ἀπευθύνεται πρὸς τὸ ἀνώνυμον πλῆθος τῶν ἀκροατῶν του, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν ν' ἀτενίσῃ ἐκάστην ἐπὶ μέρους ψυχικὴν κατάστασιν. Ἐνεκα τούτου δὲν εἶναι ἀήθεις αἱ συστάσεις του νὰ θεωροῦνται ὑφ' ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἀκροατῶν του, ὅτι ἀφοροῦν τοὺς ἄλλους ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των.

Τὴν παρεξήγησιν αὐτὴν καλεῖται νὰ ἄρῃ ὁ πνευματικὸς πατὴρ, ὅστις ἔχει τὴν εὐχέρειαν νὰ ἐπιμελήται ἐκάστην ψυχικὴν κατάστασιν κεχωρισμένως, νὰ εἰδικεύῃ τὰς συμβουλάς του καὶ νὰ τὰς προσαρμόξῃ πρὸς ἐνὸς ἐκάστου τὰς ψυχικὰς ἀνάγκας καὶ ἰκανότητας.

Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὁπόσῃ ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν ἔξομολογουμένων, ὅπερ εἶναι ἀδύνατον διὰ τὸν ἄμβωνα. Ἡ τοιαύτη ἐπίδρασις πρέπει νὰ ἀσκηθῇ ἐπὶ τοῦ ἔξομολογουμένου, διὰ νὰ καθοδηγηθῇ οὗτος περὶ τοῦ ὀρθοῦ τρόπου τοῦ ἔξομολογεῖσθαι. Οὐδεὶς ἄλλος ἔχει τόσῃν πνευματικὴν δύναμιν εἰς χεῖράς του ὅσον ὁ Ἐξομολόγος. Ἡ χρῆσις τῆς δυνάμεως αὐτῆς καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ φέρῃ ἀσφαλῶς μεγίστας ὠφελείας.

Ἀκόμη τὸ ἐντυπον καὶ ἡ συμβολὴ τῶν μὴ πνευματικῶν ἱερέων εἶναι πολύτιμοι βοηθοὶ εἰς τὴν καθοδήγησιν τῶν πιστῶν μας διὰ πᾶν ἐν γένει ζήτημα θρησκευτικῆς φύσεως καὶ ἐπομένως καὶ διὰ τὰ θέματα τῆς Ἐξομολογήσεως. Ἐὰν πολλοὶ ἱερεῖς μας δὲν ἔχουν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τὴν ἄδειαν τοῦ ἔξομολογεῖν, τί τοὺς

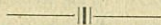
«Ἐὶ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, χόρτον, καλάμην, ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται».

(Α' Κορ. 3, 12-13)

ἐμποδίζει νὰ στρέψουν τὴν πατρικὴν τῶν φροντίδα εἰς τὴν ἐν παντὶ καὶ εἰς τὴν διὰ τὴν Ἐξομολόγησιν χειραγωγίαν τῶν πνευματικῶν τῶν τέκνων; Προτοῦ τὰ ὀδηγήσουν εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα ὀφείλουν νὰ τὰ καθοδηγήσουν πῶς θὰ ἐρευνήσουν τὰ βάθη τῆς καρδίας των, διὰ νὰ ἀνακαλύψουν τὰ ψυχικά των τραύματα, νὰ αἰσθανθοῦν λύπην διὰ τὴν ἁμαρτωλὸν κατάστασιν τῆς ψυχῆς των, νὰ μετανοήσουν εἰλικρινῶς καὶ ἐκ βάθους καρδίας, νὰ ἀποφασίσουν ἀλλαγὴν ζωῆς καὶ ἔπειτα νὰ ὁμολογήσουν ἐν τῷ ἐξομολογητηρίῳ τὴν ἐνοχίαν των, διὰ νὰ λάβουν τὴν σωτηρίαν ἄφεισιν διὰ χειρὸς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς.

Αἱ σκέψεις αὗται, προἰὸν τῶν γνωστῶν εἰς πάντας τοὺς ἐξομολόγους μας δύο ἀναφερθεῖσάν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου διαπιστώσεων, τίθενται ὑπ' ὄψιν ἐκείνων, οἵτινες δύνανται λόγῳ θέσεως ἢ μορφώσεως νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἄρσιν, ἢ τοῦλάχιστον τὸν περιορισμὸν, τῶν ἀναφερθέντων σοβαρῶν ἀτόπων. Πρέπει πάσῃ θυσίᾳ τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν πρέπουσαν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ χριστιανικῇ ζωῇ θέσιν του, διότι δὲν πρόκειται περὶ δευτερευόντος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ζητήματος. Δι' αὐτοῦ ἀναγεννᾶται ὁ ἄνθρωπος εἰς ζωὴν νέαν. Ἄνευ αὐτῆς ἀληθῆς ἀναγέννησις εἶναι ἀνέφικτος. Ἄλλ' ἂν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν στελεχῶν της δὲν ἐπιτύχῃ τὴν πύκνωσιν τῶν ἐξομολογουμένων καὶ δὲν διδάξῃ παντὶ τρόπῳ τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ ἐξομολογεῖσθαι καὶ ἐπομένως δὲν πράξῃ τὸ πᾶν διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν τέκνων της, δὲν πρέπει νὰ ἐπαναπαυθῇ ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἔργου της, ὅσον σπουδαῖον καὶ ἂν εἶναι. Ἡ μέριμνά της πρέπει νὰ εἶναι «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν».

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΧΑΛΟΦΤΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟ Θ. ΚΗΡΥΓΜΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ

Ἡ ἀναγκαιότης τοῦ ὑπὸ τοῦ ἱερέως γινομένου Θ. Κηρύγματος

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Πρεσβύτερος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν χειροτονίαν του λαμβάνει τέσσαρας ἐξουσίας αἰτινες, ἀναφέρονται κατὰ τὴν εὐχὴν τῆς χειροτονίας.

Αἱ τέσσαρες αὗται ἐξουσίαι, αἰτινες εἶναι συγχρόνως καὶ

«... Ἄλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν». (Β' Κορ. 2,17)

καθήκοντα εἶναι αἱ ἐξῆς, ὡς ἔχουν εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν εὐχὴν :

1ον) Κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας,

2ον) Ἰερουργεῖν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,

3ον) Προσφέρειν δῶρα καὶ θυσίας πνευματικάς,

4ον) Ἀνακαινίζειν τὸν λαὸν διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγε-
νεσίας.

Ἡ πρώτη ἐξουσία καὶ ὑποχρέωσις ἀναφέρεται εἰς τὸ κή-
ρυγμα τὸ χριστιανικόν, δὲν εἶναι δέ, πιστεύω, τυχαῖον τὸ γεγο-
νὸς τῆς προτάξεως, εἰς τὴν ἐν λόγῳ εὐχὴν τῆς ὑποχρέωσεως τοῦ
ιερέως διὰ τὸ «κηρύσσειν».

Οὕτω ὁ πατήρ, ὁ ἱερεὺς, ὁ ἐφημέριος ὅπως θὰ ἐλέγομεν σή-
μερον, εἶναι σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ κήρυξ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὠμίλησε καὶ ἔκαμε διάκρισιν μεταξὺ
«παιδαγωγῶν ἐν Χριστῷ» καὶ «πατέρων». Καὶ οἱ μὲν παιδαγω-
γοὶ δὲν δύνανται νὰ ἐνεργήσουν ὡς πατέρες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν
τοῦ Χριστοῦ, οἱ πατέρες ὅμως εἶναι καὶ παιδαγωγοί, ὅπως ἦτο ὁ
ἀπόστολος Παῦλος πατήρ, «γεννῶν διὰ τοῦ εὐαγγελίου», ἀλλὰ καὶ
«παιδαγωγῶν» ὅμως ἀνευ διακοπῆς, «ἐν Χριστῷ» τοὺς χριστιανούς.

Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία πάντοτε εἶχε καὶ ἔχει καὶ χρησιμο-
ποιεῖ τοὺς λαϊκούς διδασκάλους καὶ κήρυκας τοῦ εὐαγγελίου.

Ὅμως εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ σοφὴ ἐνίστε διατύπωσις τῆς εὐαγ-
γελικῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων, γινομένη
ὑπὸ τῶν προμνημονευθέντων διδασκάλων, δὲν δύναται νὰ ὑπερ-
βάλλῃ εἰς ἀπόδοσιν πνευματικὴν τοὺς ἀπλοῦς ἔστω λόγους καὶ
τὰς νοουθεσίας τοῦ ἱερωμένου κήρυκος τοῦ εὐαγγελίου.

Οἱ χριστιανοὶ πλειστάκις ἔχουν ἐκφρασθῆ περὶ τούτου, καὶ
παρ' ὅ,τι ἐκφράσαντες ἐνίστε θαυμασμὸν διὰ τὴν πειστικότητα τῶν
διαφόρων ἐπιχειρημάτων, καὶ τὴν καλλιέπειαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν
ρητόρων, οὐχ ἦτιον δὲν παρέλειψαν ἐκφρασίαν τινα δηλωτικὴν κε-
νοῦ τίνοσ ἀπροσδιορίστου, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἐντὸς τῶν ἐκ τοῦ
γεγονότος ὅτι ὁ ὠμίλησας δὲν ἦτο κληρικός, δὲν ἦτο «ρασοφόρος».

Ὁ μὴ κληρικός ἐν γένει ἱεροκήρυξ ὀμιλεῖ πάντοτε τῇ ἀδείᾳ
τῆς κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, καὶ κηρύττει τὸ εὐαγγέ-
λιον ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐφημερίου, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πραγ-
ματικότης εἶναι, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κληρικοῦ, τὸ ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου
γινομένου κήρυγμα εἶναι τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἔχει πάντα τὰ στοι-
χεῖα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ ὁ χριστιανὸς ἀκροατής, διδασχθεὶς οὕτω
ὑπὸ τῆς μακροαίονος παραδόσεως.

«Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς».

(Β' Κορ. 5,14)

Τὸ Θ. Κήρυγμα ὡς εὐκαιρία τῆς Ἐκκλησίας

Φιλοσοφικά καὶ πολιτικά συστήματα, καθὼς ἐπίσης καὶ ὄργανώσεις οἰασθήποτε ὑφῆς, θὰ ἠύχοντο μεθ' ὅλης τῶν τῆς δυνάμεως, νὰ διέθετον κῦρος, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των ἀριθμὸν βημάτων δι' ὀμίλιας, ὅσον ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀριθμὸν ἀμβώνων.

Ὅσαι αἱ χιλιάδες τῶν ἱερέων, τόσαι καὶ αἱ χιλιάδες τῶν κηρυγμάτων πρέπει νὰ ἀντιστοιχοῦν κατὰ Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν.

Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι λίαν ἀξιόλογος, καὶ ἐὰν κατορθοῦτο εἰς τρόπον, ὥστε ἐν τῇ πραγματικότητι νὰ ἐλειτούργουν πάντες οἱ ἱεροὶ ἀμβῶνες τῶν ἐνοριῶν, ζωογόνον καὶ δυνατὸν πνεῦμα καὶ ἰσχυρὰ δύναμις ἀναγεννητικὴ θὰ περιέτρεχεν ἀπ' ἀκροῦ εἰς ἄκρον τὴν χριστιανικὴν πατρίδα ἡμῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κηρυγμάτων θὰ ἀνήρχετο εἰς πολλὰς χιλιάδας καθ' ἑκάστην πρωΐαν Κυριακῆς, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν συμπεριλαμβάνομεν εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν τὰ ἀπογευματινὰ τοιαῦτα, τὰ κατὰ τὰς ἑορτὰς λαμβάνοντα χώραν, καθὼς καὶ τὰ εἰς διαφόρους συγκεντρώσεις γινόμενα κατὰ τὰς διαφόρους ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος.

Ἡ εὐκαιρία τῆς Ἐκκλησίας αὕτη, χαρακτηριζομένη ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς εὐκαιρία, εἶναι σημαντικὴ καὶ τῷ ὄντι μοναδική.

Ἀλλὰ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πιστοὺς, σκεπτομένους ἐν τῷ πνεύματι τῶν ὑποχρεώσεων ὡς αὗται προκύπτουν ἐκ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, ἡ εὐκαιρία αὕτη πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μία πραγματικότης ὑπερβαίνουσα πάρα πολὺ τὰ ὅρια μιᾶς ἀπλῆς εὐκαιρίας.

Διὰ τοὺς ἱερωμένους, δι' ὅλους τοὺς ἐφημερίους, εἶναι ἡ προαναφερθεῖσα ὡς εὐκαιρία, καὶ πρώτιστον καθήκον, «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» πρὸς τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα, ἐκτὸς τοῦ καθήκοντος τῶν νὰ «εὐαγγελίζωνται» τὸν Χριστὸν καὶ πρὸς τοὺς μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκομένους.

Κυρίως τὸ καθήκον τῆς καταλλήλου χρησιμοποίησεως τῶν ἱερῶν ἀμβώνων πίπτει ἀπολύτως ἐπὶ τῶν ὁμων τῶν κληρικῶν, τῶν ἐφημέριων, καὶ οὐδεμία ὑπεκφυγὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσχύσῃ ἐφ' ὅσον ὁ ἐφημέριος, χωρὶς τις νὰ τὸν πιέσῃ, ἐγονάτισεν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου διὰ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τοῦ Πανα-

«Εἰ τις πέποιθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ».

(Β' Κορ. 10,7)

γίου Πνεύματος ἥτις συνεπάγεται πρωτίστως τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ «κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας».

Ἐσωτερικαὶ πνευματικαὶ προϋποθέσεις τοῦ κηρύττοντος

Ὁ κηρύττων τὸν θεῖον λόγον δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ, παρὰ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ φαίνεται, ὅτι λέγει «ἀκούσατε τὸν λόγον μου», ἀλλὰ πρέπει νὰ συμπεριφέρεται καὶ νὰ λέγῃ «ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε καὶ κατέχει διατηροῦσα αὐτόν».

Ὡς πρὸς τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ θεῖον Κήρυγμα ἡ μὲν προπαρασκευὴ εἶναι ἀπαραίτητος, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ σύστημα καὶ ἡ πλοκὴ τοῦ κηρύγματος.

Οἱ ἐργάται ὅμως τοῦ θεῖου λόγου εἶναι διαφοροτικῶν ἱκανοτήτων καὶ μὲ διαφοροτικὰ χαρίσματα.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τὸ σύστημα καὶ ἡ πλοκὴ εἶναι μὲν ἀπαραίτητα, οὐχὶ ὅμως καὶ πρωτεύοντα στοιχεῖα, ἐπειδὴ ἐπηρεάζονται ἐνίοτε ἀπὸ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν τοῦ ἱεροκήρυκος, οὐχ ἥττον δὲ καὶ ἀπὸ ἐξωτερικοῦ παράγοντας. Ποσάκις εἰς καλῶς προπαρασκευασμένους ἱεροκήρυκας δὲν συνέβη ταραχὴ τις ἀπροσδόκητος, ἐξ ἐξωτερικῶν αἰτίων προελθοῦσα, ἥτις ἀπέβη εἰς βάρος τῆς ἀποδόσεως τοῦ Κηρύγματος, ποσάκις καλῶς προπαρασκευασμένοι διὰ θεῖον Κήρυγμα καὶ ἐπὶ ὄρισμένον θέματος ἱεροκήρυκες, ἀναγκασθέντες ἐξ ἰσχυρῶν λόγων νὰ ὀμιλήσουν οὐχὶ ἐπὶ τοῦ προκαθορισμένου ἀλλ' ἐπὶ φλέγοντος καὶ ἐπικαίρου θέματος, τὸ ὁποῖον τοὺς ἱκανοποιεῖ καὶ ἐσωτερικῶς, δὲν συνεχίνησαν, δὲν ἀνεγέννησαν, δὲν ἔφεραν πλουσίους καρποὺς τοὺς ὁποίους οὐδόλως προσεδόκουν ;

Τὰ πρωτεύοντα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Κηρύγματος εἶναι ἡ ἀρετὴ, ἡ ἐσωτερικὴ γαλήνη τοῦ ἱερωμένου ἱεροκήρυκος, ἡ ἀγάπη διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἡ συναίσθησις τῆς δυνάμεώς του, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι περιβεβλημένος ἐκ τῆς χειροτονίας του, ἡ κατανόησις ὅτι τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἀναμένει ἐκ τῶν ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων χειλέων του τὸν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐμπειπιστευμένον λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ, τέλος, ὕψιστον καὶ πρωτεῖον στοιχεῖον εἶναι τὸ θεῖον στοιχεῖον τὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον θεραπεύει τὰ ἀσθενῆ καὶ ἀναπληροῖ τὰ ἐλλείποντα.

«Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισι τῶν ἑαυτοῦς συνισταμένων.»
(Β' Κορ. 10,12)

Ἐν κήρυγμα, δυνατόν νὰ εἶναι ἄρτιον ἐξ ἐπόψεως θέματος, περιεχομένου, διατάξεως, πλοκῆς, καλλιπερίας συμπερασμάτων, ἐκτελέσεως, ἀκόμη δὲ καὶ ἀπαγγελίας, δυνατόν νὰ ἔχη πάντα τὰ στοιχεῖα διὰ νὰ ἀποκληθῆ τέλειον, ἐὰν ὁμως στερεῖται τῆς χάριτος καὶ τῆς σφραγίδος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, θὰ τέρψη μὲν καὶ θὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ ἀμφίβηλον, ἐὰν θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸν Χριστὸν ἀσφαλῶς, ἢ θὰ ἀναγεννήσῃ χριστιανικῶς.

Περὶ τῆς ἐνεργείας τῆς χάριτος ταύτης τοῦ Παναγίου Πνεύματος μοὶ ἔλεγε κάποτε πρεσβύτες τις ἱερομόναχος ἐφημέριος εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, πρὸ παντὸς σήμερον, ἔχουν μεγάλας ἀπαιτήσεις ὡς πρὸς τὰ θεάματα, τὸ θέατρον ἐπὶ παραδείγματι ἢ τὸν κινηματογράφον. Ἡ παραγωγή μιᾶς κινηματογραφικῆς ταινίας στοιχίζει τεράστια ποσὰ διὰ νὰ γίνῃ φυσικῆ, τελεία, ἄρτιως χρωματισμένη κ.λ.π., οἱ ἠθοποιοὶ ἀναζητοῦνται μεταξὺ τῶν πλέον φημισμένων, τὰ ἴδια δὲ ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν ἄνοδον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐνὸς θεατρικοῦ ἔργου. Τὸ κοινὸν πληρῶναι ἀκριβὰ, κάθεται ἐπὶ ἀναπαυτικωτάτων καθισμάτων, τὸ πᾶν περίεξ συμβάλλει διὰ τὴν εὐχάριστον παραμονὴν τοῦ ἀκροατοῦ καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του, συμβαίνει δὲ πολλάκις πολλοὶ νὰ πλήττον, καὶ ἐκδηλοῦντες τὴν ἀνίαν των νὰ ἀπέρχονται, ἐνῶ κατὰ τὴν τέλεσιν μιᾶς θείας Λειτουργίας εἰς ναὸν πολλάκις ἔχοντα πλείστας ἐλλείψεις, εἰς κατάστασιν ἐνίοτε συνωστισμοῦ, καὶ τὰς περισσότερας φορὰς μὲ Λειτουργὸν μετρίας φωνῆς καὶ τελετουργικῆς ἀποδόσεως, οἱ χριστιανοὶ παρακολουθοῦν ἐν εὐλαβείᾳ καὶ συντριβῇ καρδίας, μίαν ἢ καὶ δύο ὥρας ἰστάμενοι, τὴν θείαν Λειτουργίαν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι ἀνθρωπίνως ἀνεξήγητον, ὁμως εἶναι καταφανὲς εἰς τὴν συνήθη αὐτὴν περίπτωσιν ἢ ἐπενέργεια εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Εἶναι δὲ τῷ ὄντι ἀναμφισβητήτως ὀφθαλμοφανὲς ἢ ἐπενέργεια αὕτη, καὶ ἀντιστοίχως δύναται νὰ καταστῆ ἀντιληπτὴ εἰς περιπτώσεις ὅλων τῶν τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως καὶ τῶν διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἐκδηλώσεων.

Ἐτερεὶ τινες προϋποθέσεις διὰ τὸ Θ. Κήρυγμα

Μία ἐκ τῶν πολὺ σπουδαίων προϋποθέσεων διὰ τὸ Θ. Κήρυγμα, τὴν ὁποίαν ὁ ἐφημέριος ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός του δύναται νὰ κατέχη, εἶναι ἡ ποιμαντικὴ του γνῶσις.

«Ὁὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνίστων, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν».
(Β' Κορ. 11,18)

Ποιμαντική γνῶσις εἶναι γενικῶς ἡ γνῶσις τοῦ ποιμνίου του, ἡ γνῶσις τῆς ἐνορίας του, ἡ γνῶσις π. χ. τοῦ ποιοῦ τῶν ἐνοριτῶν του, τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἡ γνῶσις τῶν ἐλαττωμάτων, τῶν, τῶν προτερημάτων, τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου, τοῦ πολιτισμοῦ των, τῆς μορφώσεως των καὶ τόσων ἄλλων, τῶν ὁποίων λαμβάνει γνῶσιν ἐκ τῆς συνεχοῦς μετ' αὐτῶν συναναστροφῆς.

Ἡ ποιμαντική γνῶσις τοῦ ἐφημερίου, τὴν τελειότητα τῆς ὁποίας οὐδεὶς ἕτερος πλὴν αὐτοῦ δύναται νὰ ἔχη, εἶναι μεγίστη προϋπόθεσις διὰ τὴν κατάλληλον προσαρμογὴν τοῦ Κηρύγματος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ εὐρίσκη αὐτὸ ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν χριστιανῶν, θεραπεῦον τὰς πνευματικὰς των ἀνάγκας, τὰς ἀτελείας των, δίδον τὴν ἀνάλογον καὶ ψυχολογημένην ὄθησιν δι' ὅ,τι πρόπει νὰ ἀποφενχθῆ, νὰ ἐπιτευχθῆ, καὶ τόσα ἄλλα.

Ἡ ποιμαντική γνῶσις τοῦ ἐφημερίου γίνεται αἰτία, ὥστε τὸ Κήρυγμά του νὰ μὴν ἀποτελῆται ἀπὸ κενοὺς λόγους καὶ ἀνεφαρμόστους θεωρίας.

Εὐκόλως ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται ἀντιληπτὸν ὅτι τὰ ἐξαίρετα καὶ τέλεια ἀποτελέσματα τῆς ποιμαντικῆς τοῦ ἐφημερίου γνώσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν ἀλλαχοῦ, παρὰ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον, ὑπὸ τὴν ἰδιότητά του ὡς ἱερωμένου, τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐνίοτε λαμβάνει γνῶσιν ἐκ τῆς ἱεράς Ἐξομολογήσεως γεγονότων καὶ καταστάσεων, αἵτινες ὡς κατευθυντήριον προϋποθέσεις διὰ τὸ θ. Κήρυγμα εἶναι πλέον ἢ πολῦτιμοι.

Ὅταν ἀκόμη ὁ ἐφημέριος χρησιμοποιῇ τὴν ἀνάλογον γλῶσσαν, εἶναι γλυκὺς καὶ σαφὴς εἰς τὰς ἐκφράσεις αὐτοῦ, ὅταν ζωντανεύῃ διὰ τῆς γλώσσης του καὶ τῶν καταλλήλων εἰκόνων καὶ παραδειγμάτων τὴν διδασκαλίαν του, ὅταν κατορθώῃ ὥστε μετὸ κήρυγμά του νὰ διδάσκη, νὰ τέρη, νὰ συγκινή, νὰ καταρτίξῃ καὶ νὰ οἰκοδομῇ τοὺς ἀκροατὰς καὶ γενικῶς νὰ τοὺς τρέφῃ πνευματικῶς, χωρὶς νὰ τοὺς κουράξῃ, εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς ἐπιτυχοῦς ἐπιτελέσεως τῆς μεγίστης διακονίας τοῦ θείου Κηρύγματος.

Τέλος, ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ καρποφορίαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἐφημερίων καὶ πάντων τῶν ἱεροκηρύκων γινομένου θ. Κηρύγματος, ἐκτὸς τῆς μεγίστης ὑποχρεώσεως, τὴν ὁποίαν ἔχουν οὗτοι ἐκ τῆς χειροτονίας τοῦ «κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας», εἶναι, ἡ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν λήθη τῆς συναισθήσεως, ὅτι ζῶντες, ἐνεργοῦντες ὅ,τι δῆποτε, ὁμιλοῦντες καὶ

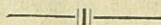
«Δοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε».
(Β' Κορ. 13,11)

κηρύττοντες, θεωροῦνται ὑπὸ πάντων, καὶ ὀρθῶς, ὅτι εἶναι οἱ ἔρμηνευται τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λόγου Του.

Ὅθεν καὶ διὰ τὸ θ. Κήρυγμα, ὅπως καὶ διὰ πάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προϋπόθεσις τῆς σφραγίδος τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Ὁ κάθε δὲ ἐφημέριος καὶ ἱερωμένος, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἔχη ὅλα τὰ προμνημονευθέντα στοιχεῖα, διαθέτει ὅμως τὴν προϋπόθεσιν τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς προκύπτοντα στοιχεῖα καὶ δύναται, διὰ τοῦ συνεχοῦς ζήλου του καὶ τῆς μελέτης του, νὰ καταστῇ συνεπὴς εἰς τὴν «παρακαταθήκην», τὴν ὁποίαν ἔλαβεν, ἥτις πρωτίστως συνεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ «κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας».

Ἄρχμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΤΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΑΣ

Τὰ προσόντα τῆς ὑποψηφίου συζύγου τοῦ πρὸ πάσης σκέψεως καὶ ἐνεργείας ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ὁ μέλλων νὰ συνάψῃ γάμον μετ' αὐτῆς. Ἐν πρώτοις, ὅτι δὲν δύναται πᾶσα ἀδιακρίτως γυνὴ νὰ συνάψῃ γάμον μετὰ μέλλοντος κληρικοῦ εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ἐξ ὧσων οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κανόνες ὀρίζουσι. Εὐρύτερος περὶ αὐτοῦ λόγος γίνεται ἐν τε τῇ Ποιμαντικῇ καὶ τῷ Κανονικῷ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Δικαίῳ. Πρόκειται ἐπομένως μόνον περὶ τῆς παρθένου νεάνιδος, τῆς ἐκλεγομένης διὰ τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν, ταύτης δὲ τὰ φυσικὰ καὶ πνευματικὰ προσόντα ἐνδιαφέρουσι τὸν ἐρχόμενον εἰς γάμου κοινωνίαν κληρικόν. «Ὁ χήραν λαβών, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὄλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ» (18ος κανὼν Ἀποστ.). Ὁμοίως καὶ ὁ 27ος κανὼν τοῦ Μ. Βασιλείου σημειοῖ περὶ τοῦ «ἀθέσμου γάμου περιπαρέντος ἐν ἀγνοίᾳ πρεσβυτέρου»¹. Οἱ κανόνες οὗτοι, ὡς καὶ ἄλλοι τούτων συναφεῖς, περιεβλήθησαν δι' οἰκουμενικοῦ κύρους. Μὴ παρασυρόμενος ἐκ λόγων ἰδιοτελείας καὶ κατωτέρας ἀντιλήψεως, ἀλλ' εἰς τὴν καλὴν καὶ πιστὴν ὑπ' αὐτοῦ διακονίαν τοῦ τῆς ἱερωσύνης ὑπουργήματος ἀποβλέπων, μετὰ

1. Ἀ. Ἀλεβιζάτου. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες, ἔκδοσις β' Ἀθήναι 1949 σ. 140 καὶ 369.

«Ὁ δὲ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ».
(Α' Κορ. 4,2)

πολλῆς περισκέψεως καὶ βαθείας συνέσεως ἐκλέγει τὴν ἐνάρετον καὶ κατὰ πάντα ἀξίαν πρεσβυτέραν αὐτοῦ, διὰ τῆς συμπαραστάσεως τῆς ὁποίας ὁ μὲν οἶκος αὐτοῦ θὰ καταστῇ ἀληθῶς οἶκος ἱερέως Θεοῦ, ἐκεῖνος δὲ προσωπικῶς εὐτυχῆς καὶ καλὸς αὐτοῦ προϋστάμενος. Ἐπειδὴ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οἱ ἐν τῇ κοινονίᾳ συναπτόμενοι γάμοι δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως ἐκατέρωθεν μᾶλλον τῶν πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν προσόντων, ἀλλ' ἐπὶ ὕλικῶν τοιούτων, μεταβαλλομένου τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου εἰς ἐμπορικὴν συναλλαγὴν, διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ ἐκ μέρους τοῦ ὑποψηφίου ἱερέως, ἵνα μὴ περιπέσῃ εἰς τοιοῦτον σοβαρὸν παράπτωμα, προκειμένου ὅπως ἐκλέξῃ τὴν σύζυγον αὐτοῦ. Ὅτι ἀπάδει καθ' ὀλοκληρίαν μιὰ τοιαύτη κατωτέρα περὶ τοῦ γάμου ἀντίληψις εἰς τὸν κατασταθησόμενον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Πρεσβύτερον περιττὸν εἶναι νὰ εἴπωμεν. Αὐτὸς προορίζεται ὅπως γίνῃ τὸ «ἄλας» καὶ τὸ «φῶς» τῶν ἀνθρώπων καὶ θὰ ἐκλέξῃ τὴν σύντροφον αὐτοῦ, καθ' οἷον τρόπον κοινοί, κατὰ κόσμον φρονοῦντες, ἄνθρωποι; Ἐπὶ τῆς περιουσίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θὰ στηρίξῃ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἱερατικοῦ τοῦ ἔργου καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενείας του; Ὁσηνδῆποτε ἀνάγκη τῶν ὕλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἐὰν ἔχη, οὐδέποτε πρέπει νὰ παρασύρῃται εἰς πράξεις μελλούσας νὰ προσβάλωσιν ἀργότερον αὐτὴν ταύτην τὴν ἱερατικὴν του ἀξιοπρέπειαν. Ἡ ἐντιμος πενία εἶναι κατὰ πολὺ προτιμότερα τῶν πολλῶν ἀγαθῶν κατὰ τὸ Βιβλικὸν χωρίον· «ἄρῃσσαν ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης» (Παροιμ. 17, 1). Ὡσαύτως «αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς, ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθῆ» (Παροιμ. 22, 1). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ ἐφημεριακὸς κλήρος τῆς ὑπαίθρου κυριολεκτικῶς πένεται καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ διὰ τὴν διοικοῦσαν Ἐκκλησίαν πρόβλημα ἢ ἀπόκτησις μεμορφωμένων κληρικῶν καὶ ἢ τακτοποιήσις μιᾶς καλῆς τούτου οἰκονομικῆς καταστάσεως, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου γεγονός, ὅτι ὁ καλὸς καὶ κατὰ πάντα εὐσυνειδήτος καὶ ζηλωτὴς κληρικὸς οὐδέποτε ἐστερήθη τοῦ ἐπιουσίου αὐτοῦ ἄρτου, ἐξαιρέσει βεβαίως τῆς μεταπολεμικῆς ταύτης περιόδου, καθ' ἣν τὰ πάντα ἐσαλεύθησαν καὶ ἠρημώθησαν, συνεπεῖα τῶν ἀλλεπαλλήλων πολέμων καὶ ἐσωτερικῶν τῆς χώρας διαταραχῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὀσηνδῆποτε πτωχεῖαν καὶ ἂν ἔχη ὁ πρὸς ἱερωσύνην τρεπόμενος, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται,

«Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ἑμέας...»
(Α' Κορ. 4,6)

ὅπως διαπραγματευθῆ γάμον μετὰ γυναικὸς ἐπὶ οἰκονομικῆς βάσεως. Ὅρθῶς σταθμίζων πρόσωπα καὶ καταστάσεις πολὺ πρὸ τῆς συνάψεως τοῦ γάμου αὐτοῦ καὶ ἔχων ἐπίγνωσιν τοῦ τί τούτου ἐπακολουθεῖ, ἐξευρίσκει τὴν διὰ τε τὸ ἦθος καὶ τὴν ἄλλην αὐτῆς ἀρετὴν ἐνδεδειγμένην νεάνίδα. Εἰς τὰ ψυχικὰ ταύτης χαρίσματα, τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πίστιν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὴν σεμνότητα πρωτίστως θ' ἀποβλέψη ὁ ὑποψήφιος κληρικὸς.

Ὡσαύτως μελετᾷ κατὰ πόσον ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω προσόντων ἐνυπάρχει ἐν αὐτῇ ἡ κλίσις ἢ διάθεσις πρὸς σύναψιν ἐνὸς τοιούτου γάμου, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οὐχὶ πᾶσαι αἱ νεάνιδες τῆς συγχρόνου ἐποχῆς δέχονται εὐχαρίστως τοῦτον, ἔστω καὶ ἂν διακρίνονται ἐπὶ ἀρετῇ καὶ θρησκευτικῷ βίῳ. Τοῦτο δέ, διότι κατὰ τὴν κοινὴν τοῦ κόσμου ἀντίληψιν ὁ μετὰ ἱερατικοῦ προσώπου γάμος θεωρεῖται «κλειστός» καὶ ὁ βίος περιωρισμένος. Ἐνεκα τούτου ἀπολείπει ἐκ πολλῶν νεανίδων ἡ εὐμενὴς διάθεσις πρὸς γάμον μετὰ κληρικοῦ, ἀποστεροῦντα αὐτάς, κατὰ τὴν κρίσιν των, τῆς κατὰ κόσμον χαρᾶς καὶ εὐτυχίας. Ἐπομένως, εἶναι καὶ ὑπόθεσις ἔσωτερικῆς διαθέσεως ἢ πραγματοποιήσεως τοιούτου γάμου, μὴ ἐπιβαλλομένου ἔξωθεν ὑπὸ ἄλλων ὑπολογισμῶν καὶ αἰτιῶν. Ἀπαιτεῖ, δῆλα δῆ, πρόσωπον, ἔχον ἰδιαιτέραν συμπάθειαν πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, κοσμιότητα καὶ χρηστότητα ἠθους καὶ διαρκῆ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναστροφῆν. Ὅ,τι δὲ ἄλλαι κατὰ κόσμον φρονοῦσαι νεάνιδες, θεωροῦσιν ὡς ἀποστέρησιν ἐν τῷ ἱερατικῷ γάμῳ, διαρκῆ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν αἰσθάνεται ἡ ἀγαπῶσα τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ σεμνὸν βίον διάγουσα ἐνάρετος καὶ θεοσεβὴς νεάνις. Τῆς ἐνδομύχου, ἐπομένως, διαθέσεως ὑπαρχούσης, συναινεῖ μετ' ἐξαιρετικῆς χαρᾶς εἰς τὴν σύναψιν ἐνὸς τοιούτου γάμου, προσδίδοντος αὐτῇ ἰδιαιτέραν τιμὴν. Ἀτυχῶς, ἐν ᾧ ἀλλαγοῦ ὁ ὑποψήφιος κληρικὸς εἶναι περιζήτητος γαμβρός, παρ' ἡμῖν, λόγῳ ἐλλείψεως μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως πολιτισμοῦ, θεωρεῖται οὕτως ὡς ἀνθρωπος καθυστερημένον διάγων βίον καὶ ἀπόκομος, τὸν δὲ μετ' αὐτοῦ γάμον χαρακτηρίζουσιν ὡς ἀποτυχίαν καὶ στέρησιν πάσης χαρᾶς. Ἡ κατὰ κόσμον ζῶσα νεάνις διαφόρως ἀντιλαμβάνεται τὸ μέλλον αὐτῆς, καθισταμένη δ' ὑπανδρος, ἀλλαγοῦ τοποθετεῖ τὴν ἐν τῷ γάμῳ εὐτυχίαν αὐτῆς, ἔχει πλείστας ὅσας ἀπαιτήσεις μετ' αὐτόν, μηδαμῶς οὔσα διατεθειμένη ὅπως στερηθῆ τῶν τέρψεων τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἄλλων

«... Ἴνα ἐν ἡμῖν μάθητε μὴ τι ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν».

(Α' Κορ. 4,6)

ἀγαθῶν αὐτῆς. Ἄρα μίαν τοιαύτην περὶ τῆς ζωῆς ἔχουσα ἀντίληψιν ἢ νεᾶνις, εἶναι ὄλως ἀκατάλληλος ἵνα γίνῃ πρεσβυτέρα. Ὡς ἐπίσης, ἐὰν ἀντιλαμβάνηται τὸ ἱερατικὸν ἔργον ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, μηδαμῶς διαφέρον τῶν ἄλλων τῆς κοινωνίας, καθ' ὅτι εἶναι ὄλως φυσικὸν ν' ἀπαιτῆ μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ ἱερέως συζύγου αὐτῆς ὅσα καὶ αἱ ἄλλαι ὑπανδρῶν κληρικῶν βαθεῖα ἐπίγνωσιν δὲν προϋπάρχῃ καὶ εἰς τὸν ὑποψήφιον κληρικὸν βαθεῖα ἐπίγνωσις τοῦ ὑψηλοῦ τῆς ἱερωσύνης σκοποῦ καὶ ἰσχυρὰ ἐν αὐτῷ ἐκκλησιαστικῇ συνείδησις τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, καθιστάμενος κληρικὸς καὶ συζῶν μετὰ γυναικός, αἰσθανομένης τὸ ἱερὸν αὐτοῦ ἔργον ὡς ἐπάγγελμα, εὐκόλως καὶ ἐκεῖνος συνειθίζει εἰς τὴν τοιαύτην περὶ αὐτοῦ ἐσφαλμένην καὶ λίαν διὰ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐπιζήμιον ἀντίληψιν καὶ ἐνεργεῖ πλέον τότε, θέτων ὡς ἀντικειμενικὸν τοῦ ἔργου αὐτοῦ σκοπὸν οὐχὶ τὴν σωτηρίαν ψυχῶν, ἀλλὰ τὸν πορισμὸν χρήματος καὶ τῶν λοιπῶν μέσων ζωῆς. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὁ ἱερεὺς, ὡς ἄνθρωπος, ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον ἐλλεῖπει ἐξ αὐτοῦ βαθεῖα συναίσθησις τοῦ ἔργου καὶ τῆς εὐθύνης αὐτοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος ὅπως ἀποκρύπτωμεν αὐτήν. Ἄμεσος ἀναστροφή μετὰ πολλῶν ἀδελφῶν καὶ παρακολούθησις τῆς προσωπικῆς αὐτῶν περὶ τῆς ὑπηρεσίας των ἀντιλήψεως πείθει περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων. Οὐ μόνον ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ πιστὸς ἐργάτης τῆς ἀληθείας Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ πρέπει ν' ἀποπνέῃ τὸ ἄρωμα τῆς εὐσεβείας καὶ χρηστότητος.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνατροφῆς τῆς ἐκλεγομένης ὡς συζύγου τοῦ ἱερέως νεάνιδος καὶ τῆς ὀλοθύμου αὐτῆς διαθέσεως ὑπὲρ μιᾶς τοιαύτης μετ' αὐτοῦ θρησκευτικῆς ζωῆς, ἀπαραίτητον εἶναι, ὅπως συνυπάρχωσι καὶ τὰ ἐπίκτητα τῆς μορφώσεως καὶ τῆς ἄλλης ἀγωγῆς προσόντα. Στοιχειώδης κατωτέρα μόρφωσις φρονοῦμεν, ὅτι δὲν ἐπαρκεῖ εἰς αὐτήν, ὅπως παρακολουθῆ τὴν πνευματικὴν τοῦ ἱερέως συζύγου τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐργασίαν, θὰ ἐμφανίσῃ δὲ διαρκῶς ταύτην μειονεκτοῦσαν ἐν τῷ περιβάλλοντι, ἐν ᾧ θὰ ζῶσιν, ἔνεκεν ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς μορφώσεως. Ἡ κλασσικὴ τοῦλάχιστον παιδείσις, ἢ καὶ τοῦ Διδασκαλείου, παρέχει αὐτῇ τὴν ἀναγκαιοῦσαν γνῶσιν, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν καὶ μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς νὰ συνεννοῆται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ νὰ βοηθῆ. Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι λυ-

«... Ἴνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου».

(Α' Κορ. 4,6)

πρόν, ὅτι στέρομεθα παρ' ἡμῖν μεμορφωμένου ἑφημεριακοῦ κλήρου, ἕνεκα πολλῶν αἰτίων, καθ' ἣν ἐποχὴν ὅμως γενικεύεται ἡ παιδεία παρὰ τῷ λαῷ καὶ αὕτη αὕτη ἡ φύσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀπαιτεῖ βαρυτάτας ὑποχρεώσεις παρὰ τῶν ἐργατῶν της, δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς τοῦ κλήρου μορφώσεως. Ἄλλ' ὁ περὶ αὐτῆς προσήκων λόγος ἀνήκει ἀλλαχοῦ, ἐν προκειμένῳ δὲ σημειοῦμεν τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ μόρφωσις τῆς ὑποψηφίου συζύγου τοῦ ἱερέως.

Λόγου ὅμως γινομένου περὶ μορφώσεως αὐτῆς, ὑποχρεοῦμαι, ὅπως ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῶν πρὸς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς τῶν Πανεπιστημίων μας τρεπομένων νεανίδων. Αὗται συνήθως προέρχονται ἐκ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων θηλέων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔτυχον ἐπιμελημένης θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, ἔσχον ζηλωτὰς πνευματικούς πατέρας, οἵτινες ἐκαλλιέργησαν ἰδιαζόντως τὴν κλίσιν αὐτῶν πρὸς σπουδὴν τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, καὶ συνεπῶς ἔχουσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖοντα πνευτικά ἐφόδια, ἵνα καταστῶσιν αὗται σύζυγοι τῶν κληρικῶν καὶ συνεργάτιδες αὐτῶν. Ὁμολογουμένως εἶναι λίαν εὐχάριστον, ὅτι ἠϋξήθη κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς σπουδαζουσῶν νεανίδων, ἀλλὰ πρὸς τίνα λόγον ἀποκλίνουσαι αὗται τῆς συνάψεως γάμου μετὰ κληρικῶν, μονομερῶς νὰ τρέπωνται πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν; Χωρὶς νὰ ὑποτιμῶμεν ποσῶς τὴν ἀγαθὴν τούτων εἰς ταύτην συμβολήν, ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν πλέον ἡμῶν ἀρμοδίων, ὅπως καταλλήλως ἐνεργήσωσι διὰ τὴν πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας στροφὴν τούτων. Δύναται βεβαίως εἰς πολλὰς θέσεις νὰ τοποθετῆ ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία τὰς ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφοιτάσας νεάνιδας καὶ περὶ τοῦ μέτρου τούτου προοιωνίζεται ὁ ὀργανισμὸς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, οὐχ ἦττον ἡ πνευματικὴ τούτων ἐργασία ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῆς Ἐκκλησίας πλέον θετικὴ καὶ ἀποδοτικὴ θ' ἀπέβαινε, ἐὰν ἐδέχοντο ν' ἀναλάβωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὰ βάρη μετὰ τῶν κληρικῶν αὐτῆς. Ἐξαιρέσει, ἐννοεῖται, τῶν νεανίδων ἐκείνων, αἵτινες θὰ προετίμων, μένουσαι ἄγαμοι ἢ περιβαλλόμεναι τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ν' ἀφοσιωθῶσιν εἰς ἱεραποστολικά τῆς Ἐκκλησίας ἔργα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, σπανίζει ἡ περίπτωσις θεολόγου κληρικοῦ, συνάψαντος γάμον μετὰ θεολόγου γυ-

«Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν...»
(Β' Κορ. 1,12)

ναϊκός. Χάριν δὲ παραδείγματος μνημονεύω ἐνταῦθα τὸν μαρτυρικῶς τελειωθέντα τῷ 1944 ἱερέα Χαράλαμπον Παναγιωτόπουλον, ἑφημέριον διατελέσαντα τοῦ ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου (Κυνοσόργους), τὸν συνάψαντα γάμον μετὰ θεολόγου γυναικός. Ὅποια ἰδεώδης σύζευξις! Ἄλλὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς ἑτέρας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας εἶναι σύνηθες. Ἐνθυμούμαι ὅτι τῷ 1949, ὅτε μεταβάς εἰς Ἑλβετίαν, ἠκροάσθην μαθήματα ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Ἰνστιτούτῳ Bossey διὰ κληρικούς (minister's course), πολλοὶ τῶν ἀπὸ περᾶτων τοῦ κόσμου συνελθόντων πρεσβυτέρων παρηκολούθησαν ταῦτα μετὰ τῶν συζύγων αὐτῶν, ὅπερ προϋπέθετε θεολογικὴν τούτων κατάρτισιν καὶ συμμετοχὴν εἰς τὰς ἱερατικὰς τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν ἐργασίας. Μεταξὺ μάλιστα τοῦ κύκλου αὐτῶν συμπεριλαμβάνοντο καὶ τινες ἱερεῖαι, αἵτινες ἔξ Ὀλλανδίας καὶ Γερμανίας προερχόμενοι, κατεῖχον μεγίστην θεολογικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ ἐχειρίζοντο κατὰ τρόπον ἄριστον τὰ ἐνδιαφέροντα τὸν σύγχρονον τῆς Ἐκκλησίας Κλῆρον θέματα. Εἶναι, ἐπομένως, καὶ τοῦτο ἐνδεικτικὸν τῆς μεγάλης σημασίας, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν ἄλλαι Ἐκκλησίαι ἐπὶ τῆς μορφώσεως τῆς συζύγου τοῦ ἱερέως καὶ τῆς ἐν γένει ἱεραποστολικῆς δράσεως τῆς χριστιανῆς γυναικός.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν τυχοσῶν ἀνωτέρας θεολογικῆς μορφώσεως γυναικῶν, ἔχομεν τὰς εἰς χριστιανικὰς ὁργανώσεις καὶ λοιποὺς πνευματικὸς κύκλους καὶ ἐνοριακοὺς ὁμίλους φοιτώσας εὐσεβεῖς νεάνιδας, τὰς διακρινομένας ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ πνευματικῇ καταρτίσει. Καὶ ἔξ αὐτῶν λοιπὸν δύναται νὰ ἐκλεγῇ τὸ ἐνδεδειγμένον πρόσωπον τῆς πρεσβυτέρας. Εὐνόητον εἶναι ὅτι δὲν ὑποτιμᾶται τὸ ἦθος καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀρετὴ πάσης ἄλλης ἐναρέτου νεάνιδος. Ἄλλ' εἰς τοὺς ἀνωτέρω πνευματικὸς κύκλους εὐρίσκομεν πρόσωπα γυναικῶν, ἔχοντα ἀρίστην θρησκευτικὴν κατάρτισιν, ἀνεπτυγμένον πνευματικὸν βίον καὶ ὑπέροχον ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα. Αὐταὶ εἶναι φιλακόλουθοι, ἔξομολογοῦνται καὶ μεταλαμβάνουσι τακτικῶς, μελετῶσι τὴν Ἁγίαν Γραφήν καὶ ἄλλα ψυχοφελῆ βιβλία, ἀκροῶνται κηρυγμάτων καὶ ὁμιλιῶν, μετέχουσι συνάμα ἐνεργῶς εἰς ἔργα φιλανθρωπίας καὶ κοινωνικῆς εὐποιίας. Πολλοὶ τούτων διδάσκουσιν εἰς Κατηχητικὰ Σχολεῖα θηλέων, εἰς χριστιανικοὺς κύκλους ἐνοριῶν καὶ ἐργοστάσια, ἐν γένει δὲ ὑποβοηθοῦσι καὶ συντρέχουσι σπουδαίως τὰς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἴδου λοιπὸν μία ἐπίσης θετικὴ ὑπηρεσία,

«Ὁὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ...»
(Β' Κορ. 2,17)

ἥτις δύναται νὰ προέλθῃ ἐξ αὐτῶν, ἐὰν καθίσταντο πολλαὶ τούτων σύζυγοι ἱερέων.

Ὅχι ἦντον παραλλήλως πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ τῆς ὑποψηφίου προεστυτέρας προσόντα βαίνει καὶ πᾶσα ἄλλη χρησιμὸς αὐτῇ γνώσις οἰκοκυρικῆς, χειροτεχνίας (ὄραπτικῆς, ὑφαντικῆς, πλεκτικῆς κ.λ.π.) καὶ τῶν συναφῶν πρὸς τὴν φύσιν τῆς γυναικὸς ἐργασιῶν. Ἐν προκειμένῳ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀξιοθαύμαστος ὁ τρόπος τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἐλληνίδος χωρικῆς γυναικὸς εἰς χειρωνακτικὰς καὶ ἀγροτικὰς ἐργασίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν νωθρότητα πολλῶν κορασίδων τῶν πόλεων. Αἱ οἰκοκυρικαὶ καὶ ἀγροτικαὶ σχολαὶ μεγάλως συμβάλλουσι πρὸς ἀπόκτησιν οἰκοκυρικῆς μορφώσεως. Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἁγία Γραφή πολλαχοῦ αὐτῆς συνιστᾷ τὸ προσὸν τοῦτο εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀρκοῦμαι ὅπως ἀναφέρω ἐξ αὐτῆς ἐνταῦθα τοὺς τελευταίους δέκα στίχους τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν, τοὺς χαρακτηρισθέντας «ὡς χρυσοῦν ἀλφάβητον διὰ τὰς γυναῖκας», εἰς τοὺς ὁποίους μνημονεύεται ἡ φιλεργία καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς καλῆς γυναικὸς. Παραθέτομεν τούτους ἐν παραφράσει :

- Στίχ. 10 «Γυναῖκα ἐνάρετον ποῦ θὰ εὕρῃς;
 Πολὺ ὑπερβαίνει τοὺς μαργαρίτας ἡ ἀξία της.
 11 Ἡ καρδία τοῦ ἀνδρός της θαρρεῖ ἐπ' αὐτὴν
 καὶ δὲν στερεῖται κέρδους (ἐξ αὐτῆς).
 12 Φέρει εἰς αὐτὸν καλὰ καὶ οὐδέποτε κακὸν
 πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς της.
 13 Φροντίζει διὰ μαλλίον καὶ λινάριον
 καὶ ἐργάζεται εὐχαρίστως μὲ τὰς χειρὰς της.
 14 Ὅμοιάζει πρὸς τὰ πλοῖα τῶν ἐμπόρων,
 μακρόθεν φέρει τὰς προμηθείας της.
 15 Ἐγείρεται, ἐνῶ εἶναι ἀκόμη νύξ,
 καὶ δίδει τροφήν εἰς τὸν οἶκον της
 καὶ ἔργα εἰς τὰς θεραπαίνας της.
 16 Ἐπισκέπτεται ἀγρὸν καὶ ἀγοράζει αὐτόν,
 ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν χειρῶν της φυτεύει ἀμπελῶνα.
 17 Ζώνει ἰσχυρῶς τὴν ὀσφύν της
 καὶ ἐνισχύει τοὺς βραχίονάς της εἰς ἔργον.
 18 Παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἔργον της εὐδοκίμει,
 ὁ λύχνος δὲν σβύνει τὴν νύκτα.
 19 Βάλλει τὰς χειρὰς της εἰς τὴν ἡλακίτην
 καὶ οἱ δάκτυλοί της κρατοῦν τὴν ἄτρακτον.
 20 Ἀνοίγει τὴν παλάμην πρὸς πένητας,
 ἐκτείνει τὰς χειρὰς της πρὸς τοὺς πτωχοῦς.
 21 Δὲν φοβεῖται τὴν χιόνα διὰ τὸν οἶκόν της,

«Ὁ δὲ ταράσων ἡμᾶς βαπτάζει τὸ κρῖμα, ὅστις ἂν ἦ».

(Γαλάτ. 5,10)

- διότι πάντες οἱ ἰδικοὶ τῆς εἶναι ἐνδεδυμένοι διπλά.
- 22 Κατασκευάζει σκεπάσματα,
βύσσος καὶ πορφύρα (εἶναι) τὸ ἔνδυμά τῆς.
- 23 Περίβλεπτος (εἶναι) ὁ σύζυγός τῆς ἐν ταῖς πύλαις,
ὅταν παρακάθῃται μετὰ τῶν γερόντων (προϋχόντων) τοῦ τόπου.
- 24 Ποιεῖ λεπτὸν ἕφασμα καὶ πωλεῖ,
παραδίδει ζώνας εἰς τοὺς ἐμπόρους.
- 25 Ἰσχὺν καὶ χάριν εἶν' ἐνδεδυμένη
καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀτενίζει χαρωπῆ.
- 26 Ἀνοίγει τὸ στόμα τῆς ἐν σοφίᾳ
κ' ἐπίχαριν διδασκαλίαν ἔχει εἰς τὴν γλῶσσάν τῆς.
- 27 Ἐξαγρυνεῖ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ οἴκου τῆς
καὶ ἄρτον ὀκνηρίας δὲν τρώγει.
- 28 Τὰ τέκνα τῆς ἐγείρονται καὶ μακαρίζουσιν αὐτήν,
ὁ δὲ σύζυγός τῆς τὴν ἐπαινεῖ.
- 29 Πολλὰι γυναῖκες διέπρῃσαν,
ἀλλὰ σὺ (ὦ ἰδανικὴ γυνή) ὑπερέβης πάσας.
- 30 Ἀπατηλὴ ἢ χάρις καὶ μάταιον τὸ κάλλος,
γυνὴ δὲ φοβουμένη τὸν Κύριον αὐτὴ θά εὐλογηται.
- 31 Δότε εἰς αὐτὴν ἐκ τοῦ καρποῦ τῶν χειρῶν τῆς,
ὡς ἐπαινῶνται ἐν ταῖς πύλαις τὰ ἔργα τῆς¹.

Εἰς τοὺς ἀνωτέρω στίχους ἀναφέρονται αἱ ἑξοχώτεραι γυναικεῖαι ἀρεταί, πέντε τὸν ἀριθμὸν, ἦτοι ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὸν οἶκον (10-12.23.28), ἡ χαρωπὴ φιλεργία (12-19.22.24-25), ἡ φιλόστοργος μέριμνα ὑπὲρ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν πτωχῶν, ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ *φιλανθρωπία* (15.20-21.27), ἡ *πνευματικὴ καὶ κοινωφελὴς αὐτῆς μόρφωσις* (26) καὶ τέλος ἡ κορωνὶς τῶν ἀρετῶν, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ εὐσέβεια (29-30).

Αἱ Παροίμαι τὴν ἐνάρετον γυναῖκα χαρακτηρίζουσιν ὡς «στέφανον τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς» (12,4) καὶ ὡς «δῶρον Κυρίου» (19,14) καὶ ὡς «τιμιωτέραν λίθων πολυτελῶν» (31,10). Εἰς τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν ἡ γυνὴ τοῦ χρηστοῦ ἀνδρός ὑμνεῖται ὡς «ἄμπελος εὐκληματοῦσα» (ρκζ'). Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Σοφίας Σειράχ (26, 1-4) μακαρίζεται ὁ ἀνὴρ τῆς ἀγαθῆς γυναικός, ἥτις μηκύνει τὸν βίον αὐτοῦ. «Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνὴρ καὶ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος· γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ· γυνὴ ἀγαθὴ μερὶς ἀγαθῆ, ἐν μερίδι φοβουμένων κύριον δοθήσεται· πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρδιά ἀγαθῆ, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἰλαρόν».

Ἄρχμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

1. Π. Μπρασιώτου. Ἡ γυνὴ ἐν τῇ Βίβλῳ, ἐκδ. β' Ἀθήναι 1940 σελ. 34—37.

«Διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις».

(Γαλάτ. 5,13)

ΑΙ ΑΓΙΑΙ ΓΡΑΦΑΙ ΜΑΣ

ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ε΄.

Τὸ πέμπτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Μᾶρκον ἁγίου Εὐαγγελίου περιέχει τὰ ἑξῆς: 1) Στίχ. 1—20, ἡ θεραπεία τοῦ εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ἔχοντος τὸν «λεγεῶνα» τῶν δαιμονίων καὶ ὁ πνιγμὸς τῆς ἀγέλης τῶν χοίρων. 2) Στίχ. 21—24 καὶ 35—43, ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου Ἰαείρου. 3) Στίχ. 25—34, ἡ θεραπεία τῆς ἀψαμένης τοῦ ἱματίου τοῦ Κυρίου αἰμορροούσης γυναικός.

Ἡ θεραπεία τοῦ ἔχοντος τὸν «λεγεῶνα» δαιμονιζομένου τῶν Γαδαρηνῶν, καὶ ὁ πνιγμὸς τῆς ἀγέλης τῶν χοίρων περιέχονται καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον (Κεφ. 8, στίχ. 28—34), καθὼς καὶ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν (Κεφ. 8, στίχ. 26—39), μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι παρὰ τῷ Ματθαίῳ ἀναφέρονται «δύο δαιμονιζόμενοι». Προφανῶς οἱ ἅγιοι Εὐαγγελισταὶ Μᾶρκος καὶ Λουκᾶς ἔδωκαν μεγαλειτέραν προσοχὴν εἰς τὸν περισσότερον πάσχοντα ἐκ τῶν δύο, ὁ ὁποῖος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου πῶς ὀνομάζεται, ἀπεκρίθη, ὅτι ἐλέγετο «Λεγεῶν» (Μαρκ. 5, 9. Λουκ. 8, 30).

Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον (Κεφ. 9, στίχ. 18—19 καὶ 23—26) καὶ εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν (Κεφ. 8, στίχ. 41—42 καὶ 49—56) ἅγιον Εὐαγγέλιον.

Ἐπίσης ἡ θεραπεία τῆς αἰμορροούσης ἀναφέρεται καὶ εἰς ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω ἅγια Εὐαγγέλια (Ματθαίου Κεφ. 9, στίχ. 20—22. Λουκᾶ Κεφ. 8, στίχ. 42—48).

Ἐκ τῶν ἀξιοσημειώτων χωρίων τοῦ κεφαλαίου τούτου δέον νὰ τύχωσιν ἰδιαιτέρας προσοχῆς τὰ ἐπόμενα:

α΄) «Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτόν» (στίχ. 6). Πρόκειται περὶ τοῦ ἔχοντος τὸν «λεγεῶνα» τῶν δαιμονίων, τὰ ὁποῖα ὁμιλοῦν διὰ τοῦ δυστυχοῦς ἀσθενοῦς, ὁμολογοῦντα καὶ τὴν θεότητα ἀκόμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου;» (στίχ. 7). Αὕτῃ ἡ προσκύνησις καὶ ἡ ὁμολογία τῶν δαιμονίων φανερῶνουν, βέβαια, ὅτι ἡ περὶ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ

«Ἐὶ δὲ ἀλλήλους θάκνυτε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε».
(Γαλάτ. 5, 15)

ἀλήθεια εἶναι τόσον προφανής, ὥστε δὲν δύναται παρὰ νὰ ὁμολογῆται καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς Του, ὅταν μάλιστα ἔχουν πρὸς τοῦτο συμφέρον, ὅπως εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, πὺν τὰ προσκυνοῦντα καὶ ὁμολογοῦντα δαιμόνια κατέχονται ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐπιτιμήσεώς Του καὶ μὲ ὄρκον Τὸν ἐκλιπαροῦν νὰ τὰ λυπηθῆ: «*Ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν μὴ μὲ βασανίσῃς*» (στίχ. 8). Αὐτὴ ὅμως ἡ πίστις δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν δι' ἐκεῖνον, πὺν πιστεύει ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, χωρὶς νὰ κατορθώνῃ νὰ μεταβληθῆ διὰ τῆς πίστεως καὶ νὰ ζῆσῃ ζῶην συνεπῆ πρὸς αὐτήν.

Δι' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν ἄκαρπον πίστιν ἐρωτᾷ ὁ Ἄδελφός σου Ἰάκωβος: «*Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγητις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι τὸν ἄνθρωπον; ... Καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίσσοσι*» (Ἰακ. 2, 14. 19).

β') «*Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς καὶ ἀνάγειλον πρὸς αὐτοὺς ὅσα ὁ Κύριος πεποίηκε καὶ ἠλέησέ σε*» (στίχ. 19). Μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ θεραπευτὴς τοῦ πρώην δαιμονιζομένου Κυρίου ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ θεραπευθέντος, ὁ ὁποῖος «*παρεκάλει ἵνα μετ' αὐτοῦ ἦ*» (στίχ. 18). Ἀπόδειξις τοῦτο τοῦ πόσον ὁ Κύριος ἐκτιμᾷ τὴν οἰκογένειαν, τὴν οἰκογενιακὴν ζωὴν καὶ τὰς ἀπέναντι ταύτης ὑποχρεώσεις τῶν μελῶν τῆς, καὶ πρὸ πάντων τῶν οἰκογενειάρχων, καὶ πόσον σέβεται τὸ δικαίωμα, πὺν ἔχουν τὰ μέλη κάθε οἰκογενείας ν' ἀπολαμβάνουν τὴν χαρὰν τῆς συντροφιάς τῶν ἰδικῶν των. Εἶναι προφανές, ὅτι ὁ θεραπευθεὶς δὲν εἶχε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν κύκλον τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Κυρίου τίποτε καλλίτερον ἀπὸ ὅ,τι ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ἀλλὰ ἀξίον προσοχῆς ἐπίσης εἶναι τό, ὅτι ὁ Κύριος τοῦ παραγγέλλει νὰ διηγηθῆ πρὸς τοὺς οἰκείους του ὅσα ἔκαμε πρὸς χάριν του καὶ μὲ ποῖον τρόπον τὸν ἠλέησεν ὁ Θεός: «*Ἀνάγειλον πρὸς αὐτοὺς ὅσα ὁ Κύριος πεποίηκε καὶ ἠλέησέ σε*». Ὑπόδειξις χρέους, ἡ ὁποία ἀπευθύνεται καὶ πρὸς κάθε ἄνθρωπον, πὺν αἰσθάνεται ὅτι ἠλεήθη μὲ οἰονδήποτε τρόπον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὁφείλει νὰ ἐνημερώσῃ τοὺς ἰδικούς του περὶ τῆς χάριτος καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ χρησιμοποίῃ τὴν πείράν του καὶ τὸ παράδειγμά του διὰ τὴν θερησκευτικὴν οἰκοδομὴν τῶν οἰκείων του.

γ') «*Καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν*

«*Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες*».
(Γαλάτ. 5,26)

δρίων αὐτῶν» (στίχ. 17). Αὐτὸ τὸ ἔκαμαν οἱ Γαδαρηνοί, διότι εἶχαν τρομοκρατηθῆ ἀπὸ τὴν καταστροφὴν ποὺ ὑπέστησαν μετὸν πνιγμὸν τῆς ἀγέλης τῶν χοίρων, τοὺς ὁποίους ἔτρεφον παρανόμως, δι' ὃ καὶ ἐτιμωρήθησαν. Ἀνίκανοι νὰ ἐκτιμήσουν τὸ καλόν, ποὺ ἔκαμεν εἰς τὸν τόπον των μετὴν θεραπείαν τοῦ «λεγεῶνος», καὶ τὴν ὅλην ἀγαθοποιὸν δύναμιν, ποὺ ἐφανέρωσεν αὐτὸ τὸ θαῦμα, ὑπῆρξαν ἐπίσης ἀνίκανοι καὶ εἰς τὸ νὰ ἀναζητήσουν τὴν αἰτίαν τῆς ζημίας τοῦ πνιγμοῦ τῶν χοίρων, διότι, προφανῶς, εἶχον τυφλωθῆ ἀπὸ τὴν πρὸς χάριν τοῦ ὕλικου κέρδους περιφρόνησιν κάθε πνευματικοῦ ἀγαθοῦ. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι, ὄχι μόνον δὲν δέχονται τὴν πρόσκλησιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν διώκουν, ὅταν θέλῃ νὰ τοὺς ἐπισκεφθῆ. Καὶ δὲν λείπουν, δυστυχῶς, οἱ τέτοιοι ἄνθρωποι μῆτε ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας ἐποχὴν καὶ κάποτε εὐρίσκονται καὶ μεταξὺ ἀκόμη αὐτῶν τῶν λεγομένων χριστιανῶν!

δ') «*Ἐὰν ἄψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθῆσομαι*» (στίχ. 28). Λόγια, ποὺ φανερώουν τὸ βάθος τῆς πίστεως τῆς πασχούσης γυναικός. Καὶ μόνον μετὸ ἀγγιγμα τοῦ ρούχου τοῦ Κυρίου ἐπίστευε, ὅτι θὰ θεραπευθῆ, ὅπως καὶ ἔγινε «*καὶ εὐθέως . . . ἔγνω τὸ σῶματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος*» (στίχ. 29). Τὴν τόσῃ πίστιν τὴν ἐπαινεῖ ὁ Κύριος καὶ τὴν ἀνταμείβει: «*Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. . .*» (στίχ. 34). Ἐχομεν ἡμεῖς τόσῃ πίστιν; Αὐτὸ θὰ φανῆ, ὄχι ἀπὸ τὸ τί νομιζομεν, ὅταν τὰ πράγματα εἶναι ρόδινα καὶ δὲν ὑπάρχουν δυσκολίαι διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πίστεώς μας. Ἀλλὰ θὰ φανῆ ἀπὸ τὸν τρόπον, ποὺ θ' ἀντιδράσωμεν εἰς τὰς δυσκολίας, ποὺ θὰ παρουσιασθῶν διὰ νὰ κλονίσουν τὴν πίστιν μας ἢ διὰ νὰ τὴν ἀποδείξουν ἄκαρπον καὶ νεκράν. Ἐδῶ χρειάζεται προσοχή.

ε') «*Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε*» (στίχ. 36). Μετὰ αὐτὰ τὰ λόγια καθησύχασεν ὁ Κύριος τὴν ἀγωνίαν τοῦ δυστυχοῦς Ἰαείρου, ποὺ εἶχεν ἐτοιμοθάνατον τὴν ἀγαπημένην του κορούλαν. Ἀλήθεια, τίποτε δὲν ἔχει νὰ φοβηθῆ ὅποιος πιστεύει, διότι ὅλα εἶναι κατώτερα ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ ὑποτάσσονται εἰς αὐτήν. Καὶ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευε μετ' ὅλην του τὴν ψυχὴν, ἐν ᾧ οὐ ἄλλοι «*κατεγέλων*» (στίχ. 39), ὅταν εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι τὸ κορίτσι ἐκοιμᾶτο! . . . Δι' αὐτὸ καὶ ἔγινε τὸ μεγάλο ἐκεῖνο θαῦμα εἰς τὸ σπίτι τοῦ Ἰαείρου· διότι ἐπίστευε. . .

E.

«*Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.*» (Γαλάτ. 6,2)

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΜΑΣ

Η ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἐωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἡ μεγάλη χριστιανικὴ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ... Καὶ σὲ ὄλους τοὺς ἱερούς Ναοὺς μας ἠκούσθησαν οἱ γλυκὲς ψαλμωδίαι τῶν ψαλτῶν, καὶ ὄλων τῶν πιστῶν... «Σταυρὸς ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης, Σταυρὸς ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας, Σταυρὸς Βασιλέων τὸ κραταίωμα, Σταυρὸς πιστῶν τὸ στήριγμα, Σταυρὸς Ἀγγέλων ἡ δόξα καὶ τῶν δαιμόνων τὸ τραῦμα... Σταυρὸς τῶν νοσοῦντων ὁ ἰατρός, νεκρῶν ἡ ἀνάστασις...»

Οἱ ἱερεῖς θὰ ὑψώσουν, ὅπως κάθε χρόνο, τὸν τίμιον Σταυρόν, στολισμένον μὲ εὐωδίασμένα λουλούδια, καὶ θὰ ψάλουν κατανυκτικὰ τὸ ἀπολυτίκιόν του «Σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου...» καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν Χριστιανῶν θὰ λάβουν ἁγιασμένα λουλούδια μὲ τοῦ Σταυροῦ τὴν εὐλογία...

Ἐχουν περάσει ἀκριβῶς 19 αἰῶνες καὶ 20 περίπου χρόνια ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἠγιασθῆ ὁ Σταυρὸς καὶ ὠνομάσθη Τίμιος... ἀπὸ τὴν ὥραν, πού ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη ἐπάνω σ' αὐτόν στὸν τόπο τοῦ Γολγοθᾶ. Τρεῖς ὥρας ὑψωμένος στὴν κορυφή, κρατοῦσε πάνω του τὸ Πανάγιον Σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας ζωντανό, καὶ ὀλίγες ἀκόμη ὥρες τὸ κράτησε νεκρὸ—ἐποτίσθηκε ὄλο τὸ ξύλο μὲ τὸ τίμιον αἷμά Του—καὶ ἀπὸ τότε ἁγιάσθηκε. Ὁ Σταυρὸς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἔγινε τὸ ἱερώτερο σύμβολο τῶν Χριστιανῶν. Λάμπει στὰ στέμματα τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν Βασιλέων τῆς γῆς, λάμπει εἰς τὰ στήθη τῶν Χριστιανῶν ὡς φυλακτό, ὄλοι κάνουμε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ σὲ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς μας... Ἀλλὰ ποία ἡ ἱστορία τοῦ Σταυροῦ; Τί ἀπέγινεν ὁ τίμιος Σταυρὸς μετὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ μας; Θὰ προσπαθῆσω περιληπτικῶς νὰ δώσω μιὰ μικρὴ εἰκόνα.

Ὁ Σταυρὸς, μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ μαρτυρίου τοῦ Θεανθρώπου ἐπάνω σ' αὐτόν, παρέμεινε ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτοῦ ὡς τὸ ἔτος 70, ἔνθα μὲ τὴν καταστροφὴν τῆς ἁγίας πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων παρὰ τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Τίτον καὶ ἀπὸ τὴν παρέλευσιν τῶν ἐτῶν, ὁ Σταυρὸς ἐσκεπᾶσθη ἀπὸ τὰ χῶματα καὶ παρέμεινε κρυμμένος μέχρι τοῦ ἔτους 326, ὅπου ἡ ἁγία καὶ μακαρία Ἑλένη, ἡ μήτηρ

«Εἰ γὰρ δοκᾷ τις εἶναι τι μηδὲν ὄν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ».

(Γαλατ. 6, 2)

τοῦ Αὐτοκράτορος Μ. Κωνσταντίνου μετέβη εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, ἡ ὁποία ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε κτισθῆ, πρὸς ἀναζήτησιν καὶ εὐρεσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ· τοῦ πολυτίμου χαμένου θησαυροῦ. Μετὰ μεγάλης δυσκολίας κατωρθώνει νὰ ἀνεύρη τὸν Σταυρὸν, ὁ ὁποῖος καὶ ἀναστήλωνεται ἐπάνω στὸν ἴδιον τόπον τῆς Σταυρώσεως μετὰ βασιλικὰς τιμὰς καὶ πανηγυρισμοὺς τῶν Χριστιανῶν, κτίζονται ἱερὰ Ναοὶ καὶ ἡ ἱερὰ πόλις ἀνακτᾷ τὸ παλαιὸν τῆς ὄνομα (τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπολεσθῆ ἀπὸ τοῦ ἔτους 70 μ. Χ.) Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ παρέμεινε στημένος ὁ Τίμιος Σταυρὸς περιῖπου ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον καὶ διὰ νὰ παραμένῃ ἕσαι ἐψωμένος εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων.

Δυστυχῶς ὁμως τὸ ἔτος 614 αἱ περσικαὶ στρατιαὶ εἰσῆρχοντο θριαμβευτικῶς εἰς τὴν Ἱερὰν Πόλιν... Ἡ σφαγὴ ἐσπίλωσε μὲ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων τῆς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἡ πυρκαϊὰ τὴν μετέβαλε πάλιν σὲ χαλάσματα, ἡ ἀρπαγὴ σὲ ἔρημον, πλήθη αἰχμαλώτων χριστιανῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Πατριάρχης Ζαχαρίας, καὶ μαζὶ μὲ αὐτούς, τὸ σπουδαιότερον, ἀπήχθη ἀπὸ τοὺς Πέρσας ὁ Σταυρὸς τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ καύχημα τῶν πιστῶν ποὺ εἶχεν ἀνεύρει ἡ Ἁγία Ἐλένη στὸ λόφο τοῦ μαρτυρίου... Ὁ Χριστιανισμὸς ἐδέχθη ἔτσι καίριον πλήγμα, ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ γεγονός αὐτὸ ὑπῆρξε ἡ γέφυρα πρὸς τὸν θρίαμβον τῆς προσπαθείας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐλάμβανε χροῖμα θρησκευτικοῦ πλέον φανατισμοῦ... Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Αὐτοκράτορος τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος. Ὁ Ἰ. Κλήρος μετεχειρίσθη τὴν ἀπώλειαν τοῦ Σταυροῦ καὶ τὰς ὑβρεῖς τῶν Περσῶν κατὰ τῶν χριστιανῶν, διὰ τὴν ἠθικὴν, θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ λαοῦ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ πολέμου... Καὶ τὸ ἔτος 622 ἐγένετο ἡ σταυροφορικὴ ἐξόρμησις μετὰ σύνθημα, ὄχι «ἡ πατρίς ἐν κινδύνῳ», ἀλλὰ «ἡ πίστις ἐν κινδύνῳ»... Καὶ ὁ Σταυρὸς, ὅπως πάντα, ἐνίκησε... Ὑστερὰ ἀπὸ ἐξαετίαν περιῖπου σκληρῶν πολέμων καὶ κακουχιῶν, οἱ Πέρσαι νικημένοι στέλλουν πρέσβεις καὶ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Ἡράκλειον εἰρήνην. Ὁ Ἡράκλειος δέχεται καὶ ἐπιβάλλει τοὺς ὅρους τοῦ (8ῆ Ἀπριλίου 628) οἱ ὅροι τοῦ εἶναι τρεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἀπόδοσις στοὺς χριστιανοὺς τοῦ Σταυροῦ, ποὺ εἶχαν ἀπαγάγει οἱ Πέρσαι κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ ἀναγγέλλει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ θριαμβευ-

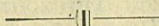
«Τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος».

(Γαλάτ. 6, 4)

τικὸν τέρμα τοῦ πολέμου μὲ μακροσκελῆ ἐπιστολὴν, ἣ ὁποία ἀνεγνώσθη ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τῆς Ἁγίας Σοφίας πρὸς τὸν λαὸν ἀρχίζουσα... «Ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ πᾶσα ἡ γῆ, δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ, εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλίασει καὶ γνῶτε ὅτι Κύριος αὐτός ἐστιν ὁ Θεός...». Ὁ Αὐτοκράτωρ φέρων τὸν Σταυρὸν ἀνεχώρησε μεγαλοπρεπῶς ἀπὸ τὴν Κων(η)λιν κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ νὰ τὸν ἀναστηλώσῃ καὶ πάλιν, ὅπως ἡ ἁγία Ἑλένη, ἣ ὁποία εὗρίσκετο ἤδη κοντὰ στὸν Θεό...

Ὁ Πατριάρχης Ζαχαρίας, ποὺ εἶχε ἀπελευθερωθῆ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, καὶ ἀνακτήσει τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς ἁγίας πόλεως, παρέλαβε τὸ Ἱερὸν Ἐὐλὸν, τὸ ὁποῖον στὶς 14 Σεπτεμβρίου (ἰδίαν ἡμερομηνίαν μὲ τὴν τῆς πρώτης ἀναστηλώσεως) βασταζόμενον ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα μετεφέρθη καὶ ἀνεστηλώθη πανηγυρικὰ στὴν κορυφῇ τοῦ Γολγοθᾶ, ἐνῶ ἱερεῖς καὶ λαὸς ἔψαλλον τὴν ἔκτοτε ἕως σήμερα καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐπαναλαμβάνομένην δέσιν «Σῶσον, Κύριε τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, νίκας τοῖς Βασιλεῦσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος, καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα»... Γιαντὸ καὶ καθιερώθη ἡ 14 Σεπτεμβρίου ὡς ἡ ἡμέρα Ὑψώσεως τοῦ Τ. Σταυροῦ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΟΡΑΚΗΣ Ἱερεὺς,
Ἐφημέριος Διδωρικίου

ΔΙΑ ΤΟΝ Ι. ΑΜΒΩΝΑ

1ον

Περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων

(Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ σχολ. ἔτους)

Θὰ ριφθῆ καὶ πάλιν ὁ εὐλογημένος σπόρος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας εἰς τὸν ἀγρὸν τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν κατὰ τὴν νέαν περίοδον τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ σήμερον. Θὰ εὐλογῆσῃ ὁ οὐράνιος Σπορευὺς καὶ Γεωργὸς τὴν σποράν τοῦ λόγου Του, διὰ νὰ καρποφορήσῃ. Θερμῶς προσευχόμεθα δι' αὐτὸ καὶ διὰ τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου, τοὺς μέλλοντας νὰ ἐργασθοῦν πνευματικῶς εἰς τὸν Ἄμπελωνά τοῦ Κυρίου.

*

Ἰδιαιτέρα καλλιέργεια καὶ σπορά θὰ γίνῃ καὶ ἐφέτος εἰς

«Ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται».

(Α' Κορ. 3, 13)

τὸν ἀγρὸν τῶν παιδικῶν ψυχῶν μὲ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Σήμερον θὰ ἀνοίξουν τὰς θύρας τῶν τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, διὰ νὰ δεχθῶν τὰ παιδιά σας. Θὰ ἐπαναληφθῆ καὶ ἡ γραφικὴ ἐκείνη σκηνή, ποῦ διηγεῖται τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅταν ὁ Χριστὸς ἐκάλεσε κοντὰ Του καὶ ἐπῆρε εἰς τὰς ἀγκάλας Του τὰ μικρὰ παιδιά, τὰ ἠύλόγησε καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὰ ὠραίας συμβουλὰς.

Ἐκείνον τὸν Θεῖον Διδάσκαλον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀντιπροσωπεύει ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Κατηχητής, ποῦ θὰ διδάξῃ διὰ νὰ καλλιιεργήσῃ τὴν ψυχὴν τῶν. Τὰ λόγια Ἐκείνου τὰ ἀθάνατα θὰ μεταδώσῃ. Ἐκείνου τὴν στοργὴν θὰ δεῖξῃ πρὸς αὐτὰ. Καί, ὅπως Ἐκεῖνος, εἰς τὴν ὠφέλειαν καὶ ἀληθινὴν προόδον τῶν θὰ ἀποβλέψῃ, ὑπὸ τὸν φωτισμὸν πάντοτε Ἐκείνου.

Εἶναι ἀνάγκη, λοιπόν, νὰ στείλετε ὅλοι ἢ μᾶλλον νὰ φέρετε οἱ ἴδιοι τὰ παιδιά σας εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον.

Καὶ σεῖς καὶ αὐτὰ θὰ εὐλογῆτε κάποτε τὴν ὥραν, ποῦ τὰ ὠδηγήσατε εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον.

Ἴσως ἕως τώρα πολλοὶ ἀπὸ σᾶς νὰ εἶχατε παραμελήσει τὸ σπουδαῖον αὐτὸ ζήτημα, διότι δὲν ἤξεύρατε τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολεῖου. Ἴσως νὰ ἐνομιζάτε, ὅτι τὰ παιδιά «χασομεροῦν» ἀσκόπως εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, ἐνῶ θὰ ἤμποροῦσαν νὰ μελετήσουν τὴν ὥραν αὐτὴν τὰ μαθήματά τῶν εἰς τὸ σπίτι ἢ νὰ παίξουν. Ὅταν ὅμως γνωρίσετε τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ἀπὸ τοὺς καρπούς του, τότε θὰ τὸ ἐκτιμήσετε καὶ θὰ γίνετε ἐνθουσιώδεις ὑποστηρικταὶ καὶ ὕμνηταί του.

*

Ἐργάζεται τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ἀθορόβως, ἀλλὰ ἀποτελεσματικῶς. Κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ Σπορέως καὶ Γεωργοῦ καλλιιεργεῖ τὰς παιδικὰς ψυχὰς μὲ σύστημα.

Ἡ Ἐκκλησία μὲ τὸ Σχολεῖον αὐτὸ δέχεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς τὰ παιδιά. Τὰ θερμαίνει μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ ποτίζει μὲ τὸ «γάλα» τῆς διδασκαλίας Του. Τὰ ἐκτρέφει «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου», μὲ τὰ χριστιανικὰ δηλαδὴ διδάγματα, ποῦ ἀπεδειχθησαν τὰ μόνα σωτήρια. Ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ μορφώσῃ συνειδητοὺς χριστιανοὺς μὲ ζωντανὴν θρησκευτικότητα.

Εἰς τὸ Κατηχητικὸν θὰ μάθουν τὰ παιδιά σας τὴν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος «ἐν τίνι κατορθώσῃ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ», πῶς δηλαδὴ θὰ ἤμπορέσῃ νὰ προκόψῃ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ ἕνα παιδί. «Ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ», θὰ εἶναι ἡ πολύτιμος ἀλήθεια, ποῦ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν ζωὴν τῶν. Ἐρχόμενα τὰ παιδιά σας εἰς τὸ Κατηχητικὸν, προφυλάσσονται ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους. Ἐμπνέεται εἰς αὐτὰ καταλλήλως καὶ μεθοδικῶς ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ καλόν. Γίνονται φρόνιμα, πειθαρχικὰ καὶ ἐπιμελῆ. Δίδεται εἰς αὐτὰ ἡ εὐ-

«Ἐἴ τις τὸ ἔργον μὲν εἶ ἔπιποδομένης, μισθὸν λήψεται.»

(Α' Κορ. 3, 13-14)

καιρία νά μορφώσουν χαρακτηῆρα, νά ἐξευγενισθοῦν, νά πάρουν τὸν ἴσιο δρόμο, γιὰ νά προκόψουν, πρᾶγμα, ποὺ κάθε καλὸς γονεὺς ὀνειρεύεται διὰ τὰ παιδιά του.

Διὰ τοῦτο θεωρεῖται πλέον τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ὡς πολὺτιμος θεσμός, καὶ μάλιστα ἀπαραίτητος, διὰ τὴν ἐποχὴν μας πρὸ παντός. Ἀληθινὴ εὐλογία τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν! Τελευταίως μάλιστα ἔχει ἐξαπλωθῆ καταπληκτικῶς εἰς τὴν Χώραν μας καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον, ὥστε νά χαρακτηρίζεται ὡς «τὸ θαῦμα τῶν καιρῶν μας».

Ὅσοι γονεῖς ἐγνώρισαν τὴν ἀξίαν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, ὀμιλοῦν δι' αὐτὸ μὲ συγκίνησιν καὶ εὐγνωμοσύνην. Βλέπουν εἰς αὐτὸ τὸν πολὺτιμον βοηθὸν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν των.

Δὲν σὰς τὸ συνιστᾷ, λοιπόν, μόνον ἡ Ἐκκλησία. Σὰς τὸ συνιστᾷ καὶ ἡ πείρα τῶν γονέων. Ἀλλὰ καὶ ὄλοι, ὅσοι σκέπτονται σοβαρῶς, ὅσοι πονοῦν διὰ τὸ κατάντηκάς τῆς κοινωνίας καὶ μελετοῦν τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα ἢ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν παιδαγωγικὴν, αὐτὸ συνιστοῦν.

Καὶ τὸ ἰδικὸν μας Ὑπουργεῖον Παιδείας ἐπανειλημμένως ἀνεγνώρισε μὲ ἐγκυκλίους τοῦ τὴν ἀξίαν τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου καὶ προέτρεψε τοὺς Διδασκάλους νά βοηθήσουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὥρας προσπαθείας του.

Καὶ ὄλα αὐτὰ, διότι ἡ ὄλη Κατηχητικὴ ἐργασία εἶναι θεμελιωμένη ἐπάνω εἰς παιδαγωγικὰς βάσεις στερεὰς καὶ ἀποβαίνει σωτήριος διὰ τὴν νεολαίαν μας.

*

Ἐάν, λοιπόν, ἀγαπᾶτε τὰ παιδιά σας καὶ τὰ πονῆτε - καὶ δὲν ὑπάρχει, βεβαίως, γονεὺς, ποὺ νά μὴν ἀγαπᾷ τὰ παιδιά του - μὴ παραμελήσετε τὸ σπουδαιότατον αὐτὸ ζήτημα. Ἐχετε ὑψίστην ὑποχρέωσιν νά ὀδηγήσετε τὰ παιδιά σας εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον. Πρῶτοι σεῖς θὰ διαπιστώσετε τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματά του καὶ θὰ ὀφελῆθητε ἀπὸ αὐτά.

Μὴν ἀφήσετε τὰ παιδιά σας χωρὶς στήριγμα εἰς τὴν ζωὴν, χωρὶς πυξίδα εἰς τὸ πέλαγος τοῦ βίου.

Ἐάν θέλετε νά εὐλογοῦν τὰ παιδιά σας τὴν μνήμην σας φροντίσατε νά μὴ χάσουν τὴν πολὺτιμον εὐκαιρίαν τῆς φοιτήσεως εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, τώρα ὅσον εἶναι μικρά.

Ἐμπιστευθῆτε τα εἰς τὸ Κατηχητικόν. Ἀγαπήσατέ το δὲ καὶ σεῖς τὸ Σχολεῖον αὐτό. Δείξατε περισσότερον ἐνδιαφέρον δι' αὐτό. Νά τὸ ἐπισκέπτεσθε, ὁσάκις εὐκαιρεῖτε, διὰ νά εὐρίσκεσθε εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Κατηχητὴν καὶ νά παρακολουθῆτε τὴν πρόδον τῶν τέκνων σας.

Προτρέψατε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους γονεῖς, ὅσοι δὲν στέλλουν τὰ παιδιά των εἰς αὐτό, νά σὰς μιμηθοῦν.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς σὰς φωνάζει διὰ τῆς Ἐκκλησίας σήμερον: «Ἄφετε τὰ παιδιά ἔλθειν πρὸς με». Ἐμπιστευόμενοι τὰ

«Μηθεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ἑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα σοφὸς γένηται». (Α' Κορ. 3, 18)

παιδιά σας εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, τὸ ἐμπιστεύεσθε εἰς τὸν Χριστόν.

Ἐκεῖνος εἶθε νὰ εὐλογήσῃ καὶ σᾶς καὶ τὰ τέκνα σας.

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

2ον

Εἰς τὴν Δ' Κυρ. Λουκά (Πατέρων)

(11 Ὀκτωβρίου 1953)

...Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν.
καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.
(Λουκ. 8, 8)

Ἡ ὥραία παρομοίωσις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, πρὸς τὸν ἀγρὸν καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν ἐμποδίων τῆς καρποφορίας πρὸς τὰς πέτρας καὶ τὰς ἀκάνθας τοῦ ἀγροῦ καὶ πρὸς τὴν ἔλλειψιν καλλιέργειας (Λουκ. 8, 5-16) μᾶς δίδουν τὴν θαυμασίαν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν πράγματι καλλιεργουμέν τὴν ψυχὴν μας, ὥστε νὰ δύναται νὰ καρποφορήσῃ τὰς εὐαγγελικὰς ἀρετάς.

α'

Δὲν ἀρκεῖ ν' ἀκούωμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πληροφоруόμεθα ποῖον εἶναι τὸ θεῖον θέλημα. Εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι διὰ τὴν ὑποδοχὴν του, νὰ εἴμεθα προετοιμασμένοι διὰ τὴν ἀφομοίωσίν του, νὰ εἴμεθα ἱκανοὶ ν' ἀποδώσωμεν καρποὺς, ἔστω καὶ ἂν θὰ παρεμπέσουν ἐμπόδια, ὅπως εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ συμβῇ.

Ἡ «γῆ ἢ ἀγαθὴ» εἶναι ἡ ψυχὴ ἢ καλλιεργημένη. Ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἔχει διδαχθῆ ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν πείραν τῆς καὶ ἡ ὁποία ζητεῖ τὴν εὐκαιρίαν διὰ ν' ἀλλάξῃ πείραν...

Ἡ ψυχὴ αὐτὴ δὲν παύει νὰ καλλιεργῆται καὶ μετὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Διότι, πράγματι, δὲν καρποφορεῖ ὁ σπόρος τοῦ Εὐαγγελίου μὲ μόνην τὴν προκαταρκτικὴν ἐτοιμασίαν τῆς ψυχῆς.

Εἶναι δυνατόν ἡ ψυχὴ αὐτὴ νὰ ὁμοιάσῃ βαθμηδὸν πρὸς τὴν «πέτραν» καὶ πρὸς τὴν γῆν μὲ «τὰς ἀκάνθας». Χρειάζεται καὶ μετὰ τὴν σπορὰν καλλιέργεια, ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν προσευχὴν, τὴν μελέτην, τὴν προσοχὴν, τὴν συμμετοχὴν εἰς τὰ Ἱ. Μυστήρια τῆς Σωτηρίας (Ἐξομολόγησις—Θ. Εὐχαριστία), τὴν καθημερινὴν προσπάθειαν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν διδασκομένων...

β'

Διὰ τοῦτο βλέπομεν πολλοὺς «ἀκροατὰς» κηρυγμάτων, οἱ ὁποῖοι δὲν γίνονται συγχρόνως καὶ «ποιηταί», ἐκτελεσταί, τῶν διδασκομένων (Ρωμ. 2', 13) Διότι τοὺς λείπει ἡ συστηματικὴ καλλιέργεια, ποῦ θὰ διευκολύνη τὴν βλάστησιν καὶ τὴν καρποφορίαν τοῦ θεοῦ σπόρου, τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ διὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, οἱ ὁποῖοι ἀκούουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὸν τηροῦν, ἰσχύει τὸ τοῦ Κυρίου «ὅ

«Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἔστι».

(Α' Κορ. 3, 19)

γνούς καὶ μὴ ποιήσας δαρήσεται πολλὰς» (Λουκ. 6, 49) καὶ τὸ «νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν» (Ἰω. 15, 22).

Δὲν θὰ ζητήσῃ ὁ Κύριος λόγον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσπαθείας μας, διότι ἡ ἐπιτυχία δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν ἰδικὴν μας θέλησιν καὶ ἰκανότητα· θὰ ἀπαιτήσῃ ὅμως αὐστηροτάτας εὐθύνας διὰ τὴν ἔλλειψιν ἢ τὴν χαλάρωσιν ἢ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς προσπαθείας, τὴν ὁποίαν ζητεῖ ὡς προϋπόθεσιν, διὰ νὰ δώσῃ τὴν χάριν Του, ἡ ὁποία ἀναπληροῖ τὴν ἀνθρωπίνην μας ἀδυναμίαν.

Δὲν δυσκολεύεται διόλου νὰ ἐνισχύσῃ ὁ Κύριος ἐκεῖνον, ποῦ καταβάλλει ὄλας τοὺς τὰς δυνάμεις, ἀλλὰ δὲν κατορθώνει νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν ἀμαρτίαν. Ἀπὸ κανένα δὲν ζητεῖ πράγματα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών του. Ἀποστρέφεται ὅμως τὸν δειλόν, ὁ ὁποῖος διστάζει ν' ἀναλάβῃ τὸν ἀγῶνα ἢ τὸν ἐγκαταλείπει, ἐνῶ ἡδύνατο ἀκόμη νὰ τὸν συνεχίσῃ.

Οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ ἦσαν ὅλοι ἄνθρωποι, καὶ αὐτοί, μὲ τὰς ἀδυναμίας των καὶ μὲ τὰ ἐλαττώματά των· ἀλλὰ μόνον ὁ Ἰούδας ἔγινεν «ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας», διότι δὲν ἠθέλησεν εἰλικρινῶς ν' ἀγωνισθῇ ἐναντίον τῶν ἀδυναμιῶν του καὶ νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν εὐκαιριῶν, ποῦ τοῦ ἔδιδε καθ' ἡμέραν ὁ θεῖος Διδάσκαλός του.

*

Δός, Κύριε, τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς καλλιέργειας τῆς ψυχῆς μας καὶ μὴ μᾶς λογοριᾶσῃς τὴν ἀμαρτίαν τῆς ἕως τώρα παραμελήσεως τῆς σωτηρίας μας, χάριν, τῆς ὁποίας Σὺ προσέφερες ὀλόκληρον τὸν ἑαυτὸν Σου. Ὁ σπόρος τοῦ λόγου Σου ἄς μὴ συμπνιγῇ ἀπὸ τὰς ἀκάνθας τῶν ἀμαρτημάτων μας, ἀλλὰ ἡ μάχαιρα τοῦ Πνεύματός Σου ἄς καθαρῖσῃ τὸν ἀγρὸν τῆς ψυχῆς μας ἀπὸ τὰ «ζιζάνια», τὰ ὁποῖα, καθ' ἡμέραν ἔρχεται καὶ σπείρει ὁ πονηρός, ἐνῶ ἡμεῖς κοιμώμεθα.

E. Γ. Μ.

|||

ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΣΥΝΑΞΑΡΙ

ΠΑΠΑ-ΝΙΚΟΛΑΣ, Ο ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ

Ἐνας ἦτο ὁ Παπα-Νικόλας μέσα εἰς τὸ Ἄργος. Ἐνας ἦτο ὁ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ εἰς τὴν περιφέρειαν Ἄργους. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Οἰκονόμου ἠχρήστευσε τὸ ἐπώνυμον, καὶ οὕτω μᾶς εἶναι ἀδύνατον σήμερον νὰ ἀσχοληθῶμεν διεξοδικώτερον μὲ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του. Ἐπὶ τῇ βίαι τῶν σωθέντων, ἃς ἐξετάσωμεν τὴν δρᾶσιν τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Ἄργους.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1815 ἰδρῦθη ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία. Ὁ Παπα-Νικόλας κατὰ τὸ ἔτος 1816 «ἐπληροφορήθη τὴν

«Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις»

(Α' Κορ. 3, 21)

ὑπαρξιν τῆς Φιλικῆς», καὶ ὑπὸ ἐταίρων της ἐνεγράφη εἰς τὰς δέλτους αὐτῆς. Ὁρμώμενος ἀπὸ τὸν ἐκ νεότητος πατριωτικὸν ζῆλόν του πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀφίνει ἀμέσως εἰς τὴν πρεσβυτέραν τὴν κηδεμονίαν τῆς οἰκογενείας του, ἀποχαιρετᾷ τὰ τρία ἄρρενα τέκνα ὡς καὶ τὴν μονάκριβην θυγατέρα του, ἐγκαταλείπει τὴν ἐνορίαν εἰς τοὺς συμπρεσβυτέρους αὐτοῦ, καὶ ἀναχωρῶν, δι' ἄγνωστον διὰ τοὺς πολλοὺς μέρος, ἀναλαμβάνει ἓνα πολύμηνον ὁδύσειον ταξίδιον διὰ τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Ρωσσίαν! Γνωρίζεται ἐκεῖ μὲ τοὺς Φιλικοὺς καὶ περιγράφει τὴν κατάστασιν τῆς δούλης πατρίδος. Ὁρκίζεται τὸν «φοβερὸν ὄραον», κατηχεῖ καὶ ὀρκίζει καὶ αὐτός. Ἀλληλογραφεῖ μὲ τοὺς ἐν Ἑλλάδι, ἐξοδεύει ἀφειδῶς τὰς οἰκονομίας του, καὶ τέλος ἐγγράφεται εἰς τὸν Ἱερὸν Λόγον. Χρόνια δλόκληρα (ἔτη 1816—1821) ὡς πλάνης, γυρίζει εἰς τὴν ἀπέραντον Ρωσσίαν, ἵνα κάμη «ὄσους δυνηθῆ προσηλύτους». Κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1821, πολεμῆ γενναίως εἰς τὸ Δραγατσάνιον ὑπὸ τὸν Νικόλαον Ὑψηλάντην. Μέσα ἀπὸ τὰς πολεμικὰς φλόγας τῆς Τουρκίας περὶ τὸν βραδύτερον, φθάνει καὶ εὐρίσκειται πάλιν, ὡς ὁ Ὀδυσσεύς, εἰς τὴν πατρίδα του. Ξεπουλεῖ τὴν προῖκα τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρὸς του, καὶ ὅ,τι εἶχεν ἀπομείνη ἀπὸ τὴν περιουσίαν του. Μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ καταρτισθὲν καὶ συντηρούμενον στρατιωτικὸν σῶμα, ρίπτεται εἰς τὰς διαφόρους αἱματηρὰς μάχας τῆς Ἐπαναστάσεως, μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ Λοχαγοῦ τοῦ πεζικοῦ. Ἴδου πῶς συνέγραψαν, μὲ συγκίνησιν, δώδεκα χρόνια μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, τὸ Συναξάρι τοῦ πατρὸς των, οἱ δύο ἱερόπαιδες, ὁ Ἐμμανουὴλ καὶ ἡ Μαριγῶ :

Ὅτι ὁ πατήρ τῶν ὑποφαινομένων ἐχρημάτισεν εἰς τῶν πλεόν διακεκριμένως ὑπηρετησάντων κατὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τὴν πατρίδα, εἶναι πασίγνωστον καὶ πολλὰ τῶν σεβαστῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἐγνωρίσαν τὰς ἐκδουλεύσεις του.

Ὁ μακαρίτης οὗτος Παπα—Νικόλαος Οἰκονόμος, ἐκ νεότητός του ὀρμώμενος ἀπὸ αἴσθημα πατριωτικὸν καὶ εὐχόμενος πάντοτε νὰ ἴδῃ μίαν ἡμέραν ἀνυψουμένην ἐπὶ τῆς ἀδρανούς Ὀθωμανικῆς ἡμισελήνου, ἅμα πληροφορηθεὶς τὴν ὑπαρξιν τῆς **Φιλικῆς Ἐταιρείας** σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἀποτίναξιν τοῦ ἐχθρικοῦ ζυγοῦ, ἀμέσως ἀναλαβὼν τὸ βάρος τοῦ ἱεραποστόλου **ἀπὸ τὸ ἔτος 1816 ἐγκατέλιπε τὴν πατρίδα του**, ἀμεριμνῶν περὶ τῶν ἰδίων του συμφερόντων καὶ τὸ κοινὸν καλὸν εὐχόμενος **ἀπῆλθεν**

«Ὅπως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς δπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ». (Α' Κορ. 4, 1)

εις *Βλαχίαν και Ρωσίαν* ὅπου και τὸν τῆς Ἑταιρείας ὄρκον λαβὼν ἔκαμε ὄσους ἠδυνήθη προσηλύτους κατηχήσας και ὀρκί-σας αὐτούς, ἔξοδεύων ἀφειδῶς και μὴ ἀποβλέψας ποτέ εις τὸ ἀτομικὸν του συμφέρον. Ἐκραγεῖσθαι τέλος τῆς ἐπαναστάσεως ἔφθασεν ἐνταῦθα και συνάξας ὄσους ἠδυνήθη ὀπλίτας, *ἐξ ἰδίων του διατηρῶν αὐτούς*, παρευρέθη εις διαφόρους *μάχας και πολιορκίας* ὅπου δείξας ἀνδρείαν ἠρωϊκὴν ἔφευγεν εις θέσιν τὴν προσωρινὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν 24ην Ἀπριλίου 1822 νὰ τὸν ψηφίσῃ *Ιερέα* τοῦ Α' τακτικοῦ Συντάγματος τοῦ ἑλληνικοῦ πεζικοῦ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς συνημμένης ἐν ἀντιγράφῳ διαταγῆς τοῦ μινίστρον τοῦ πολέμου.

Ἀκολούθως εις τὴν αἵματηρὰν τοῦ *Πέτα* (1) καταστρεπτικὴν μάχην παρευρεθῆεις, *τρεις ἐνδόξους πληγὰς ἔλαβε* κατὰ τὴν κεφαλὴν, δεξιὸν βραχίονα, και πόδα, ἔνεκα δὲ τῆς τελευταίας προσβληθείσης ἐκ νέου και μὴ ἐπουλωθείσης ἐντελῶς ἀπεβίωσε κατὰ τὴν 30ὴν Ἰουνίου 1843.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ὀθωνος ἀναγνωρίσασα τὰς σημαντικὰς και σπανίας ἐκδουλεύσεις του, τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ὑπέφευγεν ἐν *Δραγατσανίῳ* εις τὸν *Ιερόν Δόχον* ταχθεῖς, τὸν ἐτίμησε μὲ τὸν *Ἀργυροῦν Στναυρόν* τοῦ Σωτήρος, ἀποστείλασα πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ ἔτος 1838 τὸ ἀργυροῦν ἀριστεῖον τοῦ Ἀγῶνος, ἡ δὲ Ἱερά Σύνοδος ἐχορήγησε *σύνταξιν* ἐκ δραχμῶν 20 κατὰ μῆνα, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ὑπὸ στοιχ. Γ' ἐπισήμου ἐγγράφου τῆς. Τέλος ζητηθεῖς νὰ δώσῃ πληροφορίας περὶ τῶν ἐκδουλεύσεών του ὑπέβαλεν ἅπαντα τὰ ἐγγραφὰ του. Πλὴν ἐκτὸς τῶν παρασῆμων οὐδὲν ἕτερον ἀπῆλαυσε, και ἀπεβίωσε πενέστατος ἐγκαταλείψας ἡμᾶς *τὰ τέκνα του* ἄνευ τῆς παραμικρᾶς περιουσίας και ζῶμεν βίον τρισόλβιον.

Ἐπειδὴ ὄθεν δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι εἶναι ἐγγεγραμμένοι εις τὸ μητρώον τῶν ἀξιωματικῶν καθόσον ὡς *ΙΕΡΕΥΣ* συντάγματος εἶχεν ἀξίωμα βαθμοῦ *Δοξαγοῦ*, παρακαλοῦμεν εὐσεβάστως ἵνα τὸ ὀφειλόμενον εις αὐτὸν φαλαγγιτικὸν γραμματίον, δοθῇ πρὸς τοὺς ὑποφαινόμενους ὡς νομίμους κληρονόμους.

Ἐν Ἀργεῖ τὴν 19ην Ἰουνίου 1865

Μετὰ οεβασμοῦ ὑποσημειούμεθα
εὐπειθέστατοι

Ἐμμαν. Οἰκονόμου
και διὰ τὴν ἀδελφὴν του

1. Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1822.

«Τὸ γὰρ καλὸν ποιοῦντες μὲ ἐκκακῶμεν καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν
μὴ ἐκλυόμενοι». (Γαλάτ. 6, 9)

Πόσον συνοπτικὸν εἶναι τὸ ἄνω Συναξάρι!! Νυχθήμεροι ἐργασίαι, κατηγήσεις ἐθνικαί, ἀδημονίαι καθημεριναί, μόχθοι συνεχεῖς, στερήσεις παντοῖαι, διαρκεῖς κίνδυνοι πέντε ὀλοκλήρων ἐτῶν, ἐν Ρωσσίᾳ, ἐκτίθενται δι' ὀλίγων γραμμῶν! Ἐὰν εὐρίσκητο ἓνας Φωτᾶκος ἢ ἓνας Τερτσέτης, ὁπόσας σελίδας θὰ κατελάμβανεν ἢ ἐν Ρωσσίᾳ Ὀδύσσεια τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Παπα-Νικόλα; Ἄλλ' ἄς προχωρήσωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμεριῶν μὲ τὰς διάσωθείσας ἐλαχίστας σελίδας.

Ἴδου καὶ τὸ ἔγγραφον τοῦ Μινίστρον (= Ὑπουργοῦ) τοῦ πολέμου περὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ Παπα-Νικόλα εἰς στρατιωτικὸν ἱερέα.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 25 Ἀπριλίου 1822

Ἄριθ. 1169 τοῦ πρωτοκόλλου

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Μινίστρος τοῦ πολέμου,

πρὸς τὸν κύριον **Παπα-Νικόλαον ἱερέα**, τοῦ Α' τακτικοῦ βαρέως **πεζικοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος**.

Σεβαστὴ τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως ἐπιταγή, ἐκδοθεῖσα τῇ 24ῃ λήγοντος ὑπ' ἀρ. 1143 διὰ τὰς πιστὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐκδουλεύσεις σας, καὶ διὰ τὴν ἀκριβῆ στρατιωτικὴν εὐπείθειάν σας, σὰς ἐτίμησε μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ **ΙΕΡΕΩΣ** τοῦ Α', τακτικοῦ βαρέως πεζικοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος.

Τὸ Μινιστήριον τοῦ πολέμου εὐχαρίστως σὰς ἀναγγέλει τὴν ἀγαθὴν ταύτην ἀγγελίαν, καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως τιμὴ αὕτη καὶ εὐνοία, θέλει ἐξάψει εἰς τὴν καρδίαν σας νέαν πρὸς ἐκδούλευσιν αὐτῆς προθυμίαν καὶ ζῆλον, καὶ θέλει σὰς καταστήσει ἔτι μᾶλλον ἄξιον, τῆς ὁποίας πρὸς τὸ ὑποκείμενον σας, φέρει ὑπόληψως. Ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος αὕτη θέλει ἐπέχει τόπον διπλώματος ἕως ὅτου τὸ νὰ σὰς δοθῇ ἐν τάξει ἐν καιρῷ ἀρμοδιότερον, καὶ δι' αὐτῆς θέλωσι σὰς γνωρίζει τοιοῦτον ὅλοι οἱ πολιτικοὶ τε καὶ πολεμικοὶ. Σὰς βεβαιῶνω διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὸ ὑποκείμενόν σας τρέφω ὑπόληψιν.

Ὁ Μινίστρος τῶν ἐσωτερικῶν καὶ προσωρινὸς Μινίστρος

τοῦ πολέμου

Ἰωάννης Κωλέτης

Τὸ ἔγγραφον τῆς χορηγήσεως βοηθείας εἰκοσαδράχμου κατὰ μῆνα ὑπὸ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, ἔχει ὡς ἐξῆς:

« Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας.
(Γαλάτ. 6, 10)

*Αριθ. πρωτ. 49531—5051—5205

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Σεβρίου 1836.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Πρὸς

τὴν κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Κορινθίας Ἐκκλησίαν. Ἐπιτροπὴν.

Δυνάμει Β. ἀποφάσεως ἀπὸ 10]22 τοῦ τ. μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 17289 ἐνεκρίθη νὰ χορηγήτε ἀπὸ τοῦ Ἐκκλησ. Ταμείου πρὸς τὸν Πρεσβύτερον καὶ **Οἰκονόμον τοῦ Ἄργους** βοήθειαν δραχμῶν εἴκοσι κατὰ μῆνα· καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ ἀπὸ 13 τοῦ τ. μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 3767—9222 ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β. γραμματείας, προσκαλεῖται ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ γνωστοποιήσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν Β. ταύτην ἀπόφασιν, διὰ νὰ φροντίζη νὰ λαμβάνῃ ὁ ἴδιος περὶ τῆς πληρωμῆς του τὸ ἔνταλμα, τὸ ὁποῖον θέλει στέλλεσθαι πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ διοικητοῦ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του.

Ὁ Κυνοῦρίας Διονύσιος, πρόεδρος

Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος
ὁ πρῶν Ἡλείας Ἰωνᾶς, ὁ Κυκλάδων Ἀνθιμος

Ὁ Γραμματεὺς

Θεόκλ. Φαρμακίδης

Τὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐπισκοπῆς Κορινθίας ἔγγραφον ἔχει ὡς ἔπεται.

*Αριθ. πρωτ. 805.

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

Ἡ κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Κορινθίας Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ.

Πρὸς τὸν Αἰδεσιμώτατον

Οἰκονόμον ἐπιτροπὸν Ἄργους Παπᾶ κὺρ Νικόλαον

Κατ' ἐπανάληψιν τῆς ἀπὸ 16 Ἰουνίου καὶ ὑπ' ἀρ. 805 προσκλήσεως ἐκ προπολλοῦ ἡ ἐπιτροπὴ, νὰ πληροφορήσῃτε αὐτὴν διὰ τακτικῆς ἀναφορᾶς σας ὡς ἀκολούθως.

α'. Ὅποῖον στρατιωτικὸν βαθμὸν ἔχετε.

β'. Ἄν τὸ βαθμὸν τοῦτον εἴχατε εἰς τὸ παρελθὸν μόνον, ἢ ὡς ἀνεγνωρίσθης τοιοῦτος, καὶ κατετάχθης εἰς τὴν βασιλικὴν φάλαγγα.

γ'. Τοῦτου δὲ δοθέντος, ποίας ἀπολαυτὰς ἔχεις ὡς ἐκ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος στρατιωτικοῦ βαθμοῦ σου. Τὰς πληροφορίας ταύτας θέλεις διευθύνῃ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ μεταβιβάσῃ

«Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις».

(Φιλίπ. 4, 5)

αὕτη ταύτας πρὸς τὴν ἱερὰν Σύνοδον καθὰ διὰ τῆς ἀπὸ 13 Ἰουνίου καὶ ὑπ' ἀρ. 6988]325 Συνοδικῆς ἐπιστολῆς διατάττεται.
Ἐν Κορίνθῳ τῆν 20 Ἰουνίου 1838

Ἡ ἐπιτροπὴ
Πρωτοσύγκελλος Ἀθ[ανάσιος:]
Ἰωσήφ Κωνσταντινίδης (¹)
Ζαχαρ. Μαθᾶς (²)

Καὶ ἐν ἀκόμῃ ἔγγραφον. Τὸ γράφει ὁ Δήμαρχος Ἀργείων περὶ τῶν τέκνων τῆς ἱστορικῆς οἰκογενείας τοῦ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

Πόσων ἐτῶν νὰ ἦσαν τὰ τέσσαρα τέκνα του, ὅταν τὰ ἐγλυκοασπάζετο καὶ ἔφευγε διὰ τὴν Ρωσσίαν;

Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος

Ὁ Δήμαρχος Ἀργείων

Πιστοποιοῦμεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Ἐμμανουήλ, Γεώργιος, Δημήτριος καὶ Μαριγῶ εἶναι νόμιμα τέκνα τοῦ ἀποβιώσαντος κατὰ τὴν 30 Ἰουνίου 1843 τοῦ Αἰδεσιμωτάτου πρεσβυτέρου Νικολάου Οἰκονόμου καὶ κληρονόμοι αὐτοῦ, εἶναι κάτοικοι καὶ δημόται Ἀργους ἐγγεγραμμένοι ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 4851. 11001. 11924 καὶ 11925 τοῦ ἡμετέρου δημοτολογίου καὶ ὅτι ζῶσι καὶ διαμένουσιν ἐνταῦθα.

Ἐν Ἀργεὶ τῷ 16 Ἰουνίου 1865

Ὁ Δήμαρχος

Θ. Καραμουτζῆς

Περὶ τῆς Πρεσβυτέρας δὲν γίνεται λόγος. Ὅταν ὁ Παπα-Νικόλας ἐπέστρεψε ἐκ Ρωσσίας ἦτο ἐν ζωῇ αὕτη;

Οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου» ἐπρόσεξαν τὰς εἰς τὸ Συναξάρι μνημονευομένας «τρεῖς (3) ἐνδόξους πληγὰς» τοῦ λοχαγοῦ ΙΕΡΕΩΣ; Ἐπὶ ὀλόκληρα χρόνια ἐπεδείκνυε τὰ παράσημα τῆς μάχης τοῦ Πέτα, καὶ τὴν πληγὴν τοῦ ποδιοῦ του. Ὡς δεύτερος Ἰωβ τὴν ἔφερεν ἀγογγύστως ἐπὶ 20ετίαν. Αὕτη ἔγινεν αἰτία νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα του κατὰ τὸ ἔτος 1843. Ἡ Ἄτροπος Μοῖρα ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς προῶρος — ἐν ἐλευθερίᾳ ὅμως — τοῦ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ τοῦ Ἀργους καὶ ἀνεπαύθη,

1. Ἐκ Σουδενῶν—Καλαβρύτων. Μετέπειτα ἐπίσκοπος Γυθείου καὶ Οἰτύλου (ἔτ. 1859—1869). Βλέπε «Ἐκκλησία» 15ῃ Μαρτίου 1953 ὑποσημείωσιν.

2. Ἐξ Ἀνδρου. Μετέπειτα Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐπίσκοπος (1860—1877) Θήρας.

«Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν...»

(Φιλιπ. 4, 12)

κατὰ τὴν ἑορτὴν (30ῃ Ἰουνίου) τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὁ «ἱεραπόστολος» Παπα-Νικόλας. Οἱ τῆς Ἀργολίδος ἐφημέριοι, τοῦλάχιστον, κατὰ τὴν ἄνω ἑορτὴν, ἄς ρίπτουν καὶ μίαν μερίδα εἰς τὴν Προσκομιδὴν, εἰς μνήμην «Νικολάου ἹΕΡΕΩΣ», τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ Οἰκονόμου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΑΓ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωθιερεὺς

ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Μετὰ τὰ ἐν τῇ «Ἐνορίᾳ» δημοσιευθέντα ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου, ἃς μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐκφέρω τὴν ταπεινὴν μου γνώμην ἐπ' αὐτοῦ.

Συμφωνῶ ἀπολύτως ἐπὶ τοῦ νὰ χαρακτηρισθῶσιν οἱ ἐφημέριοι ἱερεῖς ἢ ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι ἢ, τοῦλάχιστον, ὡς ὑπάλληλοι νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου, δεδομένου ὅτι καὶ οἱ Ἱ. Ναοὶ ἐν οἷς ὑπηρετοῦσιν, ἀποτελοῦσι νομικὰ πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐνταχθῶσιν οὗτοι ἀναλόγως τῶν τυπικῶν τῶν προσόντων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαβαθμίσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, διότι, ὡς πολὺ ὀρθῶς ἀποφαίνεται ὁ κ. Διευθυντής, σήμερον οἱ ἐφημέριοι ἱερεῖς οὐδένα χαρακτηρισμὸν ἔχουν. Ὡς πρὸς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην πρότασιν, τῆς οἰκονομικῆς τούτέστι λύσεως τοῦ ζητήματος, ἐγὼ προχωρῶν ἔτι περισσότερον, λέγω ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὄχι μόνον τὸ ἡμῖς τῆς ἀπαιτηθησομένης δαπάνης δέον νὰ ἀναλάβῃ, ἀλλ' ἐξ ὀλοκλήρου ταύτην, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον νομίζῃ ὅτι ἡ συνύπαρξις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ ἀναγκαία. Ἐκκλησίας ὅμως οὐχὶ ἐπαιτούσης τὴν συντήρησιν τῶν λειτουργῶν καὶ ποιμένων της, ἀλλ' εὐημερούσης καὶ στηριζομένης ἐπὶ ἀσαλεύτων οἰκονομικῶν βάσεων καὶ ἐπὶ τῆς προθύμου καὶ ἀνευ πείσεως προσφορᾶς τῶν ποιμαινομένων τέκνων της. Ἡ δὲ σήμερον ἐπιβληθεῖσα ἐνοριακὴ εἰσφορὰ νὰ καταργηθῇ ἐξ ὀλοκλήρου, διότι αὕτη, ὡς εἰσπράττεται σήμερον ὑπὸ τῶν Ἐκκλ. Συμβουλιῶν, καταρρακώνει τὸ γόητρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ποιμένων της, ἄγουσα διαρκῶς τούτους εἰς προστριβὰς καὶ ἔριδας μετὰ τῶν ἐνοριτῶν των, ἐπερχομένης οὕτω μεγίστης πνευματικῆς ζημίας εἰς τὰς σχέσεις ποιμένων καὶ ποιμενομένων. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν

«Ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μνημονεῖν καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ
περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι.» (Φιλιπ. 4, 12)

εισφορῶν ὑπὲρ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἡμερηίου, νὰ παραμῆνῃ ἐν ἰσχύϊ μόνον τὸ 25% ἐκ τῶν ἐκκλ. ταμείων ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου, ὅπερ, μολονότι καὶ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς εἰσφορᾶς τῶν ἐνοριτῶν, ἐν τούτοις δὲν δημιουργεῖ ζητήματα εἰς τὰς σχέσεις λειτουργῶν καὶ πιστῶν, ὡς ἐμμέσως, τρόπον τινά, χορηγοῦμενον.

Ὡς πρὸς τὴν πέμπτην πρότασιν, καθ' ἣν ῥιζικῶς, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀξιοτίμου κ. Κεραμίδα, λύεται τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἡμερησιακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μὲ εὐρίσκει ἐξ ὀλοκλήπου ἀντίθετον, διότι θεωρῶ ταύτην τελείως ἀνεφάρμοστον καὶ ἀπραγματοποίητον.

Καὶ ἐξηγοῦμαι : Ἐὰν λάβωμεν ὡς παράδειγμα ἓνα ἐνοριακὸν Ναόν, ἔχοντα 2500 οἰκογενείας καὶ ἀπολογιστικὰ ἔσοδα 100.000.000 δραχμῶν. Ὡς πρὸς μὲν τὰς πρώτας 600 οἰκογενείας προτείνεται νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκκλ. ταμείου ποσὸν δραχ. 14.400.000, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς (2000 ἐν προκειμένῳ) δέον νὰ καταβάλλεται ποσὸν δραχ. 3.000.000 ἀνὰ 100 οἰκογενείας ἤτοι δραχ. 60.000.000 διὰ τὰς ἐπὶ πλέον 2000 οἰκογενείας, ὁπότε προστιθεμένων τῶν δύο ποσῶν, θὰ ἔχωμεν ἄθροισμα 74.400.000. Χρειαζέται ἐπομένως ὁ Ναὸς οὗτος νὰ καταβάλλῃ ἐτησίως δραχ. 74.400.000 μόνον διὰ τὴν μισθοδοσίαν. Τί μᾶς μένει ὑπόλοιπον ; Δρ. 25.600.000. Μὲ τὸ ὑπόλοιπον αὐτὸ τί θὰ δυνηθῇ νὰ πληρώσῃ ; ἀπομένουν εἰσέτι νομικαὶ ὑποχρεώσεις 42.000.000 δραχ. περίπου, ἐκτὸς τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀσφαλιστρῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ναοῦ. Ἀπὸ ποῦ θὰ ἐξεύρη τοὺς ἄλλους πόρους, ἵνα ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς δαπάνας αὐτάς ; Τὸ προσωπικὸν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ναοῦ, ἢ ἀμοιβὴ τοῦ ὁποίου κατ' ἐλάχιστον ὄριον ὑπερβαίνει τὰ 4-5 ἑκατομμύρια μηνιαίως, ἀπὸ ποῦ θὰ πληρωθῇ ; Ἴσως ὅμως μοὶ ἀντεῖπῃ ὁ κ. Διευθυντὴς ἢ ἄλλος τις, ὅτι μία ἐνορία 2500 οἰκογενειῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἔσοδα μόνον 100.000.000 ἐτησίως. Ἐν τούτοις, μὲ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν δαπανῶν αὐτῶν οὔτε μὲ προϋπολογισμὸν 200.000.000 δύναται νὰ ἀντεπεξέλθῃ Ναὸς τις. Καὶ ὅμως, εἶναι γνωστὸν ὅτι εἶναι ἐλάχιστοι οἱ Ναοὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς, μετρημένοι εἰς τὰ δάκτυλα, οἵτινες ἔχουν ἔσοδα πλέον τῶν 10.000.000 μηνιαίως. Διὰ πάντα λοιπὸν ταῦτα θεωρῶ τὴν λύσιν αὐτὴν ἀνεφάρμοστον καὶ ἀπραγματοποίητον. Διότι ἐὰν ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο πραγματικότης, τότε οἱ Ναοὶ ὅχι μόνον προσωπικὸν δὲν θὰ εἶχον νὰ πληρώσουν, ὄχι μόνον τὰς ὑπολοίπους νομικὰς ὑπο-

«Πάντα ἰσχύει ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ»

(Φιλιπ. 4, 15)

χρεώσεις δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐκπληρώσων, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ τὰ ἔξοδα καθαριότητος θὰ ἀπέμενεν αὐτοῖς διαθέσιμον ὑπόλοιπον. Ἄλλὰ τί δέον γενέσθαι ἐν προκειμένῳ; Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλή. Μία καὶ μόνη λύσις ὑπάρχει. Ὁ ἀσθενὴς νοσεῖ βαρέως. Καὶ ὡς βαρέως ἀσθενὴς χρειάζεται ἐγγείρησιν. Πάντα ταῦτα, τὰ τῆς ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς, τῆς καταβολῆς τῆς δαπάνης ὑπὸ τῶν ἐκκ. ταμείων κλπ. εἶναι ἡμίμετρα. Καὶ μὲ τὰ ἡμίμετρα ὁ ἀσθενὴς δὲν θεραπεύεται. Τὴν ῥιζικὴν λύσιν μόνον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος δύναται νὰ τὴν δώσῃ. Ὅπως ὅλας τὰς ἄλλας δαπάνας διὰ τὴν συντήρησιν τῆς κρατικῆς μηχανῆς τὰς θεωρεῖ ἐπιτακτικὰς καὶ ἀναγκαίας, οὕτω καὶ τὴν συντήρησιν τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ τὴν θεωρήσῃ ἀναγκαίαν καὶ ἐπιβεβλημένην. Νὰ καταργήσῃ ὅλας τὰς ἄλλας εἰσφορὰς, πλὴν τοῦ 25^ο%, ὅπερ θὰ εἶναι βοηθητικὸν ἐπὶ τῆς δαπάνης, καὶ νὰ ἐπιβάλῃ ἓνα ἕμμεσον φόρον πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῶν, δίδουσα οὕτω μίαν ῥιζικὴν λύσιν εἰς τὸ ζήτημα καὶ ἐξάγουσα τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς ἐπαιτικῆς στάσις, ἣν μετέρχεται σήμερον, πρὸς συντήρησιν τῶν ποιμένων της. Καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοί, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, μέχρι πρό τινος (πρὸ τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου) ἐμισθοδοτοῦντο ἀπὸ τὰ κοινοτικὰ ταμεῖα. Ἐν τούτοις τὸ Κράτος λίαν ἐνωρὶς κατενόησε τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ διδασκάλου καὶ τὸν κατέστησε δημόσιον ὑπάλληλον. Δὲν δύναται νὰ γίνῃ τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὸν Ἐφημέριον;

Δυστυχῶς ὅλαι αἱ κυβερνήσεις τοῦ παρελθόντος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ἐντεῦθεν οὐδέποτε ἐνδιεφέρθησαν μὲ ζέσιν διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου. θεωροῦσαι τὸ ἔργον τοῦ ἱερέως ἐφημερίου ὡς μηδεμίαν σημασίαν ἔχον. Καὶ ἐνθυμοῦνται τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἐκάστοτε κυβερνῶντες, μόνον ὅταν θέλουν νὰ ἀρπάξουν τὴν περιουσίαν της. Καὶ τοὺς ποιμένας της πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τοῦ Κράτους εἴτε κρατικαὶ εἴτε δημοτικαὶ εἴτε νομικῶν προσώπων εἶναι αὐταί, μόνον τότε ἐνθυμοῦνται, ὅταν, προκειμένου νὰ ἐκδώσουν πιστοποιητικόν τι ἢ ἀπόφασίν τινα τῆς ἀρμοδιότητός των, θέλουν νὰ ὀχυρωθοῦν ὀπισθεν τῆς ὑπογραφῆς των. Καὶ δὲν θὰ θεωρηθῇ ὑπερβολὴ ἂν εἶπω, ὅτι πολλάκις οἱ ἀρμόδιοι ὑπάλληλοι μετὰ περιφρονήσεως ἐκφράζοντα διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως, προτρέποντες τοὺς χριστιανούς ἵνα προβῶσιν εἰς ἐξαγορὰν τῆς συνειδήσεώς του ἀντὶ εὐτελεστάτης ἀμοιβῆς πρὸς ψευδῇ πιστοποίησιν.

Τότε μόνον ἐνθυμοῦνται τὴν Ἐκκλησίαν, ὅταν ἐπιθυμοῦντες

νά κάμουν, δῆθεν, κοινωνικὴν πολιτικὴν ἀρπάξουν τὰ κτήματά της καὶ τὰ διανέμουν εἰς τοὺς ἀκτῆμονας.

Ἐν τούτοις ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἐπιλύσῃ διζικῶς τὸ ἐπίμαχον τοῦτο ζήτημα κατὰ τρόπον ὀριστικόν καὶ οὐχὶ μὲ ἡμίμετρα, τὰ ὅποια φθορὰν μόνον ἐπιφέρουν εἰς αὐτὴν καὶ τοὺς ποιμένας της. Ἡ Ἐκκλησία θὰ τὴν ἀναγοράσῃ εἰς τὰς δέλτους της χρυσοῖς γραμμασί καὶ ἔσαιε θὰ τὴν εὐγνωμονῆ.

Ἄρχιμ. ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΔΙΑΚΟΣ

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ἐρώτησις :

Ὁ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν περικοπὴν τῆς Δ' Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου (Ματθ. 8, 5—13) ἀναφερόμενος «παῖς» τοῦ Ἑκατοντάρχου τῆς Καπερναοῦμ ἦτο υἱὸς του ἢ δούλος του ;

Ἰερεὺς Ἰωάννης Κρασάκης

Ἐφημέριος Βαλαεῖου Κρήτης

Ἀπάντησις :

Ἡ λέξις «παῖς» δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ τὸν μικρὸν τὴν ἡλικίαν υἱὸν καὶ τὸν δούλον εἰς οἰανδήποτε ἡλικίαν. Συνηθεστάτη δὲ εἶναι εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἡ χρῆσις τῆς λέξεως «παῖς» καὶ «παιδίσκη», ἀντὶ «δούλος» καὶ «δούλη». Τὸ ἴδιον περιστατικὸν ἀναφέρων καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, μεταχειρίζεται διὰ τὸ ἴδιον πρόσωπον τὴν λέξιν «δούλος» (Λουκ. 7, 2.3.10) ἐκ τούτου ἐνισχύεται ἡ γνώμη, ὅτι περὶ δούλου καὶ οὐχὶ περὶ υἱοῦ τοῦ Ἑκατοντάρχου πρόκειται. Εἰς τοῦτο συμφωνοῦσιν ὅλοι οἱ σύγχρονοι ἐρμηνευταί, ἐν οἷς καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Π. Τρεμπέλας ἐν τῷ Ἰπομνήματι εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον (Ἀθῆναι 1951), ἐνθα προστίθεται, ὅτι ἡ ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίῳ (4, 46—54) ἀφήγησις τῆς θεραπείας τοῦ υἱοῦ «βασιλικοῦ» τινὸς ἐν Καπερναοῦμ ἀναφέρεται πιθανῶς εἰς ἄλλο γεγονός. Ἡ γνώμη αὕτη, παρὰ τὴν ταυτότητα τοῦ τόπου τοῦ θαύματος (Καπερναοῦμ) καὶ τὴν ομοιότητα τῶν λοιπῶν περιστατικῶν, ἐνισχύεται, νομίζομεν, καὶ ἐκ τῆς διαφόρου ἑκατέρου τούτων συμπεριφορᾶς. Καὶ δὴ : Ὁ μὲν παρὰ Ματθαίῳ καὶ Λουκᾶ Ἑκατόνταρχος δὲν τολμᾷ νὰ δεχθῆ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Κυρίου, θεωρῶν ἑαυτὸν ἀνάξιον τῆς τοιαύτης τιμῆς, καὶ παρακαλεῖ Αὐτὸν νὰ θαυματουργήσῃ μακρόθεν (Ματθ. 8, 8—9. Λουκ. 5, 6—8), ἐν φ' ὃ παρὰ τῷ Ἰωάννῃ «ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῆ» ἀπὸ τὴν Κανά τῆς Γαλιλαίας (Ἰωάν. 4, 46—47) καὶ ἐπέμενε λέγων «Κύριε, κατέβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου» (Αὐτόθι 49).

«Οὐδὲν βάνουσον ἐν ἀγάπῃ, οὐδὲν ὑπερήφανον».

(Κλήμης Ρώμης)

Ἑρωτήσεις :

1. Πῶς συμβιβάζεται τὸ ἐν τῇ Μ. Συναπτῇ ὑπὲρ τῶν Βασιλέων λεγόμενον «ὑπὲρ τοῦ καθυποτάξει ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον» πρὸς τὴν ἐν ἀρχῇ ταύτης αἰτησιν «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου» ;

2. Τί σημαίνει ὁ ἀριθμὸς «χξστ'» (ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ) τοῦ ἐν Ἀποκαλ. 13, 18 ἀναφερομένου «θηρίου» ;

3. Τί σημαίνει τὸ ἐν Λουκ. 9, 62 : «Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ» ;

Ἐφημέριος Ἀγ. Λουκᾶ Ἀλιβερίου
(Ἐπογραφὴ δυσανάγνωστος)

Ἀπαντήσεις :

1. Μεταξὺ τῶν δύο ἀναφερομένων αἰτήσεων τῆς Μ. Συναπτῆς, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις. Ἡ Ἐκκλησία εὐχεται «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου» καὶ προκειμένου καὶ περὶ τῶν Βασιλέων εὐχεται ἐπίσης ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ τοῦ Ἱ. Χρυσοστόμου : «Δὸς αὐτοῖς, Κύριε, εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ γαλήνῃ αὐτῶν ἡρεμον καὶ ἡσυχίον βίον διαγάμεν». Καὶ ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου ὡσαύτως εὐχεται περὶ αὐτῶν : «Χάρισαι αὐτοῖς βαθεῖαν καὶ ἀναφαίρετον εἰρήνην». Διότι τὸ ἰδεῶδες τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῆς εἰρήνης. Ἄλλ' ὅταν ἡ εἰρήνη αὕτη διαταράσσεται ἀπὸ «τὰ βάρβαρα ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα», ὅπως λέγεται ἐν τῇ θ. Λειτουργίᾳ τοῦ Μ. Βασιλείου, ἡ Ἐκκλησία, πρὸς ἀποκατάστασιν πάλιν τῆς εἰρήνης διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπειλουμένου δικαίου τῆς ἐλευθερίας τοῦ πολεμουμένου λαοῦ, οφείλει νὰ εὐχηθῆ, ὅπως καὶ εὐχεται, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὑπὲρ τῶν καιῶν του ἀγωνιζομένου λαοῦ Βασιλέων : «Ἐπισκίασον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου ἐνίσχυσον αὐτῶν τὸν βραχίονα ὕψωσον αὐτῶν τὴν δεξιάν' κράτυνον αὐτῶν τὴν βασιλείαν ὑπόταξον αὐτοῖς πάντα τὰ βάρβαρα ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα». Αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει, καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο λέγεται, καὶ ἡ ἐν τῇ Μ. Συναπτῇ αἰτήσις «ὑπὲρ τοῦ συμπολημίου καὶ ὑποτάξαι...». Τοῦτο δὲ εἶναι τόσῳ μᾶλλον δικαίον καὶ ὀρθόν, ὅσον εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δὲν εὐρέθη ποτὲ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σκεφθῆ, ἂν ἔπρεπε νὰ δεηθῆ ὑπὲρ τῆς νίκης τῶν ἑλληνικῶν ὀπλων, τὰ ὅποια πάντοτε διὰ τὴν ἄμυναν τῶν ἀπειληθέντων βωμῶν καὶ ἐστιῶν τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἐχρησιμοποίηθησαν καὶ οὐδέποτε εἰς ἀγῶνας ἐπιθετικοὺς πρὸς ὑποδοῦλῶσιν ξένων λαῶν.

2. Περὶ τοῦ «ἀριθμοῦ» τοῦ «θηρίου» τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τοῦ δι' αὐτοῦ ὑπονοουμένου «ἀνθρώπου» πολλὰ καὶ διάφορα ὑπὸ πολλῶν ἔχουν υποτεθῆ κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καὶ ἀπὸ ἄλλους μὲν ἐφηρμόσθη τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον διὰ τὴν ἀποκρυπτογράφησιν τοῦ ἀριθμοῦ, ἀπὸ ἄλλους ἐχρησιμο-

«Ἀγάπη σχίσμα οὐκ ἔχει· ἀγάπη οὐ στασιάζει».
(Κλήμης Ρώμης)

ποιήθη τὸ ἐβραϊκόν, καὶ ἀπὸ ἄλλους τὸ λατινικόν. Ἐνίοτε δὲ ἐδόθησαν καὶ ἐρμηνεῖται, σύμφωνα πρὸς τὰς προσωπικὰς ἢ ἐθνικὰς ἰδέας τῶν ἐρμηνευτῶν, ὡς συνέθη παρ' ἡμῖν καὶ μετ' ὁν Ἀπόστολον Μακράνην.

Διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος προσθέτομεν, ὅτι ἐρρίφθη πρό τινος καὶ ἡ γνώμη, ὅτι εἶναι πιθανὸν νὰ πρόκειται περὶ τοῦ ὀνόματος διαδοχῆτος τινὸς παρὰ τοῖς Μικρασιάταις, πρὸς οὓς ἐγράφη ἡ Ἀποκάλυψις, διώκτου τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο μὲν γνωστὸν εἰς ἐκείνους καί, μὴ δυνάμενον διὰ λόγους προνοίας νὰ γραφῆ, ἤδύνατο εὐχερῶς ὑπ' αὐτῶν νὰ γίνῃ ἀντιληπτόν, δὲν διεσώθη ὁμως τοῦτο μέχρις ἡμῶν, ὅπως ἀσφαλῶς δὲν διεσώθησαν τὰ ὀνόματα καὶ ἄλλων κακίστων μὲν, ἀσημάντων ὁμως ἄλλως, ἀξιωματικῶν τῆς ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, διωξάντων ἀπηνῶς εἰς διάφορα μέρη τῆς Αὐτοκρατορίας τοὺς χριστιανούς. Τὸ ἴδιον θὰ εἶναι δυνατόν νὰ συμβῆ καὶ μετ' ἐπίστους ὄσους σκληροῦς διώκτας τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς ἃ μέρη οὗτος διώκεται καὶ σήμερον ἔτι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα εἶναι μὲν γνωστὰ εἰς τοὺς πάσχοντας συγχρόνους συμπολίτας των, θὰ εἶναι ὁμως ἀγνωστα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, διότι δὲν συντρέχουν ἄλλοι λόγοι, διὰ νὰ διατηρηθοῦν ταῦτα ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ, ἐν τοῖς, πολλὰκις ἐπανελήφθησαν καὶ θὰ ἐπαναληφθοῦν ἀκόμη οἱ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοί.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Π. Μπρατσιώτης ἐν τῇ βιβλίῳ του «Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου» (ἐν Ἀθήναις, 1949), ἀναφέρων τινὰς τῶν κατὰ καιροῦς δοθεισῶν ἐρμηνειῶν, παρατηρεῖ ὅτι καμμία ἐξ αὐτῶν «δὲν φαίνεται ἐπαρκῶς πειστικῆ, καὶ καταλλήγη ὡς ἐξῆς: «Νομίζομεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ πρόσωπον θὰ εἶναι ὁ Ἀντίχριστος, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ ἄνομος, ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ὁποίου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος ἐλληνικοῦ ἀριθμοῦ, ἐπαφίεται εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν μέλλει οὗτος νὰ ἐμφανισθῆ προσωπικῶς». Καὶ ἐπικαλεῖται τὸν Εἰρηναῖον λέγοντα, ὅτι «ἀσφαλέστερον καὶ ἀκινδύνωτερον τὸ περιμένειν τὴν ἐκδοσιν τῆς προφητείας ἢ τὸ καταστοχάζεσθαι καὶ ἀπομαντεύεσθαι ὀνόματα τυχόντα, πολλῶν ὀνομάτων ἐρεθίζηται δυναμένων ἐχόντων τὸν προσημασμένον ἀριθμόν», καὶ τὸν Ἀνδρέαν Καισαρείας λέγοντα ἐπίσης, ὅτι τὸ ζητούμενον ὄνομα «ὁ χρόνος καὶ ἡ πεῖρα ἀποκαλύψαι τοῖς νήφουσιν. Εἰ γὰρ ἔδει σαφῶς γνωσθῆναι τὸ τοιοῦτον ὄνομα, ὁ τεθεαμένος ἂν αὐτὸ ἀπεκάλυπεν. Ἀλλ' οὐκ ἠδύνασαν ἡ θεία χάρις ἐν θεῖᾳ βιβλίῳ τὸ τοῦ λυμεῶνος ὄνομα γραφῆναι» (σελ. 218-9).

3. Οἱ περὶ ὧν πρόκειται βαθυστόχαστοι καὶ διδακτικώτατοι λόγοι τοῦ Κυρίου, ἔχουν ὑπ' ὅψιν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀροτριῶντος γεωργοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὑποχρεωμένος, ὅταν θέσῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἄροτρον, νὰ βλέπῃ πάντοτε ἔμπρός, διότι, ἂν βλέπῃ πρὸς τὰ ὀπίσω, δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἐκτελέσῃ καθῶς πρέπει τὸ ἔργον του. Ἔτσι καὶ ὁποῖος θέλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ —λέγει ὁ Κύριος μετ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα— εἶναι ὑποχρεωμένος πάντοτε νὰ βλέπῃ πρὸς τὰ ἔμπρός, μετ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς του καὶ μετ' ἅπασαν ἐπιμέλειαν καὶ προσοχὴν ἀσχολούμενος εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, διότι ἂν βλέπῃ καὶ ὀπίσω καὶ ἀσχολεῖται, δηλαδὴ, μετ' ὅ,τι τὸν ἀπησχόλει πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του. Ἀνάλογον ἔχομεν εἰς τὴν Π. Διαθήκην τὴν πρὸς τὸν Δάτ, φεύγοντα τὴν ὀργὴν τῶν Σοδόμων, ἐντολὴν

«Ἀγάπη πάντα ποιεῖ ἐν ὁμοιοῖα»

(Κλήμης Ρώμης)

τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ : «Μὴ περιβλέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, μηδὲ στήσῃ ἐν τῇ περιχώρῃ, εἰς τὸ ὄρος σῶζου, μήποτε συμπαραληφθῆς» (Γενέσ. 19, 17). Τὴν ἐντολὴν ταύτην μὴ τηρήσασα, ἡ σύζυγος τοῦ Λώτ, «ἐπέβλεψεν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐγένετο στήλη ἁλατος» (Αὐτοθ. 26). Πολὺ περισσότερο, βεβαίως, ἰσχύει τοῦτο, προκειμένου περὶ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι προτίθενται καὶ εὐθύνην ν' ἀναλάβουν ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὸ ἔργον τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ τινος ἀφορμῆς, ὡς μᾶς πληροφορεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς (Λουκ. 9, 57—61), εἶπεν ὁ Κύριος τοῦς ἀνωτέρω λόγους. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε χαρακτηριστικώτατα περὶ ἑαυτοῦ : «Ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθάνομενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιπ. 3, 13—14). Καὶ περαιτέρω συνιστᾷ : «Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν» (Αὐτοθ. 15). Τὰ αὐτὰ καὶ ἡ πρὸς Ἑβραίους : «Ὅγον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἑβρ. 12, 1—2). Καὶ ταῦτα, λέγει, «ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι» (Αὐτοθ. 3).

E. Γ. Μ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ.—Πρέπει ἴσως νὰ ὑπομηροθῆ, ὅτι, ὅταν ἐξ ὑποχρεώσεως πρὸς πληρῆ ἐνημέρωσιν ἐνὸς θέματος, παρατίθενται καὶ αἱ γνώμαι διαφόρων συγγραφέων, δὲν σημαίνει τοῦτο, ὅτι ὁ γράφων, οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος, ἀποδέχεται αὐτὰς τὰς γνώμας, ἐφ' ὅσον δὲν δηλοῖ ὁ ἴδιος τοῦτο. Ὅταν μάλιστα δίδῃ καὶ τὴν ἰδικήν του γνώμην, εἶναι ἄσφαλτον πλέον διὰ κάθε καλῆς πίστεως ἀνθρώπων τὸ τί ὁ γράφων φρονεῖ.

Ἡ ἀπόκριψις τῶν ἀντιθέτων γνώμων καὶ ἀντιπιστημονικὴ εἶναι καὶ σκάνδαλον δύναται νὰ προκαλέσῃ εἰς βάρος τῆς ἀληθείας ἀπὸ μέρους ἐκείνων, ποὺ γνωρίζουν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι γνώμαι καὶ θὰ ὑποθέσουν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, τάχα, τὰς φοβεῖται. Ἐν ᾧ ἡ ἀλήθεια τίποτε δὲν ἔχει ποτὲ νὰ φοβηθῆ.

Τὸ Ἀ΄ Περιφερειακὸν Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος ἐν Μακροχώμῃ (27—28 Ἀύγ. 1953) μετὸν Πρόεδρον αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτην κ. Ἀμβρόσιον, ἐν τῷ μέσῳ.

ΓΝΩΜΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Αί συγχωρητικαί εύχαι

Ἰωάννινα τῆ 19ῃ Αὐγούστου 1953

Κύριε Διευθυντά,

Ἐπειδὴ ἐπανελημμένως ἐγένετο λόγος εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 9, 10 καὶ 11—12 φύλλα τοῦ «Ἐφημερίου», συνεπεία ὑποβληθεῖσων ἐρωτήσεων, περὶ τῶν ἐπικηδεῖων συγχωρητικῶν εὐχῶν, ἐπιτραπέτω μοι νὰ προσθέσω τὰ ἑξῆς :

Τὸ Τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὸ κεφάλαιον «Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς κοιμηθέντας» ρητῶς οὐρίζει τὰ ἑξῆς:... «Ὁ Διάκονος. Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός· καὶ ὁ Ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει τὰς δύο συγχωρητικὰς εὐχὰς· εἰς τὸ τέλος, Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός...».

Ὅθεν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω τυπικὴν διάταξιν, οὔτε τὴν πρώτην οὔτε τὴν δευτέραν ἐκ τῶν ἐπικηδεῖων συγχωρητικῶν εὐχῶν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἄλλος τις πλὴν τοῦ Ἀρχιερέως.

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Βενετόπουλος

Ἱεροκλήρῃς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων

★

Ὁ Ἱερεὺς ὡς Ἐξομολόγος

Κύριε Διευθυντά,

Παρακαλῶ εὐσεβάστως, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀπασχολήσω δι' ὀλίγων ἐπάνω εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνωνυμογράφου Αἰδ. Π.Π.Π. τεθέντα ἐρωτήματα καὶ παράπονα διὰ τὴν γενίκευσιν τῆς «πνευματικῆς πατρότητος».

Ὅταν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους τὰς διαφόρους ἐντολάς πρὸς συνέχισιν τοῦ σωτηριώδους ἔργου Του, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ «δεσμῆν καὶ λύειν» τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων.

Μετὰ τοὺς Ἀποστόλους, βεβαίως, ἐκεῖνος ποὺ ἔχει τὴν ἐντολὴν τοῦ «δεσμῆν καὶ λύειν» τὰς ἁμαρτίας, εἶναι ὁ εἰς τὸ ἀνάτατον ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης εὐρισκόμενος Ἐπίσκοπος, ὡς κληρονόμος αὐτῶν. Ἀνέθεσεν δὲ ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία τὸ ἔργον τῆς ἐξομολογήσεως εἰς τὸν Ἐπίσκοπον μόνον, «... αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ πεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου...» (Κανὸν λθ'). καὶ διότι, οὗτος προαχθεὶς κατόπιν σκληρᾶς δοκιμασίας εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης, εἶχε καὶ τὴν ἀρμόζουσαν ἰκανότητα πρὸς σωτηριᾶν ψυχῶν. Ἡ ἐξομολόγησις, ὡς γνωστόν, εἶναι ὀλόκληρος ἐπιστήμη, καὶ ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ ἐν τῇ ἐκτελέσει αὐτῆς. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέγει ἐν προκειμένῳ: «εἰ ἡ τῶν σωμάτων ἰατρικὴ τοσαύτης δεῖται ἐπιμελείας, πολλῶ μᾶλλον ἢ τῆς ψυχῆς, ἐπειδὴ καὶ μείζων ψυχὴ σωμάτων». Πολλὰ, πάρα πολλὰ πράγματα πρέπει νὰ γνωρίζῃ

«Δίχα ἀγάπης οὐδὲν εὐάρεστόν ἐστιν τῷ Θεῷ».

(Κλήμης Ρώμης)

ὁ ἰατρός τῶν σωμάτων διὰ νὰ θεραπεύσῃ τοὺς ἀσθενεῖς. Πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ πνευματικός-ἐξομολόγος, ὡς ἰατρός τῶν ψυχῶν, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ καὶ νὰ προλάβῃ τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, δηλαδὴ νὰ προλάβῃ τὸν ψυχικὸν θάνατον τῶν χριστιανῶν.

Τὸ δικαίωμα τοῦ «δεσμῆν καὶ λύειν» μετὰ τὴν ἐξάλωσιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἤρχισε νὰ δίδεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ εἰς τοὺς Πρεσβυτέρους διὰ τοῦ «Ἐνταλτηρίου Γράμματος» καὶ ἐκλέγεται πρὸς τοῦτο ὁ ἔχων διὰ τὸ ὑψηλὸν ὑπόουργημα τῆς «πνευματικῆς πατρότητος» τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα.

Βεβαίως κάθε Πρεσβύτερος πρέπει νὰ ἔχῃ ὡς ἰδανικόν του τὸ νὰ σώζῃ τὸν ἀδελφόν του καὶ ἔχει ἱερὰν ὑποχρέωσιν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ὄρα καὶ μὲ κάθε καλὸν τρόπον νὰ ζητῇ καὶ νὰ φέρῃ στὴ μάνδρα τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον, ὅποτε σύμψας τὸ οὐράνιος κόσμος εὐφραίνεται καὶ «χαρὰ ἐν οὐρανοῖς γίνεται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». Νὰ φέρῃ κοντὰ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ σώσῃ τὸν ἁμαρτωλόν, κηρύττοντας τακτικῶς τὸν θεῖον λόγον, ἐρμηνεύοντας πιστὰ τὰ θεῖα λόγια τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν συμμετέτην αὐτοῦ καὶ ἐκτελώντας εὐσεβῶς τὰ θεῖα μυστήρια, διὰ τῶν ὁποίων καὶ ἀγιάζονται οἱ πιστοί. Τὸ ἔργον ὁμοῦ τοῦ Πρεσβυτέρου ἐξομολόγου, ὁ ἱερός Χρυσόστομος, θεωρεῖ ἀνώτερον τοῦ Πρεσβυτέρου εὐαγγελιστοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ ἄς μὴ ξεχνοῦμε, ὅτι ἡ σωτηρία ἢ ἡ ἀπώλεια τῶν ψυχῶν εἶναι ἐμπιστευμένη στὰ χέρια τοῦ πνευματικοῦ, ἀφ' ὅτου ἐνώπιόν του θὰ παρουσιασθοῦν οἱ ἐξομολογούμενοι, ὅπως ἀκριβῶς πολλὰκις ἡ θεραπεία τοῦ ἀσθενοῦς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ κακὴν διάγνωσιν τοῦ θεράποντος ἰατροῦ τῶν σωμάτων.

Ἀλήθεια ἀναμφισβήτητος εἶναι, ὅτι θεραπεία πνευματικὴ γίνεται ἐπιτυχῆς ἀπὸ τὸν πνευματικόν τὸν «ἀνεπίληπτον καὶ ἀνέγκλητον», τὸν μὴ ἔχοντα τὴν «δοκόν». Διότι ἦθος καὶ τρόπος πνευματικοῦ πατρὸς γίνονται ζωντανὴ διδασκαλία εἰς τοὺς χριστιανούς, γι' αὐτὸ καὶ πρέπει τὰ πάντα εἰς αὐτὸν νὰ εἶναι σοβαρά, σεμνά, ἐνάρετα καὶ ἡ διαγωγή αὐτοῦ καὶ ἡ ὁμιλία νὰ ἐμπνέουν τὸ σέβας. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὁμιλῶν διὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ πνευματικοῦ λέγει: «τύπος πιστῶν... ὡσπερ εἰκὼν προκειμένος, ὡσπερ νόμος ἐμπυχος, ὡσπερ κανὼν καὶ ὄρος τῆς εὐζωίας τοῦ κατὰ Χριστὸν ζῆν».

Βαρὺ ὄθεν τὸ ὑπόουργημα τοῦ ἐξομολογεῖν καὶ ἡ εὐθύνη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολὺ μεγάλη. Συνεπῶς, νομίζω, δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν γενίκευσιν τῆς πνευματικῆς πατρότητος ἅπαντες οἱ Πρεσβύτεροι, ἀλλὰ μᾶλλον, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἀδυνάτους, ἀφίνοντας τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοὺς δυνατοὺς καὶ ἰσχυροὺς διὰ τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ἀφοῦ αὐτός «...ἔστιν ὁ πεπιτευμένους τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου», καὶ εἰς τὸν ὁποῖον Ἐπίσκοπον ὀφείλομεν τόσον ἡμεῖς οἱ Πρεσβύτεροι ὅσον καὶ πάντες οἱ πιστοί, ἀγάπην, σεβασμόν, ἀλλὰ καὶ πειθαρχίαν, σύμφωνα μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λεγόμενα.

Καλὸν θὰ ἦτο ὁμοῦ νὰ καταβληθῇ προσπάθεια, ὅπως, τόσον οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξομολογεῖν Πρεσβύτεροι, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ποὺ πρόκειται νὰ ἀναλάβωσι τὸ ὑπόουργημα αὐτό, νὰ μετεκπαιδεύωνται εἰς

«... ἵνα τί διαλύομεν καὶ διασπῶμεν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ, καὶ στασιάζομεν πρὸς τὸ σῶμα τὸ ὕιον;...»
(Κλήμης Ρώμης)

ειδικὰ Φρονιστήρια, ὅπου νὰ καταρτίζονται καλῶς οἱ πνευματικοὶ - ἐξομολόγοι.

Πολὺ ὠφελοῦν ἐκεῖνον ποὺ μετὰ προσοχῆς ἀναγινώσκει τὰ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» γραφόμενα περὶ ἱερῶς Ἐξομολογήσεως ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. κ. Τιμοθέου Χαλόφτη, τὰ ὅποια καλὸν θὰ ἦτο νὰ τυπωθοῦν εἰς εἰδικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν ἐξομολόγων, τῶν μὲ τὴν μικρὰν μόρφωσιν τοιοῦτων, ὡς εἶναι ὁ ὑποφαινόμενος.

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης
Ἀριστείδης Ἀναγνωστόπουλος Ἱερεὺς
Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπος Λαύκου (Βόλου)

★

Μορφωμένος Κληρὸς

Εἶναι ἀνάγκη νὰ διορισθοῦν θεολόγοι Ἱερεῖς καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, ἐντὸς μιᾶς δετίας ἢ δετίας—μὲ ζῆλον καὶ μὲ κλησιν, οὐχὶ ὡς ἐπάγγελμα.

Σύμπτυξις τριῶν Ἑνοριῶν εἰς μίαν· νὰ ἱεουργῇ μίαν Κυριακὴν εἰς ἐκάστην Ἑνορίαν, τὰς δὲ Μ. Ἑορτὰς κατ' ἔτος εἰς ἐκάστην. Διότι σήμερον μὲ ἡμᾶς, τοὺς μὴ Θεολόγους ὁ κόσμος δὲν προσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν διότι οἱ Ἱερεῖς εἰμεθα τοῦ Δημοτικοῦ καὶ μὴ γνωρίζοντες καλὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἐν ᾧ ἐν γένει τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἶναι οἱ περισσότεροι τοῦ Γυμνασίου (δηλ. σὰν νὰ παρουσιάσωμε στὴν τροχαία κίνησιν τῶν Ἀθηνῶν τοὺς ἀραμπάδες τοῦ 1700· μὰ ὁ κόσμος θέλει κούρσας ἢ νὰ σερβίρωμε στὰ ξύλινα πιάτα μὲ τὰ ξύλινα κουτάλια καὶ σακαμνιά κούτσουρα, οὔτε καὶ τὸν κριθινὸν ἄρτον καὶ τὸν μέλανα ζυμὸν τῆς Σπάρτης· σήμερον εἶναι ἄλλη ἐποχὴ) πιάνει πουλάει στὸν ἀέρα, ποὺ λέει ὁ λόγος.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἔχει σαρκικὰς τροφὰς ἀ' τάξεως καὶ καθαριότητος, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη πνευματικὴν τροφήν σὲ σκουριασμένα καὶ πανάρχαια ἀγγεῖα, οὔτε καὶ ἡ τροφή νὰ εἶναι σκουριασμένη. Πῶς θὰ ἀπαγγεῖλη ὁ μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ, καὶ κατὰ πρώτην φοράν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐν γένει, τὰς εὐχὰς κλπ. ἀκολουθίαν, ὅταν τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἶναι ὁ Καθηγητὴς, [ὅπου εἶναι Γυμνάσιον], ὁ Ἱατροὺς, ὁ Δημοδιδάσκαλος, Ἀξιωματικοὶ κλπ., ὅπως συμβαίνει εἰς πολλὰς κωμοπόλεις;

Οἱ ἄνω τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς γ' καὶ δ' κατηγορίας νὰ λάβουν ὑποχρεωτικῶς σύνταξιν κανονικὴν, μὲ τυχὸν αὐξήσιν τιμαριθμοῦ.

Ὅμοίως νὰ ἐξετασθῶσι ὑπὸ ἐπιτροπῆς οἱ ὑπόλοιποι ὄλων τῶν κατηγοριῶν καὶ οἱ μὴ κριθέντες ἱκανοὶ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς νὰ διαχθῶσι καὶ οὗτοι εἰς σύνταξιν κανονικὴν, μὲ τὴν διαφορὰν μέγρι τοῦ 60οῦ ἔτους θὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἱερατεῦσιν εἰς Ἑνορίας μὴ ἐχούσας Θεολόγον Ἐφημέριον, τῇ αἰτήσῃ τῶν λαϊκῶν - χριστιανῶν.

Κάμετε μίαν δοκιμὴν νὰ λειτουργήσῃ ἕνας Θεολόγος σὲ ἓνα χωριό, ποὺ δὲν ἐκκλησιάζονται σήμερον 20 % . Θὰ προσέλθουν ὄλοι.

«...Ὡστε ἐπιλαθεῖσθαι ἡμᾶς ὅτι μέλη ἐσμὲν ἀλλήλων;».

(Κλήμης Ρώμης)

Τέλος, ἂν μπορούσαμε νὰ ἔχωμε Θεολόγους, θὰ ἦτο καλόν; Νὰ λοιπόν κάμετε.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ταπεινὴ μας γνώμη.

Τὸ καλόν εἶναι καλόν.

ΝΙΚΩΝ Ἱερεὺς
(Δ' κατηγορίας)

*

Πνευματικὴ τροφὴ ποὺ ἔλειπεν

Ἀγαπητὴ ἀδελφὲ ἐν Χριστῷ, πᾶτερ Ἐμμανουήλ.

Ἐν Κυρίῳ χαῖρε.

Μετὰ παρέλευσιν δέκα ἐπτὰ μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ περιοδικοῦ <Ἐφημέριος>, ἦλθεν εἰς τὴν ἰδικήν μου σκέψιν (ἂν καὶ ἀργά) νὰ ἐκθέσω ἐν ὀλίγοις τὰς ἀπόψεις μου, σχετικῶς μὲ τὸ ἀπαραίτητον αὐτὸ φάρμακον ἢ τροφήν, τὸ ὁποῖον ἐθεωρήθη τόσον ἐπιβεβλημένον, ὅσον ἡ τροφὴ διὰ τὸν ὑγιῆ καὶ τὸ φάρμακον διὰ τὸν ἀσθενῆ.

Εἶναι γεγονός τὸ ὁποῖον πιστεύω, ὅτι αἱ διάφοροι ἀντίξοοι περιστάσεις δὲν ἐπέτρεψαν τὴν πολύτιμον ταύτην ἐργασίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ εἶχον ἀναλάβει ἢ ὀργανώσῃς ἀπλαῖ, ἢ καὶ ἰδιωτικὰ πρόσωπα νὰ ἀναπληρώσουν τὸ κενὸν τοῦτο. Τώρα ὅμως ὅταν ἤρχισεν νὰ πνέῃ ὁ ἄνεμος τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τῆς πνευματικότητος, ἡ Ἐκκλησία, γνωρίζουσα τὴν ἀνάγκην τῆς διαφωτίσεως τοῦ Κλήρου της, ἤρχισεν νὰ πυκνώῃ τὴν πνευματικὴν τῆς ἐργασίαν, μὲ τὴν Ἱδρυσιν Φροντιστηρίων πρὸς καταρτισμὸν Κλήρου τοιοῦτου, ὅστις νὰ δύναται πλέον νὰ ὀδηγῆ τὸ πλήρωμά της εἰς νομάς σωτηρίους.

Χωρὶς οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν, τὰ Φροντιστήριά μας καὶ τῶν δύο τύπων κάμνουν ἐμπεριστατωμένην ἐργασίαν, μὲ τὴν ὁποίαν δύναται νὰ εἴπῃ τις, ὅτι διὰ μὲν τοὺς ἀποφοίτους τούτων, τὰ περιοδικὰ μας, μετὰ ξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν <Ἐφημέριος> ἔρχονται, ἅλλοῦ μὲν νὰ συμπληρώσουν κενά, ἅλλοῦ δὲ νὰ θίξουν καὶ ζητήματα, ἅτινα δὲν ἐθίγησαν ἴσως ἐκεῖ, ἢ ἐκεῖ ἐθίγησαν ἀροσθητῶς. Κατ' ἔξοχὴν δὲ τὸ περιοδικόν μας τοῦτο ἄπτεται ὄλων τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὸν ἱερέα, στηριζόμενον πάντοτε κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου εἰς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην, μὲ σκοπὸν ἐδῶ μὲν νὰ στηρίξῃ, ἐκεῖ νὰ ἐνισχύσῃ, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς, ὅτινες, λόγῳ τῶν προαναφερθεισῶν περιστάσεων, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ λάβουν παρ' οὐδενὸς σχεδὸν γινῶσιν τοῦ τί ἐκλήθησαν νὰ ὑπηρετήσουν, νὰ τοὺς διαφωτίσῃ.

Μὲ μεγάλην μου χαρὰν ἀναμένω τὴν λῆξιν τοῦ δεκαπενθημέρου, νὰ φθάσῃ τὸ νέον φύλλον, τὸ ὁποῖον θὰ μοῦ προσφέρῃ κάτι τὸ ὠφέλιμον. Βλέπω δὲ νὰ θίγονται ἐν αὐτῷ σχεδὸν ὅλα τὰ μαθήματα τῆς θεολογικῆς μας ἐπιστήμης ἀπλοποιημένα ὡς τροφὴ μεμασημένη. Καὶ τί θέλει κανεὶς καὶ δὲν εὐρίσκει ἐκεῖ Δογματικὴν, Συμβολικὴν, Τελετουργικὴν, Λειτουργικὴν, Ἐρημηνευτικὰ, καὶ τόσα ἄλλα, ἰδίως δὲ Ποιμαντικὴν καὶ ἐκεῖνα τὰ ἐξαισία, ἂν καὶ σύντομα κηρύγματα, ἅτινα ἔχουν μεγάλας ἐν-

«... Τσοσούτῳ γὰρ μᾶλλον ταπεινοφρονεῖν ὀφείλει, ὅσῳ δοκεῖ μᾶλλον μείζων εἶναι, καὶ ζητεῖν τὸ κοινωφελὲς πᾶσιν καὶ μὴ τὸ ἑαυτοῦ».

(Κλήμης Ρώμης)

νοίας καὶ τὰ ὅποια κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἂν ὁ λαμβάνων ταῦτα δὲν ὀμιλῇ, καλὸν θὰ ἦτο νὰ τὰ ἀνεγίνωσκε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Πολὺ ὀρθῶς ἐδόθη ὁ τίτλος οὗτος εἰς τὸ περιοδικόν, δεδομένου ὅτι ἀντιπροσωπεύει πράγματι τὸν Ἐφημέριον Ἱερέα ἄρκει οὗτος νὰ προσεταιρισθῇ τὸ περιεχόμενον του καὶ νὰ τὸ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν. Εἶναι πράγματι πολὺτιμος θησαυρὸς διὰ τὸν ἱερέα. Ἡ ἔκδοσις του θὰ ἀποτελέσῃ σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς διαφωτιστικὸν ὄργανον. Εἶναι ὁ φάρος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον οἱ Ἱερεῖς μας λαμβάνουν φῶς, διὰ νὰ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Εἶναι ὁ κανὼν, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ ἱερεὺς ἐφημέριος κανονίζει τὴν ἱερατικὴν ζωὴν.

Ἀξίζει λοιπὸν κάθε ἔπαινος καὶ τιμὴ εἰς τοὺς γράφοντας εἰς αὐτό, οἵτινες φωτίζονται ἀπὸ τὸ ἀκένωτον φῶς τοῦ Εὐαγγελίου Ἐκείνου, Ὅστις εἶπε: «Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς». Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν λαβόντα τοιαύτην πρωτοβουλίαν, ἔτι περισσότερον, διότι ἀνέλαβε νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δημοσιότητα ἓνα βαρῦτιμον τοιοῦτον ἔργον.

Ὁ Θεός, ὅστις εἶναι ἡ ἀκένωτος πηγὴ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως, ἃς φωτίζῃ, ἃς καθοδηγῇ, ἃς ἐνισχύῃ, καὶ ἃς εὐλογῇ τὰς τοιαύτας ἐργασίας, καθὼς καὶ τὴν παροῦσαν. Ἄς δίδῃ δύναμιν καὶ σοφίαν εἰς τοὺς ἀκαμάτους ἐργάτας του, ἵνα οὗτοι οὕτως ἐνδυναμούμενοι, γίνωσι ὁδηγοὶ τῶν πολλῶν διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἄς τρέφῃ αὐτοὺς μὲ τὴν πνευματικὴν τροφὴν τοῦ Εὐαγγελίου Του, ὥστε οὗτοι δι' αὐτῆς νὰ τρέφουν τὸ χριστιανικὸν πληρομα τῆς Ἐκκλησίας, μέχρις οὗ καταστήσωμε οἱ πάντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας.

Ἐν Ἀχαϊκῷ
τῆ 4 - 6 - 1953

Διατελῶ μὲ ἀγάπην Χριστοῦ πάντοτε
ὁ ἀδελφὸς ἐν Κυρίῳ

Παναγιώτης Ράθωσης Ἱερεὺς

★

Ἀχώριστος σύμβουλος

Ἅγιος Λουκᾶς Ἀλιβερίου 4-8-53

Ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ!

Σὰς ἀσπάζομαι ἐν Κυρίῳ.

Εἰς τὸν «Ἐφημέριον» τῆς 15ης Ἰουλίου ἐ. ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 11—12 φύλλον ἐδιάβασα τὴν ἀπάντησιν εἰς δευτέραν ἐπιστολήν μου, μὲ τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἡ προηγουμένη δὲν ἐλήφθη εἰς τὰ γραφεῖά σας...

Εἰς ἐκείνην ἐξέφραξα τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου, ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην μου διὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ὕλην τοῦ Περιδικοῦ μας, τὸ ὁποῖον εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κατέστη πολὺτιμος σύμβουλος καὶ καθοδηγητὴς τοῦ Κλήρου τῆς ὑπαίθρου.

«Ὁ ἔχων ἀγάπην ἐν Χριστῷ τηρησάτω τὰ τοῦ Χριστοῦ παραγγέλματα».
(Κλήμης Ρώμης)

Ἦτο ἀπαραίτητον καὶ εἰς τὴν κατάλληλον ἐποχὴν...

Καὶ αὐτὸ ἐπετεύχθη, ἐκ μέρους τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἐφημερίου», τοῦ πνευματικοῦ μέσου ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ Γ. Ε. Σ. τῆς ἐπίσημου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου. Ὁ φάρος οὗτος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, διὰ τοῦ περιεχομένου του, φωτίζει τὰ σκότη τῆς ἀγνοίας καὶ ὀδηγεῖ ἕκαστον πρὸς τὸ λιμάνι τῆς γνώσεως καὶ ἀληθείας. Εἶναι πνευματικὸς παράδεισος, πού ἕκαστος ἐξ ἡμῶν περπατώντας εἰς τὰς σελίδας του ὁσφραίνεται τὸ διδακτικὸν ἄρωμα τῶν ἀνθέων τῆς ὕλης του. Εἶναι ὁ πολύτιμος ὀδηγὸς μας εἰς τὴν ἀσκησὴν τῶν ποικίλων καὶ πολυπλόκων καθηκόντων εἰς πᾶσαν θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν κίνησιν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐνορίας.

Πλουσία ὕλη, γλῶσσα ἀπλὴ καὶ καταληπτὴ ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν του. Κατέστη ἀχώριστος σύμβουλος εἰς πᾶσαν ἀπορίαν, ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματος τῆς Ἱερουσάλιμ.

Θεοῦ συγχαρητήρια ὁφείλονται ἐκ μέρους ἡμῶν, δι' ὅλους ἐκείνους πού ἔσχον τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ ἐμφάνισίν του. Ὡς ταπεινὸς ἐργάτης ἐν τῇ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου εὐχομαι εἰς ὅλους ὑγείαν καὶ μακροήμερον πρὸς συνέχισιν καὶ βελτίωσιν τοῦ ἀναληφθέντος θεαρέστου τούτου ἔργου.

Τελευτῶν, σὰς παρακαλῶ, νὰ μοῦ ἀποστείλετε μερικὰ φυλλάδια πρὸς διανομὴν εἰς τὸν κύκλον μου καὶ εἰς τοὺς πέριξ ἀγαπητοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ συμπρεσβυτέρους.

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ἐκτιμῆσεως
Ὁ Ἐφημέριος Ἀγ. Λουκᾶ Ἀλιβερίου
(Ἐπογραφή δυσανάγνωστος)

*

Περὶ τοῦ χαιρετισμοῦ τῶν Κληρικῶν

Ἐν Βελβενδῷ τῇ 28-8-1953

Αἰδεσιμώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Ἐφημεριῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἔτη καὶ εὐρισκόμενος εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου μου, ἐδοκίμασα ἀνακούφισιν καὶ ἐδόξασα τὸν Πανάγαθον, ὅταν εἶδον τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Ἐφημερίου», ὁ ὁποῖος θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ καθοδήγησιν τῶν ἐφημεριῶν.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 11-12 φύλλον τοῦ «Ἐφημερίου» ἀνέγνωσα τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ συμπεριφορὰ μας» ἄρθρον τοῦ Παρατηρητοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ χαιρετισμοῦ μεταξὺ τῶν καθ' ὅδον συναντωμένων κληρικῶν, περὶ οὗ καὶ εἰς προηγούμενον φύλλον ἐγράψατε συνιστῶντες τὰ δέοντα.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἔρχομαι καὶ ὁ ὑποφαινόμενος νὰ γνωρίσω ὑμῖν τὰ ἐξῆς:

Πρὸ τεσσάρων μηνῶν εὐρέθην εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ μετὰ λύτης μου διεπίστωσα ὅσα ἐγράψατε καὶ γράφετε περὶ τῆς ἀδιαφορίας καὶ περιφρονήσεως ἀπὸ μέρους πολλῶν κληρικῶν, καὶ δὴ καὶ νεαρῶν.....

«Τὸ βῆφος, εἰς ὃ ἀνάγει ἡ ἀγάπη, ἀνεκδιήγητόν ἐστιν».

(Κλήμης Ρώμης)

Είναι ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐφημέριοι, καὶ δὴ ἐπιστήμονες, δεικνύοντες ὄντως ἀδελφικὴν ἀλληλεγγύην καὶ καλὴν συμπεριφορὰν, καθ' ὅσον κατὰ τὸ διάστημα τῆς αὐτόθι διαμονῆς μου συνήντησα καὶ ἐφημερίους, τοὺς ὁποίους δὲν ὀνομάζω, ἵνα μὴ προσκρούσω εἰς τὴν μετριοφροσύνην αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐκάλεσαν ἵνα λάβω μέρος εἰς ἱεροπραξίας.

Ἐπὶ τούτοις, εὐχόμενος ὅπως ὁ Ἐφημέριος ἐξακολουθήσῃ προσφέρων τὰς πολυτίμους συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας εἰς τοὺς ἐφημερίους, διατελῶ μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

Ἄρχιμ. ΧΑΡΙΣΙΟΣ ΑΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

★

Συνδεδεικὸς κρῖκος

Αἰδεσιμώτατε ἐν Χριστῷ ἀγαπητὲ ἀδελφέ,

Ἡ πρὸ πολλοῦ ἐκδοσις τοῦ ἀγαπητοῦ μας περιοδικοῦ «Ἐφημέριος» ἦτο ὄντως θεόπεμπτος, καὶ ὀφείλονται ἔπαινοι καὶ εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἐκδοσὶν του.

Ὁ «Ἐφημέριος» κατέστη ὁ ἱερός συνδεδεικὸς κρῖκος τοῦ ἱεροῦ Κλήρου Ἑλλάδος καὶ τοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὑπάρχοντος ὀρθοδόξου τοιούτου.

Διατελῶ

Μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀδελφικῶν ἀσπασμῶν

Οἶκον. ἸΩΑΝ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐφημέριος Ἄνω Σεχώρου Φιλιππῶν

8/9/1953

★

Ἐπὶ τὰ ἄτοπα

Ἐν Ἀπιδίτοις τῇ 9 Μαρτίου 1953

Αἰδεσιμώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ,

Χαῖρε ἐν Κυρίῳ.

Ἀπὸ τὴν ἐσχατιὰν τῆς Ἐπικρατείας ἐλάχιστος λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀναγνώστης τοῦ Περιοδικοῦ «Ὁ Ἐφημέριος», ἔρχεται μὲ τὴν σειρὰ του νὰ ἐκθέσῃ γνώμας καὶ ἀντιλήψεις του, ἀποκτηθεὶς ἐκ τῆς μακροχρονίου, 25ετούς, πείρας.

Κατὰ τὴν τέλειαν διαφόρων Μυστηρίων καὶ Ἀκολουθιῶν παρηκολούθησα ἀρκετοὺς κληρικοὺς μεγάλης καὶ μικρᾶς μορφώσεως καὶ ἐσχημάτισα τὴν γνώμην καὶ τὴν πεποίθησιν, ὅτι κάποτε ἀσεβοῦμεν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ἄλλοι ἐν γνώσει καὶ ἄλλοι ἐν ἀγνοίᾳ.

1) Διατί, ἀφοῦ γνωρίζομεν τί σημαίνει Ἁγία Τράπεζα, ἐπιτρέπομεν νὰ

«Ὁ λαϊκὸς ἄνθρωπος τοῖς λαϊκοῖς προσταγμασι δέδεται».

(Κλήμης Ρώμης)

τίθενται ἐπ' Ἀδῆς λιβάνια, κεριά, καλυμαῦχι, δίσκοι μὲ χρήματα, ἀκουμπώμεν τοὺς ἀγκῶνας νωχελῶς ;

2) Διατὶ πολλάκις ἐπιτρέπομεν εἰς λαϊκὰ πρόσωπα νὰ εἰσέρχονται καὶ νὰ ἐξέρχονται τοῦ ἱεροῦ Βήματος, χωρὶς κανένα ἀπολύτως λόγον ;

3) Ἱερεῖς, ὅστις χρησιμοποιεῖ Ἀντιμήριστον σκοληκὸβρωτον, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀποτύπωσιν ἱερῶν παραστάσεων ἔχον, ἀσεβεῖ ἢ ὄχι ;

4) Ἐπιτρέπεται ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Ἀντιμηρσίου νὰ εὐρίσκονται Μαργαταὶ περὶ τοῦ $\frac{1}{8}$ τοῦ Ἀγ. Ἄρτου ;

5, Ἐπιτρέπεται τὸ κάλυμμα τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου νὰ εἶναι μὲ μούχλες καὶ νὰ προκαλῆ ἀηδείαν ;

6) Ἐπιτρέπεται γενικῶς ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος νὰ εὐρίσκονται ἔλαιον, ἄνθρακες, καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα, τὰ ὅποτι ἠμποροῦν νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ἄλλο μέρος ;

Μά... πρὸς Θεοῦ !

Δὲν ἀντιλαμβάνομεθα, ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καὶ στιγμή, ὅπου ὁ καθ' εἰς ἐξ ἡμῶν θὰ κληθῆ νὰ ἀπολογηθῆ ἔμπρὸς στὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ καὶ δώσῃ ἀναφορὰν τῆς παρακατααθήκης, ἣν παρὰ τοῦ Σατῆρος Χριστοῦ ἔλαβεν ;

7) Ἐκλήθην εἰς κηδεῖαν προσώπου τινός· ἤμουν ὁ ἕσχατος τῶν προσκεκλημένων ἱερέων, συγκεντρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 7.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἤρχισε. Καμμιά τάξις.

Ὁ καθ' εἰς προσπαθοῦσε πῶς νὰ ὑπερβάλῃ τὸν συνάδελφόν του εἰς φωνὴν καὶ, συνεπῶς, τρομερὰ παραφρονία, οὐδὲν νόημα τῶν ψαλλομένων τροπαιῶν... οὐδεμίαν συντριβήν.

Τὸ μάθημα τῆς ποιμαντικῆς διαγράφει τὴν ζωὴν γενικῶς τοῦ ἱερέως : ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν τῇ κοινῳίᾳ, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

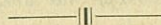
Ὁ λαὸς βλέπει καὶ παρακολουθεῖ καὶ σχολιάζει· διὰ τοῦτο δὲν πρέπει ποτὲ οἱ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ νὰ γίνονται πέτρα σκανδάλου.

Διὰ νὰ λείψουν τὰ ἄτοπα αὐτά, πρέπει νὰ γίνῃ ἡ δεῦσα διαφώτισις ἀπὸ τῶν σιηλῶν τοῦ ἀγαπητοῦ μας Περιοδικοῦ, διότι νομίζω ὅτι δὲν εὐρίσκεται Ἑλλήν ὀρθόδοξος ἱερεῖς, πού νὰ μὴ τὸ ἀγαγινώσκῃ, διότι εἶναι διδακτικὸν καὶ ψυχοφελές.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις διατελῶ μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην

Ἀπίδια Σητείας Κρήτης

Ἱερεῖς Ἰωάννης Μ. Μαρκάκης

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΑΡΧΙΜ. ΓΑΒΡΙΗΛ ΚΑΡΑΠΑΤΑΚΗΣ

Τὴν 9ην παρελθόντος Αὐγούστου ἐξεδήμησε πρὸ Κύριον εἰς ἡλικίαν 83 ἐτῶν ὁ ἐκ Κύπρου Ἀρχιμ. Γαβριήλ Καραπατάκης.

Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἕνα πόθον εἶχεν, εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν ὑπηρεσίαν νὰ ἀφιερωθῆ. Οἱ γονεῖς του, τοὺς ὁποίους πάντοτε μετὰ δακρῶν ἐμνημόνευε, θεοσεβεῖς ὄντες,

«Ἐκαστος ὑμῶν, ἀδελφοί, ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι εὐχαριστεῖτω Θεῷ, ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει ὑπάρχων, μὴ παραβαίνων τὸν ὀρισμένον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ κανόνα, ἐν σεμνότητι». (Κλήμης Ρώμης)

ἀφ' ἑρώσαν τὸ παιδί των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε εἰς ἡλικίαν 12 ἐτῶν ὑπηρετεῖ εἰς τὴν ἐν Κύπρῳ Μονὴν τοῦ Κύκκου. Κληρικὸς τις ἐξ Ἱεροσολύμων, ἐπισκεφθεὶς τὴν Μονὴν καὶ ἐκτιμήσας τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεαροῦ δοκίμου, κατοίην ἀδείας τῆς Μονῆς, ἔφερε τοῦτον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, ἔνθα συνεπλήρωσε τὴν ἐγκύκλιόν του μόρφωσιν καὶ ἐφοίτησεν ἐν τῇ τότε ἀκμαζούσῃ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ Διευθυντὴν τὸν ἀειμνηστον Χρυσόστομον Παπαδόπουλον.

Εἰς ὄριμον ἡλικίαν ἐξεπλήρωσε τὸν παιδικὸν του πόθον, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Δαμιανοῦ Διάκονος καὶ εἰτα Πρεσβύτερος, λαβὼν καὶ τὸ ὄφρικιον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου.

Ὑπὸ τοῦ Πατριαρχεῖου Ἱεροσολύμων ἐστάλη εἰς Δαμασκόν, ἔνθα ἐξέμαθε τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν. Πλὴν ταύτης δὲ κατεῖχε καὶ ἄλλας τέσσαρας γλώσσας. Ὁ γλωσσομαθὴς οὗτος κληρικὸς πολλὰ ἑλληνικὰ βιβλία καὶ πατριαρχικὰ ἔγγραφα μετέφρασεν εἰς τὴν ἀραβικὴν. Πολλὰς καὶ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀντιοχείας, ἀλλὰ καὶ ἀνεκδιήγητοι εἶναι αἱ κακουχίαι καὶ αἱ κακώσεις, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας. Πάντοτε ὁμως μὲ ἀκράδαντον τὴν πίστιν ἐπροχώρει εἰς τὸ ἔργον του.

Τὸ 1924 ἔλθὼν εἰς Ἀθήνας, ὑπηρετήσεν εἰς διαφόρους ναοὺς, πολυμόχθως ἐργαζόμενος διὰ τὴν χριστιανικὴν διαπαιδαγωγίαν τοῦ ποιμνίου του.

Ταπεινὸς, ἀφιλοκερδὴς, λιτοδίαιτος καὶ σώφρων, ὑπερηγαπᾶτο ὑπὸ πάντων. Πάντες εὖρισκον ἐν τῷ προσώπῳ του τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν φίλον, τὸν παρηγορητὴν. Τὸν μισθὸν του σχεδὸν ὀλόκληρον τὸν διέθετε διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων ἐνοριτῶν του δι' ὃ καὶ πάντες, καὶ εἴχον τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν ἔχουν πνευματικὸν των πατέρα, τὸν ἐθρήνησαν καὶ τὸν συνάδευσαν εὐλαβῶς μέχρι τοῦ τάφου.

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Διάκονος *Εὐστάθιος Παπαγεωργίου*

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδεσ. Γ. Γκαγιάνην, Ραβένια (Ἰωαννίνων): Αἱ ὑπηρεσίαι τῆς «Ἐκκλησίας» εἶναι χωρισταὶ ἀπὸ τὰς τῆς Ἀποστ. Διακονίας. Δι' αὐτὸ ἐπανεπιλημμένως ἐδημοσιεύσαμεν ν' ἀπευθύνωνται ἐκεῖ ἀπ' εὐθείας οἱ ἐνδιαφερόμενοι. Ἐν τούτοις, ἐνημερώσαμεν ἀμέσως τοὺς ἀρμοδίους καὶ σὰς ἐστάλησαν αὐθημερὸν τὰ ζητούμενα. Ἀδίκως λοιπὸν ἐλοιδορήσατε ἀναίτιους ἀνθρώπους! Μὴ παρασύρεσθε. — *Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Σταμ. Διάκον, Πειραιᾶ:* Τὸ ἄρθρον σας δημοσιεύεται, ὅπως βλέπετε, εἰς τὸ παρὸν φύλλον. — *Αἶδεσ. Παπαφίλιππόπουλον, Καλλιάνι Γορτυνίας:* Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ συγχαρητήρια καὶ τοὺς ἄλλους καλοὺς σας λόγους. Σὰς συγχαίρομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τὸ ἐνδιαφέρον σας. Δὲν θεωροῦμεν ὁμως ματαιοπονίαν τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν, ὅταν φυσικὰ πρόκειται περὶ καλοπροαιρέτων ἀδελφῶν. Διὰ τὸ θέμα, ποῦ σὰς ἐνδιαφέρει, θὰ γράψωμεν ἐν καιρῷ. Συνδρομητὰς ἰδικούς του ὁ «Ἐφημέριος» δὲν ἔχει. Εἰς τοὺς αυτοκτονοῦντας, ἀνεξαρτήτως τοῦ μέσου δι' ὃ ἐπερμάτισαν τὴν ζωὴν των, δὲν γίνεται ἐκκλησιαστικὴ κηδεία, παρεκτός ἰατρικῶς βεβαιωμένης παραφροσύνης. — *Ἱερέα Νίκωνα:* Μᾶς διεβιβάσθη χειρόγραφόν σας ἀπὸ τὴν «Ἐκκλησίαν», ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦμεν τί θέλετε. Γράψατε ἐκτενέστερον. Τὸ προηγουμένον σας

δημοσιεύεται εἰς αὐτὸ τὸ φύλλον. Ὅσον διὰ τὸ «Ἐγκόλιον» εἶναι ὑπὸ μελέτην, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν θὰ λείβουν αἱ ἀπορίαι, διότι δημιουργοῦνται κάθε τόσον εἰδικαὶ περιπτώσεις, ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸν εἶναι νὰ προβλεφθοῦν καὶ διότι θὰ ὑπάρχουν πάντοτε κληρικοὶ, ποὺ θὰ θέλουν καὶ κατὰ περισσοτέρα νὰ μάθουν αἱ ἀπορίαι. Ὅταν εἶναι καλοπροαίρετοι, δὲν εἶναι κακὸν πρᾶγμα.— **Αἶδεο. Δ. Γεωργαντᾶν**, Μπουμπόταν Λαμπελάς: Εὐχαρίστως σὰς ἀπαντῶμεν. 1) Μόνον εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος ἡ παρουσία τοῦ Ἱεροσάλτου καὶ φρονοῦμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ τέλεσις αὐτῆς ἄνευ τῆς βοήθειας κάποιου, ὁ ὁποῖος νὰ ἀπαγγέλλῃ ἔστω καὶ διαβαστά, τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς τὸν λαόν. 2) Τὸ Βάπτισμα δὲν ἀφορᾷ τοὺς γονεῖς τοῦ βαπτιζομένου, ἀλλὰ μόνον τὸν ἴδιον τὸν βαπτιζόμενον· δὲν συντρέχει λοιπὸν λόγος ἀμφιβολίας, οὔτε ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα οὔτε ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς τέλεσεως τοῦ Μυστηρίου ἐπὶ τῶν ἐκ παρανόμου συμβιώσεως προερχομένων ἀπεναντίας, δὲν δύναται ν' ἀρηθῆ ἡ Ἐκκλησία τὴν τέλειον τοῦ Βαπτίσματος. Ἐπιβάλλεται ὅμως νὰ μὴ γίνῃ τοῦτο εἰς τὸν οἶκον τῆς παρανομίας καὶ, ἂν ἦτο δυνατόν, καὶ νὰ μὴ ἐπετρέπητο ἢ εἰς αὐτὸ παρουσία τῶν ἀθέσμως συμβιούντων γονέων, θὰ ἦτο προτιμότερον.— **Αἶδεο. Ζήσιμον Δημάκην**, Κυπάρισσον Παρακαμπύλων: Βεβαίως δύναται νὰ κηδευθῆ ἐκκλησιαστικῶς καὶ τὸ κατ' οἰκονομίαν ἀεροβαπτισθὲν βρέφος.— **Αἶδεο. Ἐφημέριον Ἀγ. Δουκᾶ**, Ἀλιβερίου: Σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ὥραϊαν καὶ ἴαν ἐνθαρρυντικὴν ἐπιστολὴν ἡμεῖς, μέρος τῆς ὁποίας δημοσιεύομεν εἰς αὐτὸ τὸ φύλλον, ὅπως βλέπετε. Σὰς συγχαίρομεν διὰ τὴν διαύγειαν, μὲ τὴν ὁποίαν βλέπετε καὶ χαρακτηρίζετε τὴν κατάστασιν, ἣν καὶ παρελείψαμεν τὴν δημοσίευσιν τῆς σχετικῆς περιοικῆς, διότι καὶ ὁ Κύριος «εἰσιῶπα» (Ματθ. 26, 63). Προτιμότερα εἶναι ἡ θετικὴ ἐργασία καὶ ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς μεγίστην ἐνθάρρυνσιν ἢ ἀγάπη, ἢ ἐκτίμησις καὶ ἡ ἠθικὴ συμπαράστασις ἐκείνων, ποὺ γινώσκουν τὰ πράγματα. Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ ἐρωτήματά σας βλέπετε εἰς τὴν οἰκίαν στήλην τῆς «Δύσεως ἀποριῶν». Ἡ ὑπογραφή σας δὲν κατέστη, δυστυχῶς, δυνατὸν ν' ἀναγνωσθῆ. Γράφατέ μας τὸ ὀνοματεπώνυμόν σας, διὰ νὰ στείλωμεν τὰ ζητούμενα φυλλάδια.— **Αἶδεο. Ἀριστείδην Α. Κωτσόπουλον**, Δημητρώπουλον Αιγίου: Ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὰς φωτογραφίας τῶν μαθητῶν σας· σὰς συγχαίρομεν διὰ τὴν ὥραϊαν ἐργασίαν καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν. Αἱ φωτογραφίαι ἐδόθησαν διὰ τὸ περιοδικὸν «Τὰ Χαρούμενα Παιδιά» καὶ θὰ δημοσιευθοῦν μὲ τὴν σειράν των. Σὰς εὐχόμεθα πάντοτε καλοὺς καρπούς.— **Αἶδεο. Σπυρ. Κοράκην**, Λιδωρικιον: Ἐλήφθη συγχαίρων καὶ εὐχαριστοῦμεν. Δημοσιεύεται εἰς αὐτὸ τὸ φύλλον.— **Αἶδεο. Ἐφημέριον Καλαμηταίου**, Λευκάδος: Αἱ ἀπορίαι σας ἐπερίμεναν τὴν σειράν των. Τὰς ἀπαντήσεις εἰς αὐτάς, καθὼς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας, θὰ ἔχετε προσεχῶς. Συγγνώμην διὰ τὴν ἀκοῖσιν καθυστέρησιν.— **Αἶδεο. Ἄθαν. Κοζιντάκην**, Ἄνω Μουσειώσαν Φωκίδος: Εὐχαρίστως σὰς ἀπαντῶμεν. 1) Δὲν νομίζομεν, ὅτι ἀπαγορεύεται καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἢ εἰς τὸν ναὸν εἰσοδος τῆς γυναικὸς εἰς τὴν περίπτωσιν, ποὺ ἀναφέρετε· διότι θ' ἀπεκλείετο ἔτσι πολλὸς κόσμος ἀπὸ τὸν ὑποχρεωτικὸν κατὰ Κυριακὴν ἐκκλησιασμόν! Διὰ τὰς περιπτώσεις αὐτάς ὑπάρχει ὁ νόρθῆς καὶ ὁ γυναικωνίτης, τοιοῦτον δὲ μὴ ὑπάρχοντος, δύναται ἢ πάσχεσθαι νὰ σταθῆ κάπως μακρὰν τοῦ κέντρον τοῦ ναοῦ· δὲν θὰ προσκυνήσῃ, δὲν θὰ λάβῃ ἀντίδορον καὶ, πολὺ περισσότερο, φρικαί, δὲν θὰ μετᾶσῃ τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων. Αὐτῆ, φρονοῦμεν, εἶναι ἡ ὀρθὴ τάξις. Γάμος εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν τελεῖται, ὅχι μόνον ἐν τῷ ναῷ ἀλλὰ οὐδαμοῦ, διότι καὶ περὶ Μυστηρίου πρόκειται καὶ ἐκ λόγων φυσιολογικῶν δὲν εἶναι τοῦτο ἐπιτετραμένον. Ἄν ὅμως τὸ κώλυμα ἐνεφανίσθῃ τὴν τελευταίαν στιγμήν καὶ, ἐν γνώσει ἀμφοτέρων τῶν μελλο-

νύμφων, ἐπιβάλλεται νὰ ἐφαρμοσθῆ ἡ ἐκκλησι. οἰκονομία καὶ νὰ τελεσθῆ τὸ Μυστήριον, διότι εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀναβολή, δὲν συντρέχει, κατὰ τ' ἀνωτέρω, λόγος διὰ νὰ μὴ γίνῃ εἰς τὸν ναόν· ἄς μὴ ἀσπασθῆ ἡ πάσχοςσα τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. 2) Περὶ τοῦ «κοινοῦ ποτηρίου» ἐγράφησαν καὶ ἄλλοτε ἱκανά. Ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὅτι ἀντικαθιστᾷ εἰς τὴν πραγματικότητα, τὰ Ἀρχαῖα Μυστήρια! Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ αὐτὸ, χωρὶς τὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας; Ἀποτελεῖ ἀπλήν λειτουργικὴν ἀνάμνησιν τῆς ἄλλοτε παρεχομένης εἰς τοὺς μελλονύμφους Θ. Κοινωνίας, ἱστορικὴν ὑπόμνησιν τοῦ ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας θαύματος τοῦ Κυρίου καὶ συμβολισμόν τῆς κοινότητος τοῦ βίου τῶν συζύγων. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν διὰ λόγους οἰκονομίας θὰ τελεσθῆ τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου, ὡς ἀνωτέρω, οὐδεὶς λόγος συντρέχει νὰ καταστραφῆ ὁ ὄρατος αὐτὸς συμβολισμὸς καὶ νὰ μὴ δοθῆ εἰς ἀμφοτέρους τὸ «κοινὸν ποτήριον», τὸ ὁποῖον ἂν δοθῆ μόνον εἰς τὸν νυμφίον δὲν θὰ λέγῃ τίποτε ἀπολύτως. — **Αἶδες. Δημήτρ.** **Ἀσημακόπουλον**, **Λιμνίστα Ναυπακτίας**: Δὲν ἀπαντῶμεν εἰς ἀπορίας ἐπὶ ζητημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν ἀπορία. 1) Τὸ «Ἰερατικὸν» τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἀνετύπωσεν ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία (ἐν Ἀθήναις 1951), ἔχει τὴν φράσιν: «τὸ τίμιον καὶ πανάγιον καὶ ἕωρον Αἷμα...» ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς πολλοὺς παλαιοὺς κώδικας (βλέπε: Π. Τρεμπέλα, **Δί τρεῖς Λειτουργίαι**, Ἀθήναι 1935, σελ. 142). Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μεταβληθῆ. 2) Πῶς θέλετε τὰ γνωρίζομεν ἡμεῖς «διατιμωμένοι ἱερεῖς διανοήσαντες ἐκ τρίτου τὸν ἀνάδοχον» τῆς ἀποτάξεως καὶ συντάξεως; Ἰφαναρίζεσθε, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος λόγος, ἐκτὸς ἀπὸ μίαν ἀνόητον καὶ ἐπιπολαιὰν τάσιν πρὸς ἀπλούστευσιν τῶν πραγμάτων ἀπὸ πρόσωπα μὴ ἔχοντα ἐπίγνωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των; Τί ἄλλο ἡμπορεῖ νὰ συμβαίῃ. 3) Τὰ περὶ «βρυκολάκων» εἶναι δυνατόν ν' ἀποτελέσουν θέμα συζητήσεως; Ἀναφερθῆτε εἰς τὸν Ἀρχιερέα σας διὰ τὰ ἔκτροπα, πὸν γίνονται σχετικῶς, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀνόσιον καθύβρισιν τῶν νεκρῶν καὶ ἀποδεικνύουν ἀγνοίαν καὶ τῶν στοιχειωδισταῶν τῆς πίστωσης. Καὶ τώρα διὰ τὰ νεώτερα ἐρωτήματά σας: 1) Περὶ τῆς λεγομένης «Ἀγίας Ἐπιστολῆς» ὀρθῶς φρονεῖτε. 2) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναφερομένην ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας λεπτομέρειαν ἐκ τοῦ «βίου τοῦ Μ. Βασιλείου», πρᾶξι νὰ μᾶς ὑποδείξετε τὸν συγγραφέα. 3) Τὸ περὶ τοῦ μυστικοῦ τῆς Ἐξομολογήσεως διὰ τὸν πρὸς χειροτονίαν ὑποψήφιον ἐτέθη ὑπ' ὄψει τοῦ ἐδικοῦ συνεργάτου μας, ὅστις θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ προσεχῶς ἀπὸ τῆς οικείας στήλης τῆς «Δόσεως ἀποριῶν». — **Αἶδες. Ι. Σωτηρόπουλον**, **Κοπανάκιον**: Ἐγένετο αἱ δέουσαι διορθώσεις διενθύνεσθαι καὶ διὰ τὴν «Ἐκκλησίαν» καὶ διὰ τὸ Χαροῦμενο Σάτι. — **Αἶδες. Βασ. Φατοῦρον**, **Εὐγγρον Λευκάδος**: Ἐγένετο διόρθωσις ἐπωνύμου φύλλον «Ἐφημερίου» ἀπεστάλη. — **Αἶδες. Ἀπ. Φασουλόπουλον**, **Ἐφύρα Ἠλείας**: Ἀπεστάλησαν φύλλα «Ἐκκλησίας» ἀπὸ 1-1-53. Δὲν ὑπῆρχεν ἄλλοθεν σχετικὴ εἰδοποίησις. — **Πανος. Ἀρχ. Θεόκλ. Κυπαρίσσην**, **Μοναστηράκιον**: Τοιαύτη ἔκδοσις δὲν ὑπάρχει· λοιπὰ βιβλία ἀπεστάλησαν. — **Ἰερομόναχον Πλατανότοπον Παγγαίου**: Ἡ ὑπογραφή σας εἶναι δυσανάγνωστος. Γνωρίσατέ μας τὸ ὄνομά σας, διὰ νὰ ταχυδρομήσωμεν τὸ βιβλίον. — **Αἶδες. Ἀντ. Καμπάναν**, **Μύκονον**: Ζητηθέντα βιβλία σᾶς ἐταχυδρομήθησαν. — **Αἶδες. Εὐάγγ. Ἀντωνόπουλον**, **Ἀγ. Μαρίναν Κισσοῦ**: Βιβλίον ἀπεστάλη. Εἰκόνας νεώτεροι ἐκδίδονται κατ' αὐτάς. — **Αἶδες. Ἰωάν. Νικολαΐδην**, **Ζευγολαϊὸς**: Χρήματα ἐλήφθησαν· ἀπεστάλησαν ἀποδείξεις. — **Αἶδες. Κων. Ἀντίοχον**, **Φοντιάναν Παξῶν**: Ἀπεστάλησαν αἱ ζητούμεναι ἀποδείξεις. Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα. — **Αἶδες. Μ. Ἀλβέρτην**, **Μονιτάδος**: Ἐγένετο ἡ δέουσα διόρθωσις. — **Αἶδες. Σπ. Σταυρόπουλον**, **Χρυσόφην**· **Πανος. Ἀρχ. Ἀγαθ. Γεωργακόπουλον**, **Χαρβάτιον**· **Αἶδες. Ν. Τσιλιμυγκάκην**,

Βασιλόπουλον Κισσάμου *Αίδεσ. Γ. Γάτσιον*, *Ἄγ. Δημήτριον Πιερίας*
Αίδεσ. Γ. Παπαπαναγιώτου, Παραβόλαν Αίδεσ. Βυρ. Κοντῶν, Νεο-
χώριον Τυμφορητοῦ: Χρήματα ἐλήφθησαν. Βιβλία ἀπεστάλησαν.— Αίδεσ.
Γ. Ἀθανασίου, Γεραλή Στυλίδος: Ἀπεστάλη ἡ ζητούμενη ἀπόδειξις.
Αίδεσ. Ἄγγελον Νησιώτην, Ἐνταῦθα: Ἐπιστολὴ καὶ ἄρθρον οὗς περὶ
τῶν «ἀδελφῶν» τοῦ Κυρίου ἐλήφθησαν μετὰ τὴν στοιχειοθέτησιν τῆς ὕλης
τοῦ παρόντος φύλλου. Τὸ ἄρθρον, ἐπομένως, θὰ δημοσιευθῆ εἰς τὸ προσε-
χές. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, χαίροντες ἰδιαίτερος διὰ τὴν ἀπαρχὴν αὐτὴν
τῆς συνεργασίας.

*

Διὰ τὸν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου καθορισθέντα τὴν 28ην Ὀκτωβρίου
συνεορισμὸν τῆς «Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου», δύνανται οἱ ἐλλαβεστά-
τοι Ἐφημέριοι νὰ ζητήσουν ἐγκαίρως ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῶν Ἱ. Μητροπό-
λεων τῶν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθεῖσαν πέρυσιν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπί-
σημον πατηγυρικὴν Ἀκολουθίαν.

*

Ἐπίσης οἱ ἐλλαβ. Ἐφημέριοι ὄλων τῶν Ἱ. Ναῶν δεόν ἐγκαίρως νὰ
ζητήσουν τὰς ὁδηγίας τῶν Μητροπόλεων τῶν καὶ νὰ προμηθευθοῦν παρ'
αὐτῶν βοηθήματα, εἰκόνας, σήματα, βιβλιάρια κλπ. διὰ τὴν λειτουργίαν
τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων
τῶν ὁποίων ὁρίσθη ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τὴν 11ην τοῦ προσε-
χούς μηνός Ὀκτωβρίου.

*

Εὐχαρίστως ἀγγέλλομεν, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκ-
διδόμενον ἐβδομαδιαῖον δελτίον ὀρθοδόξου οἰκοδομῆς «Φωνὴ Κυρίου»
θὰ εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῆ ἀπὸ τῆς 4ης τοῦ προσεχούς μηνός
ὑπὸ τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ εἰς τὰς Ἐπαρχίας. Οἱ ἐλλαβεστάτοι Ἐφημέριοι
δύνανται νὰ ζητήσουν σχετικὰς ὁδηγίας ἀπὸ τὰς Ἱ. Μητροπόλεις τῶν.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἵπομιμνήσκετε εἰς τοὺς ἐλλαβεστάτους Ἐφημερίους,
ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Ἀπο-
στολικῆς Διακονίας τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΑ ΧΑΡΟΥΓ-
ΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ» μηνιαῖον περιοδικὸν τῶν Κατηχητικῶν
Σχολείων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον εἶναι
εἰς τὴν διάθεσίν των διὰ τὰ παιδιὰ τῶν Ἐνοριῶν των. Τιμὴ
ἐκάστου φύλλου δρχ. 600.

Ζητήσατε σχετικὰς ὁδηγίας ἀπὸ τὰς Ἱ. Μητροπόλεις σας.

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὸν *Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον*
Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἱαίου 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).
Ἵπεύθυνος Τυπογραφείου: Τιμολ. Ρούτσης, Ἱω. Ἀποστόλου 4.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ-ΙΑΙΟΥ 1, ΑΘΗΝΑΙ